

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

โดย

นางสาวจุฑารัตน์	พงษ์พรรณนา	รหัสสถิติ 57166010107
นางสาวชัชชฎา	เตชะนิรุทธิ์	รหัสสถิติ 57166010166
นางสาวปิยะธิดา	บรรลุศิลป์	รหัสสถิติ 57166010055
นางสาวพรรณวดี	สอาดเอี่ยม	รหัสสถิติ 57166010129
นายพัชรพล	ศรีเทพ	รหัสสถิติ 57166010118
นางสาวภูษณิศา	นัยเนตร์	รหัสสถิติ 57166010065
นางสาววรัญญา	เผือกสวัสดิ์	รหัสสถิติ 57166010071
นางสาวหทัยชนก	เครือพิมาย	รหัสสถิติ 57166010085

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด

รายงานการวิจัยฉบับนี้

เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา นจท 322 พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก เพื่อศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม

ผลวิจัยพบว่า

1. จากการตรวจสอบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก มีสถานที่ที่เหมาะสมดังนี้ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สวนละอองฟ้า สวนศรียา วัดเขาคอก วัด 9 แห่งในอำเภอบ้านนา ชุมชนวัดฝั่งคลอง อาศรมวงษ์สนธิ วังรี รีสอร์ท และทุ่งใหญ่ปากพลี

2. จากการศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวพบว่า พื้นที่ในจังหวัดนครนายกมีความเหมาะสม สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปลูกจิตสำนึกผ่านกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนาการท่องเที่ยวให้ตั้งอยู่บนมิติของการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) ด้านความเหมาะสมสำหรับพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ 4) การพัฒนาการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก

Abstract

The research named Guidelines for Creative Tourism Development for the Elderly in Nakorn Nayok Province. The purposes of this research were to study potential of the creative tourist attraction for the elderly tourist of Nakorn Nayok province, to study requirements of government sector, private sector, people and opinion of tourist on creative tourism for elderly tourist of Nakorn Nayok province and to present guidelines for creative tourism development for the elderly tourist of Nakorn Nayok province. The samples were government sector, private sector, people and tourist. Tourism resource checklists, facilities in tourist attraction checklists, an in-depth interview and a questionnaire were used as the tools.

The results were as followed;

1. From checking potential of creative tourist attraction that appropriate for the elderly tourist in Nakorn Nayok province. There were appropriate places as followed; The Royal Nature Conservative Center, Suan La Ong Fa, Suan Sri Ya, Kao Kok Temple, 9 Temples in Ban Na District, Fang Klong Temple Community, Wongsanit Ashram, Wangree Resort and Thung Yai Pak Phli.

2. From studying requirements of government sector, private sector, people and surveying opinion of tourist found that Nakorn Nayok province had appropriate area that could arrange creative tourism activity by focusing on creative tourism that was eco-friendly and instill conscience through activity that could make a valuable experience to tourist.

3. Guidelines for creative tourism development for the elderly in Nakorn Nayok province as followed; 1) Appropriateness of tourist attraction should develop tourism based on dimension of creative learning. 2) Appropriateness for creative tourism activity development. 3) Physical infrastructure development to facilitate elderly. 4) Development of the area managed for sustainable tourism.

Keywords: Development, Creative Tourism, Elderly, Nakorn Nayok Province

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์จุฑาทิพย์ จันทร์เอียด ที่ปรึกษาในการวิจัย ซึ่งท่านได้ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิจัย อีกทั้งยังให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ในคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับคำแนะนำและความช่วยเหลือตลอดการทำวิจัย ขอขอบคุณคุณประวีติ มุ่งเจริญ คุณชวลิต โสวรรณตระกูล คุณแหม่ม โสวรรณตระกูล คุณเชาว์ นิมโพนบูลย์ คุณเปรมฤดี พันธุ์รัฐ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก สาธารณสุข อำเภอปากพลี Farm de Lek ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ทำแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดาและครอบครัว ของคณะผู้วิจัยทุกท่าน ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครนายก.....	7
	แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว.....	12
	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	17
	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	21
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	25
	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.....	28
	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	29
	การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	33
	แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3	วิธีดำเนินการวิจัย	45
	การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	45
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	46
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	53
ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุใน จังหวัดนครนายก.....	53
ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว.....	64
ผลการศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว.....	81
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ ในจังหวัดนครนายก.....	93
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการศึกษา.....	95
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	107
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	108
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	115
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	118
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	120
แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ.....	122
ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	125
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว.....	132
แบบสัมภาษณ์.....	140
รูปภาพขณะเก็บข้อมูล.....	143
จดหมายขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์.....	146
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
2	แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของ การเดินทางของนักท่องเที่ยว ประเภทแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว.....	84
3	แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของ การเดินทางของนักท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ.....	85
4	แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของ การเดินทางของนักท่องเที่ยว ประเภทแรงจูงใจการเดินทางท่องเที่ยว.....	85
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก.....	86
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกด้านความ สำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	87
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกด้านความ สำคัญของกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอย่างแท้จริง.....	88
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกด้านความ สำคัญของความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว.....	88
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัด นครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่.....	89
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัด นครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัด นครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง.....	91
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัด นครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วม กิจกรรม.....	92
13 สรุปผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว.....	97

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1	ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครนายก..... 8
2	แผนที่จังหวัดนครนายก..... 9
3	บ่อเลี้ยงปลาภายในบริเวณศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ..... 55
4	ภายในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ..... 55
5	กิจกรรมเก็บผลไม้จากต้นของสวนละอองฟ้า..... 56
6	บริเวณภายในสวนละอองฟ้า..... 56
7	บริเวณด้านหน้าสวนศรียา..... 57
8	กิจกรรมปลูกพืชในขวด..... 57
9	สถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ..... 58
10	บริเวณหน้าวัดเขาคอก..... 58
11	แผนที่เส้นทางเชื่อมโยง 9 วัด..... 59
12	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั่งคลอง สถานที่รวบรวมศิลปะ ประเพณี เครื่องใช้ของชาวไทพวน..... 60
13	ลานจัดแสดงงานพื้นบ้าน..... 60
14	โป๊ะไม้ข้ามฟาก เดินทางสู่อาคารมวงษ์สนิท..... 61
15	บ้านดินอาคารมวงษ์สนิท..... 61
16	ห้องสปาเกลือบำบัด วังรี รีสอร์ท..... 62
17	ห้องสปาเกลือบำบัด วังรี รีสอร์ท..... 62
18	กิจกรรมสอนนกเหยี่ยวดำ พุ่งใหญ่ปากพลี..... 63
19	ฝูงนกเหยี่ยวดำอพยพ พุ่งใหญ่ปากพลี..... 63
20	แผนที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์..... 64
21	สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่สวนละอองฟ้า..... 143
22	สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนวัดฝั่งคลอง..... 143
23	สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่สวนศรียา..... 143
24	ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกสาริกา..... 143
25	ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกสาริกา..... 143
26	ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกนางรอง..... 143

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
27	สัมภาษณ์เชิงลึกที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.....	144
28	สัมภาษณ์เชิงลึกที่ Farm De Lek.....	144
29	สัมภาษณ์เชิงลึกที่อนามัยสาริกา.....	144
30	สัมภาษณ์เชิงลึกที่ชุมชนวัดฝางคลอง.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันนี้การเดินทางท่องเที่ยวได้รับความสนใจและความนิยมอย่างมาก ซึ่งธุรกิจท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มหาศาลให้แก่หลายประเทศทั่วโลก ดังจะเห็นได้จากภาพรวมของสถานการณ์รอบโลกในปัจจุบันที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกำลังเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยกล่าวได้จากผลสรุปของรายงานแนวโน้มทางการท่องเที่ยวโลก (WTM Global Trends Report อ้างถึงในณัฐริธา อัมลาพรรณ, 2559) พ.ศ. 2558 ที่คาดการณ์ว่าภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มสูงที่สุดในรอบ 5 ปี นอกจากนี้องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO อ้างถึงในคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2554) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน โดยภูมิภาคที่มีแนวโน้มจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นจากการคาดการณ์ดังกล่าวจึงถือเป็นผลดีที่สมควรจะต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

กระแสการท่องเที่ยวโลกยุคใหม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นักท่องเที่ยวหันมาสนใจการท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์แตกต่างไปจากที่เคยสัมผัส โดยไม่เพียงแต่ต้องการความสนุกเพลิดเพลินจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังมีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมและได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นๆด้วยตนเองอีกด้วย ซึ่งภูมิภาคเอเชียนั้นสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้อย่างดีเยี่ยมเนื่องจากทั่วทั้งภูมิภาคมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายของทรัพยากรจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศไทยที่มีจุดเด่นด้านความหลากหลายค่อนข้างมาก ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ ศิลปะวัฒนธรรมและมรดกทางภูมิปัญญาจึงสามารถทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้นับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสรรค์สร้างการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มากที่สุด

จากแนวโน้มการท่องเที่ยวของโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าในขณะนี้นักท่องเที่ยวกำลังใฝ่หารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ขึ้นกว่าเดิม โดยเกร็ก ริชาร์ด และคริสปิน เรย์มอนด์ (Greg Richards and Crispin Raymond อ้างถึงในสุดแดน วิสุทธิลักษณ์ พิเชฐ สายพันธ์ อรุมา เทพละกุล และธีระ ลินเดชา รักษ์, 2556) ได้ร่วมกันนิยามความหมายของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวซึ่งมอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพทางการ

สร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้เดินทางไปเยือน” กล่าวคือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน นอกจากนี้แล้วการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังต้องก่อให้เกิดคุณค่าทั้งต่อสถานที่ท่องเที่ยวและต่อผู้คนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นสอดคล้องกับทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และในขณะเดียวกันยังถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในวัฒนธรรมและคุณค่าของพื้นที่ที่ได้ไปเยือน ดังนั้นการท่องเที่ยวรูปแบบนี้จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสนใจกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการเดินทางมาเยี่ยมเยือนฉาบฉวย หรือเพียงแค่เดินทางมาบันทึกภาพความทรงจำไว้เท่านั้น นอกจากนี้จะเป็นการส่งเสริมคุณค่าให้แก่สถานที่ท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวแล้วยังเป็นการอนุรักษ์ต้นแบบทางวัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรไม่ให้ถูกทำลายจนเสื่อมสลายไปตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากขึ้นอย่างสวนทางกัน

เมื่อได้พิจารณาสภาพสังคมไทยในปัจจุบันจะเห็นว่าสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากอัตราการเกิดใหม่ของประชากรไทยมีจำนวนลดลง เพราะประชากรให้ความสำคัญต่อการมีบุตรมากขึ้น โดยคำนึงถึงความสามารถในการเลี้ยงดูและคุณภาพชีวิตของบุตรมากกว่าการคำนึงถึงปริมาณของบุตรเหมือนในอดีต แต่ในขณะเดียวกันประชากรผู้สูงอายุก็มีอายุยืนยาวมากขึ้น อาจมีสาเหตุมาจากการมีวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่ดียิ่งขึ้น ผู้คนหันมาให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้นจึงทำให้มีอายุยืนยาวขึ้น จากสถิติแนวโน้มทางประชากรศาสตร์ของประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุว่ามีจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคต (วิพรรณ ประจวบเหมาะ, 2542) กล่าวคือ ประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มจำนวนจากประมาณ 5 ล้านคนในปัจจุบัน เป็นประมาณ 10 ล้านคน ในอีก 20 ปีข้างหน้า และคาดว่าจะมีอัตราการเพิ่มขึ้นเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรโดยรวมทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2533 ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 47 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2523 ไปจนถึงปี พ.ศ. 2563 พบว่าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงถึงกว่าร้อยละ 300 ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไปสู่กลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าหากต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นในประเทศไทยนั้น ควรมุ่งไปที่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ เพราะบริบทสังคมกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุ อีกทั้งในปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะรองรับกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสถานที่นั้นมีข้อจำกัดต่างๆ ทั้งในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอและรูปแบบกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ซึ่งการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุเป็นประโยชน์

อย่างยิ่งต่อการนำมาปรับใช้และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงศักยภาพทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น

จังหวัดนครนายกเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่หลากหลายทั้งป่าไม้ น้ำตก ภูเขา มีภูมิอากาศที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ ดึงดูดและน่าสนใจ รวมทั้งยังเป็นศูนย์รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ยังคงความเป็นของแท้ดั้งเดิมสืบทอดกันมาหลายอายุคน ซึ่งคาดว่าจะเหมาะสมกับความต้องการเบื้องต้นของกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่และสามารถมอบประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ศิลปกรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น อีกทั้งจังหวัดนครนายกยังมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากถึง 23,663 คนในปัจจุบันตามข้อมูลทางสถิติ (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2559)

ผู้วิจัยจึงคาดว่าผลของการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกจะทำให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุและเกิดประโยชน์ต่อจังหวัดนครนายก ดังนั้นจึงเห็นสมควรในการเลือกมาเป็นพื้นที่ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุตามความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้และเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครนายก รวมถึงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวสูงอายุที่จะได้รับการบริการที่ตรงกับความต้องการจนนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่และความประทับใจสูงสุดแก่ตัวนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อชุมชนแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนได้รับรู้ถึงคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนจนเกิดเป็นความรู้สึกหวงแหนและนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากร วัฒนธรรม ประเพณี หรือวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ได้ และยังสามารถสร้างรายได้จากการให้บริการทางการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดนครนายก
2. ทราบความต้องการและความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก
3. ทราบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดนครนายกที่เหมาะสมและตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในจังหวัดนครนายก
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ได้แก่ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก จำนวน 2 ราย
 - ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 2 ราย
 - ประชาชน ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 4 ราย

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

นักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 399 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือพื้นที่จังหวัดนครนายก ซึ่งทำการศึกษาในอำเภอที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมทั้งหมด 4 อำเภอ ได้แก่ 1.อำเภอเมืองนครนายก 2.อำเภอบ้านนา 3.อำเภอปากพลี 4.อำเภอองครักษ์

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา

ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายกที่ตรงต่อความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้ได้ดำเนินการในการศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือนกันยายน – พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงการพักค้างแรมในพื้นที่จังหวัดนครนายก เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการพักผ่อน กระทำธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในการทำงานประจำหรือมีค่าใช้จ่ายได้ โดยระยะเวลาที่ไปเยือนนั้นต้องไม่เป็นเวลาต่อเนื่องเกิน 3 เดือน

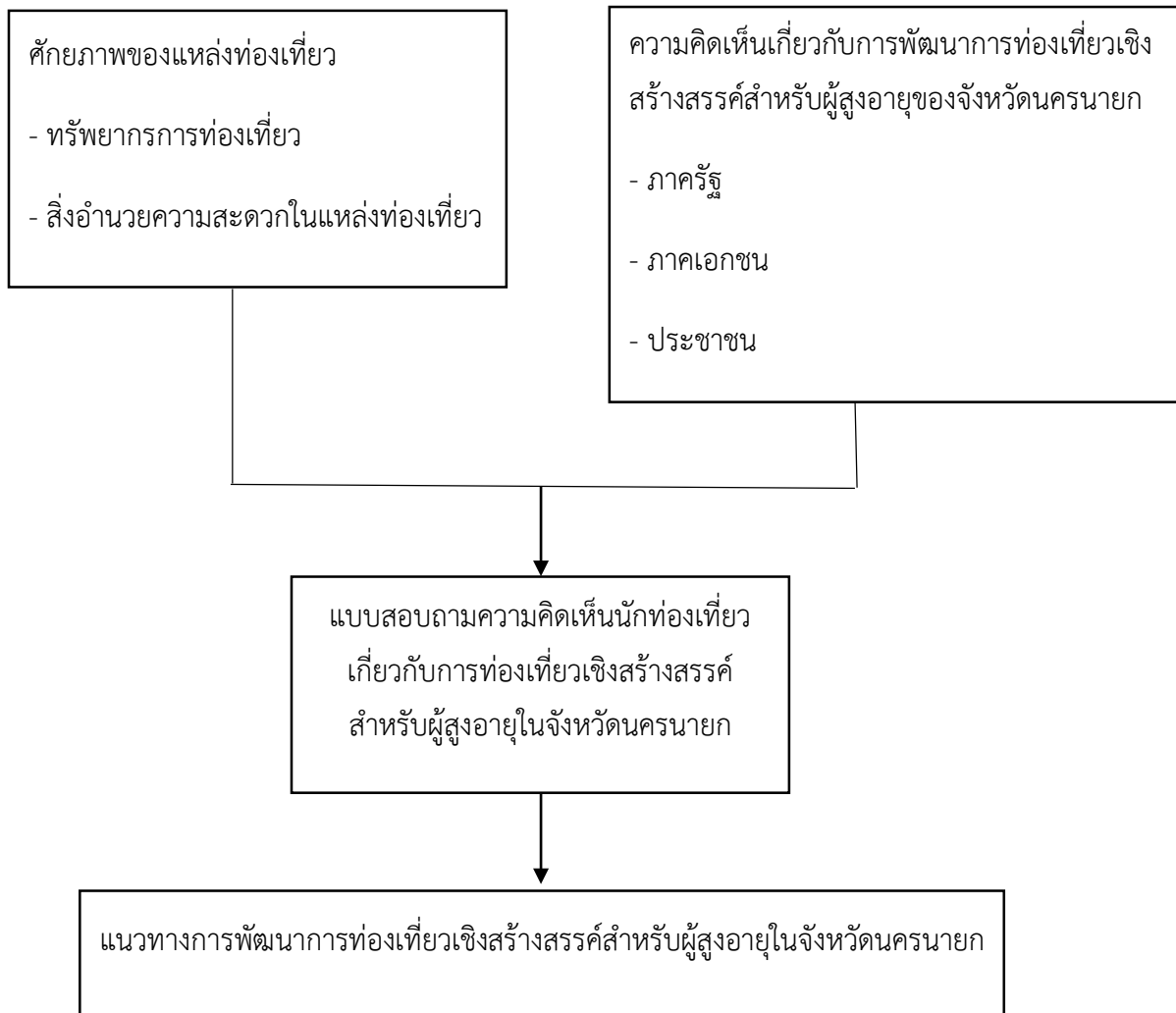
ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมรวมถึงทรัพยากรบุคคลในพื้นที่จังหวัดนครนายกที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์และสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมก็ได้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบแบบเดิม เน้นการสร้างสรรค์กิจกรรมที่แปลกใหม่และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างตรงจุด เป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

การพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกให้มีศักยภาพที่ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรในจังหวัดนครนายกให้มีประสิทธิภาพต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปแนวทางที่ดีขึ้น

นักท่องเที่ยวสูงอายุ (Elderly Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปภายในจังหวัดนครนายก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากตำราเอกสาร ผลงานที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและหลักการต่างๆ จากหนังสือและงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งหัวข้อการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครนายก
2. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว
3. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
7. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
8. การมีส่วนร่วมของชุมชน
9. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครนายก

1.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดนครนายกถูกสันนิษฐานว่าเคยเป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี โดยมีหลักฐานที่ปรากฏคือ แนวกำแพงเนินดินและสันคูเมืองที่ตำบลดงละคร ส่วนชื่อ “นครนายก” นั้นปรากฏหลักฐานในสมัยอยุธยาว่าเป็นเมืองหน้าด่านทางทิศตะวันออกสมัยพระเจ้าอู่ทอง ใน พ.ศ.2437 รัชกาลที่ 5 ทรงจัดลักษณะการปกครองโดยแบ่งออกเป็นมณฑล นครนายกจัดอยู่ในเขตมณฑลปราจีนบุรี จนกระทั่งพ.ศ.2445 ทรงเลิกธรรมเนียมการมีเจ้าครองเมืองให้มีตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นแทน และในช่วง พ.ศ.2486 - 2489 ได้โอนนครนายกไปรวมจังหวัดปราจีนบุรีและสระบุรี หลังจากนั้นจึงแยกเป็นจังหวัดนครนายก

1.2 ตราประจำจังหวัดนครนายก

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครนายก
ที่มา : (นครนายก ผจญภัย, 2559)

รูปช้าง รวงข้าวและกองฟาง เดิมนครนายกเป็นเมืองที่มีช้างมาก รวงข้าวและกองฟาง หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร

1.3 คำขวัญประจำจังหวัด

นครนายก เมืองในฝันที่ใกล้กรุง ภูเขางาม น้ำตกสวย รวยธรรมชาติ ปราศจากมลพิษ

1.4 ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกสุพรรณิการ์

1.5 ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นสุพรรณิการ์

1.6 วิสัยทัศน์จังหวัดนครนายก

เมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นสังคมอุดมปัญญา จังหวัดอัจฉริยะต้นแบบ

1.7 อาณาเขต

จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดในภาคตะวันออก และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดปราจีนบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี
- ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดปทุมธานี

1.8 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันในเขตอำเภอบ้านนา อำเภอมืองนครนายก และอำเภอบางพลี ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นเขตรอยต่อกับอีก 3 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี มีเทือกเขาติดต่อกับเทือกเขาแดงพญาเย็นยอดเขาสูงที่สุดในจังหวัดคือ ยอดเขาเขียว มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,351 เมตร ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้เป็นที่ราบอันกว้างใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรียกว่า “ที่ราบกรุงเทพ” ลักษณะดินเป็นดินปนทรายและดินเหนียว เหมาะแก่การทำนา ทำสวนผลไม้ และการอยู่อาศัย ซึ่งติดกับจังหวัดฉะเชิงเทราและปทุมธานี

1.9 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครนายกมีอากาศที่แห้งแล้ง และชุ่มชื้นสลับกันอย่างชัดเจน

1.10 ลักษณะฤดูกาล

ฤดูกาลที่แตกต่างกัน 3 ฤดู คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27-28 องศาเซลเซียส

1.11 สภาพการปกครอง

จังหวัดนครนายก แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 อำเภอ 40 ตำบล 408 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 4 เทศบาลตำบล และ 40 องค์การบริหารส่วนตำบล

1.12 โครงสร้างทางประชากรศาสตร์จังหวัดนครนายก

ประชากรเพศชายจำนวน 127,784 คน
 ประชากรเพศหญิงจำนวน 130,457 คน
 รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 258,241 คน

1.13 สถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง

ศาลหลักเมือง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พระบรมราชานุสาวรีย์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ศาลางกลมหรือศาลาลม อาคารพิพิธภัณฑสถานโรงเรียนนายร้อยจปร. 100 ปี ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน พระพุทธฉาย หลวงพ่อเศียรนคร วัดใหญ่ทักษิณาราม วัดพรหมณีอนุสรณ์สถาน กองพลทหารญี่ปุ่น 37 รอยพระพุทธบาทจำลองเขานางบวช เมืองโบราณดงละคร ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สวนละอองฟ้า สวนศรียา อ่างเก็บน้ำห้วยปรือ อ่างเก็บน้ำสันทราย น้ำตกลานรักหรือน้ำตกตาดหินกอง น้ำตกสาริกา น้ำตกวังตะไคร้ และน้ำตกนางรอง

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ้านนา

วัดอัมพวัน วัดเขาเพิ่มศรีสว่าง วัดเขาคอก โรงเรียนเตรียมทหาร รอยพระพุทธบาท

จำลอง 4 รอย (วัดทองย้อย) พระพุทธชินราชจำลอง (วัดศรีกะอาง) พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร) น้ำตกกะอาง และถ้ำพระพุทธฉายวัดเขาคอก

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอปากพลี

น้ำตกวังบอน น้ำตกวังม่วง น้ำตกสองพี่น้อง น้ำตกสองสวรรค์ (ชั้นที่ 1-2) กลุ่มทอ

ผ้าพื้นเมืองวัดฝั่งคลอง งานลอยกระทงวัดฝั่งคลอง รูดงคสถานถาวรนิมิต (วัดป่าศรีถาวรนิมิต) น้ำตกเหวนรก (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่) พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านไทพวน วัดฝั่งคลอง วัดชุมข้าว สวนมะยงชิดมะปรางหวาน สวนบุญสมการเกษตร สวนครูสำราญ อ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด และอ่างเก็บน้ำวังบอน

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอองครักษ์

ศาลเจ้าพ่อองครักษ์ ศูนย์เพาะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15 หมู่บ้านไม้ดอกไม้

ประดับคลอง 15 (โฮมสเตย์) งานประเพณีสารทไทยและแข่งเรือยาวประจำปี แม่น้ำนครนายก วัดประสิทธิเวช Farm De Lek

1.14 การคมนาคม

จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ รวมทั้งอยู่บนเส้นทางไปสู่ชายแดนไทย - กัมพูชา ซึ่งเป็นประตูเศรษฐกิจสู่อินโดจีนทางด้านตะวันออก เส้นทางคมนาคมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 (ถนนสุวรรณศร) แยกจากถนนพหลโยธิน ที่ตำบลหินกอง จังหวัดสระบุรี ผ่านอำเภอบ้านนา เข้าจังหวัดนครนายก ไปสิ้นสุดที่ชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 จากรังสิต - จังหวัดนครนายก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3222 จากอำเภอบ้านนา - อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3049 จากอำเภอเมือง - น้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3239 สายศรีนาวา - ท่าด่าน จังหวัดนครนายก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3051 สายบางอ้อ - อองครักษ์ จังหวัดนครนายก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3288 สายท่าแดง - วังม่วง จังหวัดนครนายก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3076 สายนครนายก - บ้านสร้าง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3050 แยกเข้าน้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก
- เดินทางโดยรถไฟไทย สายแก่งคอย - คลองสิบก้า (การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ก่อสร้าง

ทางรถไฟเชื่อมระหว่างภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปสู่พื้นที่ชายฝั่งตะวันออกเพื่อส่งสินค้า โดยจะผ่านจังหวัดนครนายกในเขตอำเภอบ้านนาและอำเภอองครักษ์)

2. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีความหมายที่หลากหลายเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้เดินทางซึ่งในแต่ละคนก็มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน จึงมีผู้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวดังนี้

แมคอินทอช และเกลด์เนอร์ (Mcintosh and Goeldner อ้างถึงในอารยา อินทศาสตร์, 2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง ผลของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำซึ่งกันและกัน) ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นการดึงดูดใจและต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่นๆ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO อ้างถึงในพรสวรรค์ มโนพัฒนา, 2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวดังนี้ “Tourism comprises the activities of the person traveling to and staying in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business and other purpose.” จากความหมายนี้สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่เดิมไปยังสถานที่ใหม่โดยพักอาศัยไม่เกิน 1 ปี โดยวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหรือติดต่อธุระ แต่ไม่ประกอบอาชีพหรือหารายได้จากการเดินทางและต้องเดินทางด้วยความสมัครใจ

จากการศึกษาคำนิยามการท่องเที่ยว สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางจากแหล่งที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ ซึ่งอาจจะประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่างเพื่อผ่อนคลายหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

2.2 รูปแบบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีมาตั้งแต่สมัยอดีต เมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาทางองค์การท่องเที่ยวโลก ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลักได้แก่ (วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ, 2553)

2.2.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและท้องถิ่น โดยก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเลอย่างมีความรับผิดชอบ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและท้องถิ่นผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็น หินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก เป็นการศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

5) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา ฝนดาวตก และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน

2.2.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อเยี่ยมชมสถานที่และได้รับความรู้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์มากขึ้น เกิดการหวงแหนและอนุรักษ์ทรัพยากร โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้น นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลิน และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม ได้มีประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์ นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ รวมทั้งได้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิถีการรักษาสุขภาพกายใจให้ได้รับความเพลิดเพลินและสุนทรียภาพ

2) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา เช่น การนั่งสมาธิ การเดินทางแสวงบุญ เป็นต้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย เป็นต้น

3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น

4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น ฟุตบอล กอล์ฟ กระดานโต้คลื่น สกี เป็นต้น เพื่อความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น

5) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย บนพื้นฐานความปลอดภัย เกิดความทรงจำที่ดีและได้ประสบการณ์ใหม่

6) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & Farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น

7) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆ อย่างน้อย 1 เดือน

8) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) หมายถึง การจูงใจให้แก่อำนาจของกลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้าชิ้นๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจูงใจให้แก่อำนาจ โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจูงใจการพักแรมตั้งแต่ 2 – 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

9) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม เป็นการจูงใจให้แก่อำนาจของกลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจูงใจก่อนการประชุม (Pre-tour) และการจูงใจรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-tour) โดยการจูงใจรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆไปทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรงหรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2 – 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

10) การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจูงใจรายการนำเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

จากการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเหล่านี้ทำให้ทราบถึงความต้องการที่หลากหลายทำให้เกิดการท่องเที่ยวเหล่านี้ขึ้นมา ซึ่งขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ดิกค์แมน (Dickman อ้างถึงในกุลวดี ละม้ายเงิน, 2552) กล่าวว่าการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า 5A's ได้แก่

1) ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ พันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา

2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวมักจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบายและเข้าถึงง่าย

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับคือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสาร

4) ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวขึ้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ คือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวขึ้นบางครั้งอาจมีการนอนพักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5) กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

จากการศึกษาองค์ประกอบทำให้ทราบว่าทั้ง 5 ประการดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะทำให้เกิดการท่องเที่ยว ถ้าหากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไปก็จะทำให้การท่องเที่ยวไม่ประสบความสำเร็จ

3. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

3.1 ที่มาของแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เกร็ก ริชาร์ด และคริสปิน เรย์มอนด์ (Greg Richards and Crispin Raymond อ้างถึงในสุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2556) มีความคิดเห็นว่าสมควรที่จะมีชื่อใหม่ใช้สำหรับเรียกการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนได้เดินทางไปเยือน ซึ่งประสบการณ์จากการท่องเที่ยวดังกล่าว นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของสถานที่แหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ใหม่นั้นมาใช้กับ ชีวิตหรือการทำงานของตนภายหลังที่กลับมาจากการท่องเที่ยวแล้ว จนกระทั่งในที่สุดทั้งสองคนก็พบกับคำว่า Creative Tourism มีความเหมาะสมที่จะใช้เรียกการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว

3.2 นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เกร็ก ริชาร์ด และคริสปิน เรย์มอนด์ ได้ร่วมกันกำหนดและให้คำนิยามความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวซึ่งมอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพทางการสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้เดินทางไปเยือน” (“tourism which offer visitors the opportunities to develop their creative potential through active participation in courses and learning experiences which are characteristic of the holiday destination where they are undertaken”)

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific Cultural Organization : UNESCO อ้างถึงใน กัสมา เงินอาจ, 2557) ระบุความหมายของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีเป้าหมายที่จะนำการท่องเที่ยวมาพัฒนาลักษณะของนักท่องเที่ยวให้ไม่เป็นเพียงนักท่องเที่ยว แต่ผลักดันให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นสมาชิกของชุมชนและโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนในชุมชนอย่างแท้จริง

วูร์เบอร์เกอร์ (Wurzburger อ้างถึงในไพวรรณ เกาศรี, 2555) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านศิลปะ วรรณคดีหรือคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่

เออร์รี่ (Urry อ้างถึงในไพวรรณ เกาศรี, 2555) ได้นิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า “คือ การท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น วิธีการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน ศิลปะหัตถกรรมและอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

และผู้คนในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในพื้นที่ผ่านการพูดคุยสนทนาและผ่านกิจกรรมด้วยการปฏิบัติ”

นาฬิกาอดีตัก แสงสนิท (อ้างถึงในธนภฤต ภัทร์ธราธร, 2556) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า คือการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

จากคำนิยามผู้วิจัยพอจะสังเขปนิยามความหมายในรูปแบบของผู้วิจัยเองได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวกระแสใหม่ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างเสริมประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยผ่านการเรียนรู้และสัมผัสทั้งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่ตนได้เข้าไปปฏิสัมพันธ์ด้วย ผลักดันให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในฐานะสมาชิกมากกว่าการเข้าไปเยี่ยมชมในฐานะนักท่องเที่ยวเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทั้งต่อประสบการณ์อันแท้จริงของนักท่องเที่ยว ต่อคนในชุมชนในด้านการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ เพื่อให้การท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน และต่อชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในด้าน การอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชนและอื่นๆ รวมไปถึงช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

3.3 หลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Basic of Creative Tourism)

- เป็นความคิดสร้างสรรค์ซึ่งไม่ได้เกิดจากการเลียนแบบแต่เป็นการนำความเป็นของแท้ดั้งเดิมที่มีมาพัฒนาให้กลายเป็นต้นแบบทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง
- กิจกรรมการท่องเที่ยวมีองค์ความรู้ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว และยังสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ภายหลังการท่องเที่ยวได้
- เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดจินตนาการในทางบวกแก่ชุมชน มีความจริงใจที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และมีกลิ่นอายของวัฒนธรรมท้องถิ่น
- เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของคนในชุมชน

3.4 ลักษณะรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3.4.1 คุณสมบัติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

- ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน
- มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

- นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม
- มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ส่งต่อเป็นประสบการณ์
- เป็นผู้ร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม
- ความจริงแท้ทั้งในกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ เป็นผลงานแท้จริงที่เกิดขึ้นจาก

ประสบการณ์จริง

- มีการจดจำ ประทับใจ และเข้าใจในกิจกรรมที่เข้าร่วม
- เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ประมาณ 10 – 12 คน

3.4.2 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อ้างถึงในกัสมมา เงินอาจ, 2557) ได้แบ่งประเภทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1) ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ สถาปัตยกรรม แบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีกคือ

- กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะ งานฝีมือ เทศกาล งานประเพณีต่างๆ

- กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural Sites) เช่นโบราณสถานพิพิธภัณฑ

เป็นต้น

2) ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

- งานศิลปะ (Visual Arts) เช่น การวาดภาพ รูปปั้น และวัตถุโบราณ

เป็นต้น

- ศิลปะการแสดง (Performing Arts) เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์ การแสดงละคร เป็นต้น

3) ประเภทวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตการดำรงชีวิต หรือวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนท้องถิ่นหรือชาวพื้นเมืองแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

- ชีวิตของสังคมเมือง เช่น ย่านสำเพ็งย่านเยาวราช ย่านบางลำพูย่านเมือง

เก่าแก่ บ้านไทยทรงดำภูไทกาฬสินธุ์ย่านเมืองเก่าอำเภอเมืองยโสธร เป็นต้น

- วิถีชีวิตสังคมชนบท เช่นตลาดน้ำดำเนินสะดวก การเลี้ยงนกเขาการทำนา

การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

4) ประเภทสื่อ (Media) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

- งานสื่อสิ่งพิมพ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Publishing and Printed Media) เช่น คู่มือการท่องเที่ยว นิตยสารการท่องเที่ยว หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีส่วนสร้างความน่าสนใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ

- งานโสตทัศน (Audiovisual) สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเป็นต้นแบบ ความเป็นของแท้ดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่นั้นๆ

5) ประเภทการตอบสนองลูกค้า (Functional Creation) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการต่างกัน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

- กลุ่มการออกแบบ (Design) เช่น การออกแบบห้องพักในโรงแรม รีสอร์ท การออกแบบสินค้าที่ระลึก ให้มีอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่น หรือผลิตภัณฑ์จากแหล่งท่องเที่ยว

- กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (New Media) เช่น ระบบดิจิทัล ซอฟต์แวร์ เกมส์

- กลุ่มบริการทางความคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Service) เช่น การบริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา นันทนาการ และบริการแนวคิดเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ

3.5 รูปแบบของประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เกร็ก ริชาร์ด และคริสปิน เรย์มอนด์ (Greg Richards and Crispin Raymond อ้างถึงใน สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2556) ได้นำเสนอรูปแบบพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Basic Modes of Implementation of Creative Tourism) ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ใช้การสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมของนักท่องเที่ยว
2. ใช้การสร้างสรรค์เป็นฉากหลังของนักท่องเที่ยว

ซึ่งในรูปแบบแรกนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับการปฏิบัติอยู่แล้วในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ แต่ในปัจจุบันก็นิยมนำเอาการสร้างสรรค์มาเป็นฉากหลังของการท่องเที่ยว หรือเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศในการท่องเที่ยวให้มีเสน่ห์และได้รับความนิยมมากขึ้นโดยรูปแบบของประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2556)

3.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 7 ปัจจัย ดังต่อไปนี้ (ไพวรรณ เงามศรี และคณะ, 2558)

- 1) บริบทพื้นที่ จะต้องมึทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ปราสาท ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อกระจายตัวอยู่
- 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน และองค์กรในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งหัวหน้าชุมชนจะมีความรู้เรื่องท้องถิ่นเป็นอย่างดี และสามารถขอความร่วมมือประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
- 3) การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม เป็นการนำมรดกทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยการต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัดและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น
- 4) การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน
- 5) การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ การที่ชุมชนมีอิสรภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสถานประกอบการ
- 6) มีแหล่งเงินทุนเพียงพอ
- 7) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง

4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ และเมื่อการท่องเที่ยวมีการขยายตัว สิ่งแวดล้อมย่อมถูกนำไปใช้มากขึ้นด้วย วิธีการป้องกันเพื่อไม่ให้สิ่งแวดล้อมถูกนำไปใช้จนหมดและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา จึงควรสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปพร้อมๆกับการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวก็ได้ให้ความสนใจการท่องเที่ยวในรูปแบบธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ้างถึงในเนตรชนก นันท์, 2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า คือการท่องเที่ยวรวมถึงการจัดการบริการอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

- 1) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว
- 2) ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว
- 3) ต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- 4) ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (อ้างถึงในสิริกร เลิศลักษณ์ธาร, 2550) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อการท่องเที่ยว และประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นไว้ด้วย”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมิที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่าเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืนยาว”

ปรีชา มณีรัตน์ (อ้างถึงในสุธาทิพย์ เข็มน้อย, 2554) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการผสมผสานลักษณะที่ทำให้เศรษฐกิจทั้งระบบผสมผสานกลมกลืนกันอย่างเหมาะสม เช่น ไม่นั่นเรื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจจนลืมเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (อ้างถึงในสุธาทิพย์ เข็มน้อย, 2554) กล่าวไว้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นคำศัพท์ของการพัฒนา ที่เกิดขึ้นมาด้วยสาเหตุของความกดดันที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างการเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเร่งรัดการลงทุนและใช้สุดจากทรัพยากรธรรมชาติอย่าง

ไร้ขอบเขต จึงเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมเสื่อมโทรม ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยกว้างขึ้น คนยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ภราดร พยัฆวิเชียร (อ้างถึงในกนกวรรณ ดุงศรีแก้ว, 2549) ได้กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งในมิติด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไป โดยตลอดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความหมายทั่วไปนั้นหมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ที่พึงมีในอนาคต หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ การใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากวัฒนธรรม หรือธรรมชาติในระดับที่ให้วัฒนธรรมหรือธรรมชาติยังคงสภาพอยู่ได้อย่างถาวร

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเน้นคุณค่าและเอกลักษณ์ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ตอบแทนอย่างยั่งยืนทั้งต่อนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วย

4.2 แนวคิดและหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เข้าสู่ประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง ภาครัฐและเอกชนจึงใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือแสวงหารายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ โดยสร้างงานสร้างอาชีพให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่นอกจากการท่องเที่ยวจะให้ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลต่อทางสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตเช่นกัน

ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะสร้างแนวทางใหม่ของการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น โดยมีใจความสำคัญที่ว่า การท่องเที่ยวแนวใหม่ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และให้ประโยชน์กับคนในท้องถิ่นมากที่สุด โดยคำนึงถึงคุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาวและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติ

การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความไม่ยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยว จึงเกิดแนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้น ในพ.ศ. 2508

เฮทเซอร์ (Hetzer อ้างถึงในสิริกร เลิศลักษณ์ธาร, 2550) ได้เสนอ การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ

- 1) การท่องเที่ยวต้องกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
- 2) การท่องเที่ยวเคารพในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมน้อยที่สุด
- 3) การท่องเที่ยวยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

4) นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจากกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

แนวคิดเริ่มต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ (Multi-dimensional concept) ทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การเกษตรยั่งยืน พลังงานยั่งยืน สังคมยั่งยืน และเศรษฐกิจชุมชนยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (World Tourism Organization : UNWTO อ้างถึงในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2556) ได้ให้คำอธิบายถึงหลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) การท่องเที่ยวต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) การเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน

3) การสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยลดความยากจนในท้องถิ่นด้วย

อุซาวตี พูลพิพัฒน์, 2545 ได้กล่าวถึงหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

1) การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) ทั้งในส่วนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเน้นการทำธุรกิจในระยะยาว

2) การลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสีย (Reducing Over-consumption and Waste) จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย

3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ (Maintaining Diversity) สังคมและวัฒนธรรมจะช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

4) การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพท่องเที่ยว

6) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (Supporting Local Economic) โดยคำนึงถึงราคาและพัฒนาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมมิให้ถูกทำลายอีกด้วย

7) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) ในด้านการจัดการผลตอบแทนของประชาชน และสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและการจัดการการท่องเที่ยว

8) การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Consulting Stakeholders and the Public) เพื่อลดข้อขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหา

9) เป็นการฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่บุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

10) ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) อีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

11) การวิจัยและติดตามผล (Undertaking Research) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวแนวคิดใหม่เพื่อปรับสภาพเข้ากับยุคกระแสโลกที่เปลี่ยนไป แนวทางการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอย่างสม่ำเสมอ แม้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมไม่ขาดสายและต้องมีการปรับปรุงการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ผลกระทบทางลบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องมีน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย ซึ่งแนวทางการจัดการอย่างยั่งยืนจะสามารถตอบโจทย์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ได้

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือ Ecotourism เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกันที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Bio Tourism, Green Tourism เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวดังกล่าวนั้นก็หมายถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วยการท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย” (สฤกษ์ แสงอรุณ, 2548)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ถูกคิดค้นขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ คำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” นั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2548, อ้างถึงในพจนานุกรม, 2550) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ศุภชัยวิชัยป้าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545, อ้างถึงในพจนานุกรม, 2550) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นหมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชากรท้องถิ่น

5.2 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 หลัก ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รวมถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อันมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศนั้นๆ

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืน มีการอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม รวมถึงการป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาบริการการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวอันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4) องค์ประกอบด้านองค์กร เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนรวมตลอดทั้งกระบวนการในการบริหารจัดการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยรวมต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการนำผลตอบแทนที่ได้มาบำรุงรักษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5.3 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีรูปแบบที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี

ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ (สฤกษ์ แสงอรัญ, 2548)

จากการศึกษาผู้วิจัยขอสรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแบบอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ที่ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว คำนึงถึงขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับจำนวนของนักท่องเที่ยว โดยประชากรหรือคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนให้ความสำคัญแก่การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ หรือมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์มากกว่าการจัดการการท่องเที่ยวจะต้องลดหรือปราศจากผลกระทบจากการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม และให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว

5.4 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ

สุภภรณ์ หาญทอง (2543, อ้างถึงในพจนานุกรม, 2550) ได้กล่าวไว้ว่าศักยภาพทางพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นความสามารถหรือความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ย่อมมีศักยภาพที่แตกต่างกัน บางพื้นที่มีศักยภาพสูง แต่บางแห่งอาจมีศักยภาพต่ำการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่ต่างๆ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถ ความพร้อมของสถานที่และอื่นๆ ที่อยู่ในสภาพรวมของศักยภาพทางพื้นที่ท่องเที่ยวว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด สมควรต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงระดับใดจึงจะเหมาะสม นอกจากนี้ในพื้นที่การท่องเที่ยว หากมีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กระจุกกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยว มักจะประสบปัญหาข้อจำกัดที่เกี่ยวกับบุคลากร เครื่องมือ เทคโนโลยี ตลอดจนงบประมาณ ในการดำเนินการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดเลือกหรือพัฒนาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือความสามารถในการรองรับได้สูงโดยจัดให้อยู่ในอันดับแรกๆ เพื่อให้คุ้มค่าและสอดคล้องกับเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่ ในการจัดลำดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ๆหนึ่ง จึงจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้น โดยพิจารณาปัจจัยและคุณลักษณะในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นตัววัดศักยภาพออกมา แล้วนำมาเปรียบเทียบในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด เพื่อจัดลำดับความสำคัญของศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้การเลือกแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมาพัฒนาตามลำดับได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับข้อจำกัดดังกล่าว

6. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546, อ้างถึงในนพรัตน์ จวงพุ่ม, 2550) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) ว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ

อารัญ บุญชัย และจินนา ตันศราววิพุธ (2546, อ้างถึงในนพรัตน์ จวงพุ่ม, 2550) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ มีแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ/หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ

วรรณ วรษ์วานิช (2546, อ้างถึงในนพรัตน์ จวงพุ่ม, 2550) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพว่าหมายถึง การท่องเที่ยวพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดและ เสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปพักผ่อนยังต่างจังหวัด ซึ่งปัจจุบันนิยมกันมากในรูปแบบของศูนย์สุขภาพ โดยมีหลักสำคัญ คือ

- 1) สถานที่นั้นควรจะมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม รมรื่น สะอาด ปราศจากมลพิษต่างๆ
- 2) มีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านสุขภาพ อนามัย สุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่พร้อมจะช่วยให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา
- 3) มีระบบการจัดการด้านการออกกำลังกายและสันทนาการที่ถูกต้องและปลอดภัย โดยจัด แบ่งเวลาให้เหมาะสม มีกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจ
- 4) มีแพทย์และพยาบาลคอยดูแล และพร้อมที่จะปฏิบัติการได้ทันที
- 5) นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ ความรู้ประสบการณ์ด้านต่างๆ ความประทับใจพร้อมที่จะกลับไปพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสืบต่อไป

6.2 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546, อ้างถึงในนพรัตน์ จวงพุ่ม, 2550) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว ได้ 2 ประเภท ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรม

ส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธีในที่พักผ่อน เช่น การนวดแผนไทย การอบ/ประคบสมุนไพร การใช้วิธีสวนคนบำบัด การอาบน้ำแร่ หรือน้ำพุร้อน การฝึกการ บริหารท่าฤๅษีดัดตน การฝึกสมาธิตามแนวพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งนับเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปในตัว

2) การท่องเที่ยวเชิงรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ (Health Healing Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ตรวจร่างกายและรักษาโรค ทำฟันและรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งประโยชน์ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพของ นักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

6.3 ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สุรพล ศรีวิทยา และคณะ (2546, อ้างถึงในสิริคนางค์ ปารศรี, 2549) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวสวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและการพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ/หรือรับบริการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ จึงถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีลักษณะสำคัญเป็นการท่องเที่ยวพักผ่อน ท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้หลังจากธรรมชาติมาบำบัดและสร้างเสริมสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจให้สดชื่นผ่อนคลาย แล้วสามารถนำกลับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยส่วนใหญ่มักนิยมจัดการเดินทางไปท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในชนบทต่างจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สวยงามและพักผ่อนในโรงแรมหรือรีสอร์ทที่มีศูนย์สุขภาพ

จากแนวคิดทฤษฎีและความหมายข้างต้นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวสวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและการพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อใช้สำหรับทำกิจกรรมส่งเสริมและ/หรือรับบริการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและสุขภาพ และรักษาสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบริการให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

7. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

7.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2548, อ้างถึงในพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) สรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่ง

ต่างๆที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้ทราบประวัติความเป็นมามุมมองความคิดความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่สืบทอดมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน นอกจากนี้ได้สรุปรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, อ้างถึงในจุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, 2544) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เหมือนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชนในการตระหนักถึงการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1) กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้

2) กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้น นักท่องเที่ยวต้องการได้รับความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลิน เพื่อสร้างประสบการณ์และความพึงพอใจให้แก่ตัวนักท่องเที่ยวเอง

3) กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสของชุมชนท้องถิ่นที่อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง โดยชุมชนท้องถิ่นจะต้องยอมรับผลกระทบและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

พิซันและแมนส์เฟลด์ (Pizan and Mansfeld 2542, อ้างถึงในพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) ได้กล่าวว่า “คนเราสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มาจากความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อยู่อาศัยเดิม เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง”

ราณี อสิชัยกุล (2546, อ้างถึงในพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า “การท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี”

7.2 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, อ้างถึงในจุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ, 2544) แบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นประเภทได้ 5 ประเภท คือ

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว

และยังได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น รวมถึงมีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

2) การท่องเที่ยวเชิงงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่มีการจัดขึ้นโดยชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินในสุนทรียะศิลป์และศึกษาความเชื่อ การนับถือ และพิธีกรรมต่างๆ อีกทั้งได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ และมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น รวมถึงมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

3) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมในพื้นที่ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ อีกทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา โดยนำแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและน่าสนใจมาจัดรายการกีฬาตามเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวโดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของกีฬา เพื่อให้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา รวมถึงการได้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางด้วย ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า

5) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว โดยมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

ในด้านของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2548, อ้างถึงในพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) ก็ได้กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นเช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ และโบราณคดีท้องถิ่น มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าสภาพแวดล้อม

2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นจัด

ขึ้นได้รับความเพลิดเพลิน ตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ ความเข้าใจค่าสภาพสังคมและวัฒนธรรม

3) การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ เพื่อความเพลิดเพลิน และได้รับความรู้บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ชมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและชนบทธรรมชาติ ชมงานประเพณี ต่างชื่นชมในสุนทรียศาสตร์ ศึกษาความเชื่อ การท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท ชมวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ การท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบต้องมีความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม

7.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เพียงกานต์ นามวงศ์ (2552, อ้างถึงในวีระพล ทองมา วินิตรา ลีละพัฒนา และนวนจันทร์ ทองมา, 2554) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญควรมี 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

7.3.1 องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

7.3.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

7.3.3 องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและได้รับผลตอบแทนในกำไรสู่ธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7.3.4 องค์ประกอบด้านตลาดการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7.3.5 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบและรับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนชุมชนท้องถิ่น

7.3.6 องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

จากข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นเป็นศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดมาจากคนในอดีตสู่คนรุ่นปัจจุบัน ผ่านศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ และเป็นสิ่งที่คนในชุมชนท้องถิ่นจัดมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ทิศทางของการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างถูกต้อง โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

8. การมีส่วนร่วมของชุมชน

8.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงในปีทมาพร เลี้ยงประเสริฐ, 2549) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ การช่วยปฏิบัติการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงประชาชนเอง เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต้องมีความปรารถนาที่จะร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับกับผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และการพัฒนาที่ถูกต้อง

8.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวกับชุมชน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กล่าวว่า ในการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องมีนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ดังนี้

1) พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ทั้งภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป ในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ต้องมีความเสมอภาคที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และมีผลกระทบต่อทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2) สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบขององค์กร ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกส่วน ทุกระดับ โดยองค์กรมีขอบเขตและความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในแต่ละระดับนั้นๆ

3) เปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผลตลอดจนได้ผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

4) ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

5) แก้ไข ปรับปรุง พัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐ ให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชนท้องถิ่น ตลอดจนการออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ในการให้ชุมชนโอกาสในการควบคุมดูแลและจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6) สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคนโดยการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ การมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างมากขึ้น

7) สนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในด้านการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีอิสระ และสามารถจัดการรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเอง โดยมีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง

8) สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาสังคมให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือ ตลอดจนจัดตั้งองค์กรชุมชนและองค์กรจัดการธุรกิจของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวกับชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนภายในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน ประชาชนสามารถแสดงบทบาทในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ในชุมชน โดยมีพื้นฐานจากการเป็นเจ้าของพื้นที่ และมีได้รับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง

9. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

9.1 ทฤษฎีผู้สูงอายุ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้ดูแล หรือผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุมีแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในด้านต่างๆในทางที่ดีขึ้นตามบริบทและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และการทำกิจกรรมนันทนาการดังต่อไปนี้

9.1.1 ทฤษฎีการมีกิจกรรมร่วมกัน (The Activity Theory)

สุรเดช สํารายูจิตต์ และพนัชกร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (2554, อ้างถึงใน จิตรา ดุษฎีเมธา, สุเมษย์ หนกหลัง และวณัฐพงศ์ เบญจพงศ์, 2558) ได้อธิบายถึง ทฤษฎีการมีกิจกรรมร่วมกันว่าเป็นทฤษฎีที่บอกลักษณะทางสังคมที่ต้องมีแบบแผนให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นเดียวกับคนในวัยกลางคน โดยสนับสนุนให้การทำกิจกรรมต่างๆให้มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับสมาชิกในวัยเดียวกัน เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิต โดยผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมสูงจะมีการปรับตัวได้ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งบุคคลที่สามารถดำรงกิจกรรมได้จะเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจใน

ชีวิตสูง มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองดี รวมไปถึงการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาจะทำให้มีความรู้สึก ว่าตนเองเป็นประโยชน์ต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้นควรกระตุ้นให้ ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง มุ่งเน้นการรักษาระดับกิจกรรมที่ใช้สติปัญญาแทนการใช้กำลัง และมีความต่อเนื่องของการทำกิจกรรมเพื่อความมั่นคงและอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า

9.1.2 ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory)

การทำกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดการผ่อนคลายและรู้จักปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเผชิญอยู่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและประสบการณ์ที่ผ่านๆมาของแต่ละบุคคล โดย สุรเดช สำราญจิตต์ และพนัชกร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (อ้างถึงในจิตรา ดุษฎีเมธา และคณะ, 2558) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามทฤษฎีความต่อเนื่องนี้ว่า ความสุขของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่างๆ ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลที่ได้กระทำมา กล่าวคือ บุคคลที่เคยมีบทบาทและทำกิจกรรมร่วมกันในสังคมมาก่อน เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะมีกิจกรรมเช่นเดิมต่อไปอีก และบุคคลที่เคยอยู่อย่างสงบ สันโดษ ไม่มีบทบาททางสังคมมากนัก เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอาจแยกตัวออกจากสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ จึงเห็นได้ว่าการมีความสุขของผู้สูงอายุและการมีกิจกรรมร่วมกันนั้น นอกจากการจัดกิจกรรมที่ดีที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้แล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยบุคลิกภาพและแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลอีกด้วย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรจะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและสามารถประเมินปัญหาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อนำมาวางแผนในการให้การดูแลและการบริการแก่ผู้สูงอายุ

9.2 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น ความเจ็บป่วย ความเสื่อมของระบบต่างๆในร่างกาย ซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวล กัดดันทางอารมณ์ และจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านบทบาทสังคม เช่น การเกษียณอายุ การสูญเสียบทบาทในการเป็นหัวหน้าครอบครัว การเสียชีวิตของคู่สมรส ญาติ หรือเพื่อน เหล่านี้มีผลกระทบต่อจิตใจของผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุ (กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา, 2557)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมครอบครัว ในปัจจุบันสังคมครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เมื่อลูกเติบโตขึ้น ก็จะแต่งงานและมีครอบครัวแยกกันไป หรือไปประกอบอาชีพต่างถิ่น จึงทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง และต้องอาศัยอยู่กันตามลำพัง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะไม่สู้ดี รวมถึงการเสียชีวิตของคู่สามีหรือภรรยา ซึ่งทำให้อีกฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่ต้องประสบกับความว้าเหวเป็นอย่างมาก (กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา, 2557)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรม เปลี่ยนไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม เมื่อมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ลูกหลานจึงเริ่มมีเจตคติต่อผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป

ผู้สูงอายุถูกลดคุณค่าลง ทำให้เกิดการแยกตัวเองออกจากสังคม เกิดอารมณ์อ่อนไหวง่าย น้อยใจง่าย โกรธง่าย วิตกกังวลง่าย และต้องการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้อาจมีน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม และภาวะที่ผู้สูงอายุแต่ละคนกำลังเผชิญอยู่ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้นในขณะที่ผู้สูงอายุยังมีความคิดเห็นคงที่ ยึดมั่นคตินิยมของตนเอง จึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดการต่อต้านความคิดใหม่ๆ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยมากขึ้น ผู้สูงอายุจึงกลายเป็นคนล้าสมัย ทำให้ถูกกลายเป็นส่วนเกินของครอบครัว ผู้สูงอายุจึงแยกตัวเองและเกิดความรู้สึกท้อแท้มากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

9.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ที่มีความสุข มีเศรษฐกิจที่มั่นคง และมีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและเหมาะสม องค์ประกอบของผู้สูงอายุมี 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงในชีวิต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

9.5 แนวคตินันทนาการบำบัด

9.5.1 แนวคิดทางนันทนาการบำบัด

กิจกรรมนันทนาการเป็นกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบำบัด โดยใช้กิจกรรมชนิดต่างๆ เป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนหรือเติมเต็มประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมนันทนาการที่มีลักษณะเฉพาะเหล่านี้ นอกจากเพิ่มพูนและเติมเต็มประสบการณ์แล้ว ยังเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุและเกิดความสามารถเข้าร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชนได้อย่างเป็นสุข ซึ่งกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะเหล่านี้เรียกว่า “นันทนาการบำบัด” โดยนันทนาการบำบัดมีลักษณะที่แตกต่าง และเฉพาะเจาะจงมากกว่ากิจกรรมนันทนาการปกติ ทั้งโปรแกรมกิจกรรมผู้เข้าร่วม และสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญทางนันทนาการบำบัดได้ให้คำจำกัดความของกิจกรรมนันทนาการบำบัดดังต่อไปนี้

ดารณีย์ ศรีสวัสดิ์ (2546, อ้างถึงในจิตรา ดุษฎีเมธา และคณะ, 2558) กล่าวถึงนันทนาการบำบัดว่า เป็นการรักษาฟื้นฟู ให้ผู้ป่วยที่มีปัญหาต่างๆ เกิดสุขภาพทางร่างกาย และจิตใจที่ดีพร้อมประกอบกิจวัตรประจำวันได้อย่างสมบูรณ์ตามความสามารถและศักยภาพของบุคคล และเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้อยู่ในระดับที่สูงจากเดิม

ดาลี และ คลัทเลอร์ (Kunstler and Daly 2549, อ้างถึงใน จิตรา ดุษฎีเมธา และคณะ, 2558) กล่าวว่า “นันทนาการบำบัด หมายถึง การเข้าร่วมของบุคคลด้านแผนงานนันทนาการ ที่

เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติด้านสุขภาพ สุขภาวะที่ดี และคุณภาพชีวิตโดย มุ่งเน้นที่ตัวบุคคลและการเปลี่ยนแปลงความต้องการโดยรวม”

องค์การนันทนาการบำบัดสหรัฐอเมริกา (Kunstler and Daly, 2010 citing American Therapeutic Recreation Association ; ATRA 2529, อ้างถึงใน จิตรา ดุษฎีเมธา และคณะ, 2558) กล่าวว่า นันทนาการบำบัด หมายถึง การจัดบริการทางการรักษา และจัดบริการนันทนาการแก่บุคคลที่ป่วยหรือบุคคลที่มีข้อจำกัดทางความพิการ โดยเป้าประสงค์เบื้องต้นการให้บริการรักษาที่หมายถึง นันทนาการบำบัดในรูปแบบของการรักษา ฟันฟู เพื่อปรับปรุงการทำงาน และความเป็นอิสระ ที่เกี่ยวกับการลดหรือขจัดผลของความเจ็บป่วย หรือความพิการ รวมไปถึงเป้าประสงค์เบื้องต้นของการให้บริการนันทนาการที่หมายถึง การจัดเตรียมทรัพยากร และโอกาสทางนันทนาการ ในการปรับเปลี่ยนสุขภาพ และสุขภาวะ ด้วยการจัดโดยผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ

จากคำจำกัดความทางนันทนาการบำบัดเหล่านี้สามารถสรุปได้ว่า นันทนาการบำบัดจะ มุ่งเน้นไปที่กลุ่มบุคคลพิเศษ หมายถึง กลุ่มที่มีความต้องการที่เฉพาะเจาะจงกว่าบุคคลปกติในสังคม ได้ส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะในการใช้เวลาว่างของตนเองได้อย่างเหมาะสม และฟื้นฟูสภาพร่างกายที่เป็นอุปสรรคต่อการ กระทำกิจวัตรประจำวันให้ดียิ่งขึ้น โดยการใช้กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

10.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

นวลลออ ทินานนท์ (2544) ได้ศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก พบว่า ผลงานหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครนายกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการสืบทอดมายาวนาน มีทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ งานจักสาน งานทอเสื่อ งานทอผ้าและงานตีเหล็ก ซึ่งงานหัตถกรรมทั้ง 4 ประเภทนั้นมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพและในพิธีกรรมบางอย่าง นอกจากนี้ยังมีงานหัตถกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นใหม่ในระยะเวลาประมาณ 10 ปี เช่น การทำไม้กวาด การแกะสลักแหง้าไม้ไผ่ การแกะสลักหินอ่อน การทอพรมเช็ดเท้า ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยการสืบทอดการผลิตงานหัตถกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน และฟื้นฟูผลงานหัตถกรรมในอดีต โดยการสืบทอดให้กับคนรุ่นใหม่ผ่านการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

สุรชาติ ทินานนท์ (2545) ได้ทำการสำรวจสถาปัตยกรรมของวัดในจังหวัดนครนายก ทำให้ทราบว่า จังหวัดนครนายกนั้นมีวิวัฒนาการทางสังคมที่เป็นรูปแบบเฉพาะ และยังคงมีรูปลักษณะของวัฒนธรรมราชภัฏที่ไม่คล้อยตามวัฒนธรรมหลวง สถาปัตยกรรมของวัดในจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ยังสามารถใช้งานได้ปกติ และยังสามารถชี้ให้เห็นว่าศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครนายกนั้นมีหลากหลาย และได้หลอมรวมเข้าด้วยกัน ดังนั้นโอกาสที่จะฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายนั้น จึงควรดำเนินการโดยการ

ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ปฏิบัติดีสำนึกในการอนุรักษ์และสถาบันการศึกษาควรเข้ามามีบทบาทในการศึกษาสำรวจมรดกทางศิลปวัฒนธรรมทั้งในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้มีความเข้าใจที่สมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

กระทรวงมหาดไทย (2548) ได้บัญญัติพระราชบัญญัติการควบคุมอาคาร อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในแง่ของการบังคับใช้ คือ สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา โดยทางกระทรวงได้มีการกำหนดโครงสร้างของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ซึ่งจำแนกออกมาได้ 8 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราคือ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ตัวอักษร โดยป้ายแสดงต้องสังเกตได้ชัดเจน สังเกตได้ง่าย ไม่อยู่ในบริเวณที่ทำให้เกิดความสับสน จัดให้อยู่ในที่ที่มีแสงสว่างพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน หมวดที่ 2 ทางลาดและลิฟต์ ในส่วนของทางลาดพื้นผิวต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น และต้องเรียบเสมอกันไม่สะดุด ต้องจัดให้มีขนพักคั่นแต่ละช่วงของทางลาด มีราวกันตก ในส่วนของลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ ต้องสามารถขึ้นลงได้ทุกชั้น มีระบบควบคุมที่แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง ใช้งานได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และภายในลิฟต์จะต้องไม่แคบและไม่กว้างเกินไป มีราวจับโดยรอบภายในลิฟต์ มีตัวเลขและเสียงบอกตำแหน่งชั้นต่างๆ เมื่อลิฟต์หยุด และขึ้นหรือลง หมวดที่ 3 บันได มีขนพักคั่นทุกระยะในแนวตั้ง มีราวบันไดทั้งสองข้าง พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็นและคนชราสามารถทราบความหมายได้ หมวดที่ 4 ที่จอดรถ ต้องมีที่จอดรถแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ให้จัดไว้ใกล้ทางเข้าออกอาคารให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบ มีระดับเสมอกัน หมวดที่ 5 ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคาร เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวาง หรือส่วนของอาคารที่ยื่นล้ำออกมาเป็นอุปสรรคหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ทางลาดนี้ให้อยู่ใกล้ลานจอดรถ ส่วนทางเดินต้องเป็นพื้นเรียบ ไม่ลื่น หากมีท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท หมวดที่ 6 ประตู ต้องเปิดปิดได้ง่าย หากมีธรณีประตูต้องไม่สูงมากและมีความลาดเอียง เพื่อให้ผู้พิการและคนชราที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินสามารถข้ามได้สะดวก หมวดที่ 7 ห้องส้วม ต้องมีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้อง จะแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้ โดยลักษณะของห้องส้วมประตูจะต้องเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอกและต้องเปิดค้างได้ พื้นของห้องส้วมต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก วัสดุปูพื้นห้องส้วมต้องไม่ลื่น พื้นห้องส้วมมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อไม่ให้น้ำขังบนพื้น โถส้วมต้องมีพนักพิงหลังให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ไม่สามารถทรงตัวได้เอง มีราวจับที่ผนัง ติดตั้งระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถแจ้งเหตุหรือเรียกหาผู้ช่วยในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน ไว้ในห้องส้วม หมวดที่ 8 พื้นผิวต่างสัมผัส หมวดที่ 9 โรง

มหรสพ ห้องประชุม และโรงแรม ต้องมีห้องพักสำหรับผู้พิการ และคนชราเข้าพักได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งห้อง ต่อห้องพักจำนวนหนึ่งร้อยห้อง ซึ่งห้องพักสำหรับผู้พิการและคนชรา จะต้องอยู่ใกล้บันได บันไดหนีไฟ หรือลิฟต์ดับเพลิง ภายในห้องพักต้องจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องของสัญญาณแจ้งเหตุเตือนภัยทั้งในรูปแบบเสียง แสง และระบบสั่นสะเทือนบริเวณเตียง ซึ่งเหตุผลในการบัญญัติกฎกระทรวงฉบับนี้คือ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2554) ได้กำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ในแง่ของการบังคับใช้ โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ วางแผนจัดการสถาปัตยกรรมทางการท่องเที่ยวโดยการอนุรักษ์ ซ่อมแซม และบำรุงรักษา จัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ เพื่อให้เกิดประโยชน์และไม่ส่งผลกระทบต่อ โดยการกำหนดการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ผลักดันให้มีกฎ ระเบียบ และบทลงโทษในการกำกับดูแลรักษา รวมทั้งมาตรการการป้องกันและปราบปรามผู้บุกรุก พัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน เช่น ระบบการจัดการขยะ น้ำเสีย มลพิษ สนับสนุนและกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาและผลกระทบ หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของการท่องเที่ยวไทย เช่น ความปลอดภัย การหลอกลวงนักท่องเที่ยว

ไพวรรณ เกาศรี, ลำสัน เลิศกุลประหยัด, คมพล สุวรรณภูฏ, และชูศรี วงศ์รัตน์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า กลุ่มชาวไทยวนเป็นชาติพันธุ์ที่มีมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางภูมิปัญญาสูงมาก ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเสริมสร้างให้โดดเด่น และเป็นเสน่ห์ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยจะเห็นได้จากวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และเป็นของแท้ดั้งเดิม เช่น พิพิธภัณฑสถานไทยวนวัดฝั่งคลอง การลำพวน รำโทน การทอผ้าไหมพื้นบ้าน ภาษาพวน อาหารพวน รวมไปถึงประเพณีฮีต12 คอง14 ซึ่งเป็นประเพณีบุญสำคัญของชาวไทยวนที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน และเมื่อทำการศึกษาพื้นที่ชุมชนชาวไทยวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยผ่านกระบวนการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ทราบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีทั้งสิ้น 7 ประการ ได้แก่ 1. บริบทพื้นที่ 2. การเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน 3. การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม 4. การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย 5. การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ 6. การมีแหล่งเงินทุนเพียงพอ 7. การมีผู้นำชุมชนซึ่งเข้มแข็ง ซึ่งทั้ง 7 ประการนี้สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนชาวไทยวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และสามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้

นิคม วรรณประเวศ (2559) ผลการศึกษา สภาวะการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนครนายกมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายก้าวไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น จึงมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ เพื่อสามารถรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวได้ เนื่องจากจังหวัดนครนายกมีศักยภาพทางด้านการ

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัญหาที่พบคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม การอพยพของแรงงาน มีการเคลื่อนย้ายแรงงานมาจากแหล่งอื่นหรือออกไปทำงานนอกพื้นที่ เนื่องจากคนในพื้นที่ขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขาดความตระหนักรู้ถึงการอนุรักษ์และคุณค่าของทรัพยากร ทำให้สังคมชุมชนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งแนวทางที่ควรแก้ไขปัญหาคือ การปลูกฝังค่านิยม ทำให้เกิดการเรียนรู้และรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงาม ส่งเสริมให้ครอบครัวเกิดความเข้มแข็งโดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมให้สังคม ชุมชน ครอบครัวได้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ประชาชนได้ยึดการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ประหยัด อุดออม แนวทางเหล่านี้ จะสามารถช่วงเยียวรักษาและแก้ไขปัญหาทางสังคม ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว และชุมชนของจังหวัดนครนายกให้เบาบางลงและหมดสิ้นไป

ปิยฉัตร ทองแพง (ม.ป.ป.) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลาง จากการศึกษาทำให้ทราบประเด็นหลักในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุทั้งสิ้น 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ โดยระบุว่าผู้สูงอายุมีความต้องการที่ประกอบกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านอาหาร ด้านที่พัก และด้านการจัดการของบริษัทนำเที่ยว ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น การจัดการเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ ที่จะต้องมีความรู้ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ เข้าใจธรรมชาติและจิตวิทยาของผู้สูงอายุ การจัดการด้านโปรแกรมนำเที่ยวและกิจกรรมที่จะต้องเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และการจัดการด้านยานพาหนะในการเดินทางที่จะต้องสามารถทำให้รู้สึกและมั่นใจในความปลอดภัย ทั้งยังต้องสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ ประเด็นถัดมาเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุภาคกลาง ซึ่งพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ปัญหาจากสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งขึ้นอยู่กับช่วงวัยรวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของแต่ละบุคคล
- 2) ปัญหาจากการขาดสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) ปัญหาจากมัคคุเทศก์ซึ่งมัคคุเทศก์ขาดความเข้าใจลักษณะเฉพาะในการให้บริการกับกลุ่มของผู้สูงอายุ และ
- 4) ปัญหาด้านการบริการดูแลสุขภาพขาดความใส่ใจและดูแลในเรื่องของสุขภาพทั้งเรื่องอาหารที่พิก หรือการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว และประเด็นสุดท้ายจากการศึกษาในครั้งนี้ ปิยฉัตร ทองแพง ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลางไว้ว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ 1) ผู้ประกอบการนำเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่งจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้สูงอายุต่อการประกอบธุรกิจนำเที่ยว 2) ความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติและจิตวิทยาของผู้สูงอายุ 3) การแสวงหาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ 4) การบริการซึ่งการบริการที่มีคุณภาพดีจะเป็นส่วนสร้างความพึงพอใจแก่ผู้สูงอายุ 5) การจัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน 6) ความบันเทิงเพื่อความสนุกนอกจากเป็นการสร้างความสุข

ทางกายและใจให้เกิดความเพลิดเพลินยังต้องส่งผลดีต่อสุขภาพ 7) การใส่ใจในเรื่องของความปลอดภัยโดยให้ความสำคัญในเรื่องพาหนะในการเดินทาง และ 8) ความเชื่อถือได้ทางการจัดการด้านการตลาดการบริการต้องตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุมีการค้นหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุต่อไป

สุรชาติ สินวรรณ และณัฐบติ วิริยาวัฒน์ (2558) ได้ทำการศึกษาแนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ตลาดน้ำตลิ่งชัน พบว่า นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุและพิการ จากการศึกษาที่พื้นที่กรุงเทพมหานครได้ทำสำนวนแนวโน้มชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีมากขึ้นเรื่อยๆและเชื่อว่ายังมีศักยภาพที่พัฒนาให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกมาก ทำให้มีการปรับปรุงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ นอกจากนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวพิการและผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นและมีผลต่อตลาดการท่องเที่ยวมากขึ้นโดยสิ่งสำคัญที่สามารถรองรับกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการได้ คือ การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม สำหรับการดำรงชีวิตอย่างอิสระ สะดวกและปลอดภัยประโยชน์จากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่าคุณสมบัติควรนำไปสร้างในแผนพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากรากฐานการพัฒนาต้องเป็นความต้องการที่เกิดจากชุมชน โดยยังคงรักษาวิถีชีวิตของชุมชนโดยมองความร่วมมือของชุมชนเป็นหลัก การพัฒนาภูมิทัศน์จะต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน นอกจากนี้การจูงใจนักท่องเที่ยวอาจต้องมีการจัดบริการอาหารและที่พักที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการเป็นพิเศษ

เสี่ยวเคียน ธาน, เซียนฟา คง และ ดิง บัง ลูห์ (Slow-Kian Tan , Shiann-Far Kung and Ding-Bang Luh, 2012) ได้ศึกษารูปแบบของประสบการณ์ความคิดสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (A Model of 'Creative Experience' in Creative Tourism) ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีนโยบายที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ตัวอย่างเช่น บางคนกล่าวว่าเป็นเรื่องยากที่จะหาธุรกิจการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่ให้ประสบการณ์ตรงกับที่นักท่องเที่ยวมองหา บางทีผู้ประกอบการบางส่วนได้เปลี่ยนธุรกิจดั้งเดิมของตนเองเป็นสิ่งที่พวกเขาอ้างว่าเป็นธุรกิจสร้างสรรค์ โดยไม่พิจารณาเนื้อหาและคุณภาพที่สะท้อนเอกลักษณ์ของสิ่งที่พวกเขาเสนอ ตัวอย่าง หลายองค์กรที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ให้ประสบการณ์ที่คล้ายกัน เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นภูมิภาคที่มีชื่อเสียงนี้ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานควรคิดถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สามารถแยกธุรกิจของพวกเขาจากคนอื่น

อี กัสตี บากัส และ ไร อุทามะ (I Gusti Bagus and Rai Utama, 2012) ได้ศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอาวุโสที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ (Motivation and Satisfaction of Senior Tourists for Traveling Overseas) สรุปได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวสูงอายุเติบโตมากขึ้นในปัจจุบัน นักวิชาการเกือบทุกประเทศได้ทำการคาดคะเนไว้ว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ

นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น นักท่องเที่ยวสูงอายุบางคนค้นพบว่าร่างกายอ่อนกว่าวัย อันเนื่องมาจากสุขภาพที่ดีขึ้น และมีความคล่องแคล่วมากขึ้น เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสูงอายุยังต้องการค้นหาสิ่งท้าทายให้กับชีวิต สร้างประสบการณ์ใหม่เมื่อได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ ก่อนที่นักท่องเที่ยวสูงอายุจะอายุมากขึ้นจนเสื่อมสภาพทางร่างกาย และเพื่อที่จะเข้าถึงโอกาสในการเติบโตของตลาดกลุ่มผู้สูงอายุได้ ต้องมีนวัตกรรมสร้างสรรค์ในการจัดการธุรกิจและการสร้างผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เป้าหมายในการบริหารคือให้ประโยชน์โดยตรงต่อผู้สูงอายุภายใต้โครงสร้างพื้นฐาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการผู้สูงอายุ

ส่วนการสร้างนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุนั้น การบริหารการตลาดควรอยู่บนพื้นฐานของนักท่องเที่ยวสูงอายุเพื่อการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น การเลือกซื้อของ การท่องเที่ยวในชุมชนเมือง การเข้าชมโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การรับประทานอาหารในร้านอาหารมีชื่อ การชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมส่งเสริมงานอดิเรก กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมภายในกิจกรรมนั้นๆ เช่นการแสดงความสามารถพิเศษ หรือการสร้างงานศิลปะ นั้นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเหล่านั้นจะต้องทำให้นักท่องเที่ยวสูงอายุเกิดแรงจูงใจขึ้นในระหว่างการท่องเที่ยวจนถึงแหล่งท่องเที่ยวจุดหมายปลายทาง

ในอีกมุมหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวสูงอายุโดยเฉพาะ โคเฮน (Cohen) ได้มีข้อเสนอแนะในการจัดนำเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวสูงอายุสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น และได้มีการมุ่งเน้นถึงปัจจัยภายในของกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ คือเพื่อการพักผ่อนโดยเฉพาะโคเฮนกล่าวว่าการสนทนาการที่จะถูกทำไปใช้สำหรับผู้สูงอายุคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานอดิเรก งานฝีมือและศิลปะ กิจกรรมเพื่อสร้างมิตรภาพ กิจกรรมที่สามารถดึงศักยภาพออกมาใช้ และกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งก็คืออาสาสมัคร แสดงให้เห็นถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวสูงอายุ และการสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวสูงอายุในระหว่างการเดินทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยวจุดหมายปลายทาง

เดิมศักดิ์ สิงห์สมบูรณ์ (Termsak Singsoomboon, 2014) ได้ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Tourism Promotion and the Use of Local Wisdom Through Creative Tourism Process) สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ด้านพื้นที่ คือการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถจะเชื่อมต่อกับชุมชนและธรรมชาติ ตลอดจนวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่เฉพาะเจาะจง ด้านการจัดการ คือการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการอย่างยั่งยืน โดยให้นักท่องเที่ยวชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น และบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านของกิจกรรมและกระบวนการคือการท่องเที่ยว

ที่ช่วยในการเรียนรู้ โดยความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวคน ด้านการมีส่วนร่วม คือการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมจากนักท่องเที่ยว ชุมชน ประชาชนคนพื้นถิ่น ดังนั้น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการเพื่อสร้างการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นเป้าหมายที่ชุมชน ต้องสร้างสมดุลในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนมีความสมดุลนี้สามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนการท่องเที่ยว แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มุ่งเน้น people-centered ใช้เพื่อสร้างสมดุลเสถียรภาพและความยั่งยืนใน 4 ด้าน คือ 1) เป็นชีวิตของมนุษย์จาก บุคคล ครอบครัว และชุมชนระดับที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งความเสี่ยงและความไม่แน่นอน 2) เศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน สังคม 3) ชุมชนและสังคมของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ของมนุษย์ด้วยกัน มีความสัมพันธ์และความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 4) สภาพแวดล้อมรอบตัวมนุษย์และสภาพแวดล้อมในสังคมอย่างไรก็ตาม ความสำเร็จและความยั่งยืนของการพัฒนาและอนุรักษ์ โดยการใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการขึ้นอยู่กับปัจจัยเหล่านี้ คือ 1) มีชุมชนเป็นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับเช่น ชุมชนที่มีการผลิตหรือระบบเศรษฐกิจพอเพียง และความสามัคคีในชุมชน 2) มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ 3) มีความสามารถเป็นผู้นำที่สามารถสร้างศรัทธา 4) มีฐานทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งเช่น วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ 5) มีการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชน 6) มีอย่างต่อเนื่องการดำเนินงานและ 7) การมีนวัตกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และ ธีระ สิ้นเดชารักษ์ (Suddan Wisudthiluck and Teera Sindcharak, 2014) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในประเทศไทย: ปัญหาและอุปสรรคกรณีศึกษาของเซรามิกและผ้าฝ้ายผ่านนมทำ (Creative Tourism on Thailand: Problems and Obstacles Case Studies of Ceramic and Cotton Quilt Making) สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คือทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ภายในชุมชนท้องถิ่นนั้น อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังได้ทำความเข้าใจและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมภายในชุมชนนั้นอย่างแท้จริง นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่สร้างความพักผ่อนหย่อนใจให้แก่นักท่องเที่ยว แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น และได้รับประสบการณ์ที่ดีจากชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยได้ทำการสำรวจจากตัวอย่างนักท่องเที่ยวไทย 280 คน นักท่องเที่ยวส่วนมากได้ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และยังให้การสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพราะเป็นการท่องเที่ยวที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังต้องเจอกับอุปสรรคทั้งจากนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวยังคงคุ้นเคยกับการ

ท่องเที่ยวแบบเดิมๆ ซึ่งมีเวลาท่องเที่ยวภายใน 1 ถึง 3 วันเท่านั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องใช้เวลา และมีการวางแผนในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านั้น ในขณะที่เดียวกัน ชุมชนท้องถิ่นยังต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายในแง่ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น มีข้อจำกัดในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่จำกัด และการอธิบายความหมายและความสำคัญของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ถูกต้อง

การศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่านอกจากการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แล้ว การพัฒนา “การสื่อสาร” ก็เป็นสิ่งสำคัญ เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้ในการสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการแบ่งปันข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในวิธีที่สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน นอกจากนี้แพลตฟอร์มดังกล่าวยังอำนวยความสะดวกในการสื่อสารระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว โดยสามารถนำมาใช้เพื่ออธิบายความหมายและความสำคัญของกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ ดังนั้น “เทคโนโลยีสารสนเทศ” จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อการใช้งานในการแบ่งปันความรู้และความเข้าใจสำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ นี่คือตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

โทมัสซอวิก มาเซียลา เอ็น, โบโรแวก เจเอ, เวนด์อลแจค ดี, กลาเซียส เอส, ทิวีก้า ลูอิซทิก เอ และ โรแมค รอคเซนเดค (Tomasović Mrčela N, Borovac JA, Vrdoljak D, Grazio S, Tikvica Luetić A and Tomek-Roksandić S. (2015) ได้ศึกษาสิ่งที่ผู้สูงอายุเลือก: ปัจจัยที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจในหมู่ผู้สูงอายุในการเลือกบริการการท่องเที่ยวสุขภาพ (When Elders Choose: Which Factors Could Influence the Decision-Making Among Elderly in the Selection of Health Tourism Services) สรุปได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการกระจายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การเพิ่มขึ้นของผู้พิการและผู้ป่วยที่หลายหลากเป็นเครื่องหมายรับประกันคุณภาพในกลุ่มอายุนี้ ด้วยเหตุผลเหล่านี้บริการภายในการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุต้องมียังมีองค์ประกอบที่แตกต่างและหลากหลายเมื่อเปรียบเทียบกับบริการให้นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย ดังนั้นในการศึกษาเบื้องต้นที่เราดำเนินการแสดงให้เห็นว่าระดับของความอิสระการทำงานเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ชี้นำการตัดสินใจในหมู่ผู้สูงอายุได้รับผลประโยชน์ เมื่อมันคือทางเลือกในการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของพวกเขา ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่า การยอมรับและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสูงอายุนั้นเลือกเข้ามาท่องเที่ยวด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ ในจังหวัดนครนายก โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพพื้นที่วิจัยด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก และแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา (Godfrey Kerry & Jackie Clarke, 2000) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังนี้

- 1.1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง
- 1.1.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.1.4 ห้องสุขา
- 1.1.5 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 1.1.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- 1.1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้น
- 1.1.9 มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 1.1.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน
- 1.1.11 การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 1.1.12 สภาพลานจอดรถ

- 1.1.13 ที่พักนักท่องเที่ยว
- 1.1.14 การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
- 1.1.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 1.1.16 การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 1.1.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 1.1.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆได้มากเท่าที่ต้องการ
- 1.1.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
- 1.1.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว

1.2 แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

- 1.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ
- 1.2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรมชาติพันธุ์
- 1.2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน การแสดงต่างๆ
- 1.2.4 ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.2.5 ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ บริการอื่นๆ

1.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เพื่อสอบถามข้อมูลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครนายกทั้ง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์ ผู้วิจัยได้นำผลข้อมูลจากการตรวจสอบมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่หน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก และเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก
- 2) ภาคเอกชน คือ ผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ในจังหวัดนครนายก
- 3) ประชาชนในพื้นที่ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา

อำเภอปากพลี และอำเภอองค์รักษ์จังหวัดนครนายก จำนวน 258,241 ราย (ระบบสถิติทางการแพทย์, 2559)

4) นักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 156,000 ราย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งสัดส่วนตามกลุ่มประชากรที่กำหนดดังต่อไปนี้

1) ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก และเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดนครนายก เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 ตัวอย่าง (สัมภาษณ์เชิงลึก)

2) ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึกและกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนครนายก เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 ตัวอย่าง (สัมภาษณ์เชิงลึก)

3) ประชาชนในพื้นที่ หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองค์รักษ์จังหวัดนครนายก เลือกแบบเจาะจงอำเภอละ 1 ตัวอย่างรวมจำนวน 4 ตัวอย่าง (สัมภาษณ์เชิงลึก)

4) นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก เลือกแบบบังเอิญจำนวน 399 ตัวอย่าง

โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก รวมทั้งสิ้น 399 ตัวอย่าง จากการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, อ้างถึงในสุทนต์ ศรีไสย, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดได้ 5%

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การสำรวจภาคสนาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ ประกอบกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือ แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวิจัยนี้กับกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครนายก มีดังนี้

3.1.1 แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังนี้

- 1) ป้ายบอกทางเข้าถึง
- 2) สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 3) ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 4) ห้องสุขา
- 5) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 6) ร้านขายของที่ระลึก
- 7) การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- 8) การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง
- 9) มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 10) การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น
- 11) การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 12) สภาพลานจอดรถ
- 13) ที่พักนักท่องเที่ยว
- 14) การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
- 15) สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 16) การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 17) การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 18) นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 19) แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
- 20) ปริมาณนักท่องเที่ยว

3.1.2 แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource Audit) เป็นเครื่องมือในการสำรวจตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในจังหวัดนครนายกมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ
- 2) ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์
- 3) ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน การจัดงานแสดงธุรกิจ
- 4) ทรัพยากรด้านกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 5) ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหารบริการอื่น ๆ

3.1.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เพื่อสอบถามข้อมูลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

3.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถแบ่งประเภทแบบสอบถามออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนา ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ได้แก่ แหล่งศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 3 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question)

ข้อคำถามตั้งแต่ตอนที่ 3 - 5 ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนการประเมินค่า 5 ระดับนั้น มีการกำหนดคะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อยที่สุด

จากนั้นผู้วิจัยจะทำการรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างและหาอันตรายภาคขึ้นในการแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	ความหมาย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อย
2.51 – 3.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นปานกลาง
3.51 – 4.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมาก
4.51 – 5.00	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมากที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นแรก ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาแล้ว นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนั้น

ขั้นที่สอง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป้าหมายจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยใช้วิธีการคำนวณของครอนบัค (Cronbach) ให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์มากกว่า 0.60 ขึ้นไปจึงถือเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานสามารถนำไปใช้ในการสำรวจและเก็บแบบสอบถามได้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและแบบสอบถาม ไปดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ขออนุญาตและแนะนำจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลงนามคณบดีคณะกรรมการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครนายก

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

4.3 รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและจัดระบบข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสังเกตและการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกและกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละพื้นที่ และนำผลการคัดเลือกไปสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในพื้นที่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

4.5 รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้รับจากการเก็บแบบสอบถามนำมาจัดเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

5. การจัดการกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับผลการสำรวจ ตรวจสอบ และบันทึกทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก พร้อมทั้งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลแล้ว

5.2 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัส (Coding) สำหรับประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

5.3 นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย มีดังนี้

5.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง และผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มต่างๆ และเมื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการทำให้ข้อมูลของเอกสาร ได้แก่ ถ้อยคำ ประโยค หรือ ใจความที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นจำนวนที่วัดได้แล้วเจงนับจำนวนของถ้อยคำ ประโยค หรือ ใจความการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554)

2) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งกระทำโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่า ถ้าเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคนจะยังได้ข้อมูลเหมือนเดิมหรือไม่ หากผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีแบบสามเส้ามีข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง (สุภางค์ จันทวานิช, 2547)

5.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ตอบจากการทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package For Social Sciences)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัย บรรยายให้ทราบถึงลักษณะข้อมูลของตัวอย่างได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยคณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลตามความมุ่งหมายของงานวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
3. ผลการศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว
5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

1.1 ทรัพยากรด้านธรรมชาติ มีดังนี้

1.1.1 ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จุดชมวิวเขื่อนขุนด่าน

ปราการชล

1.1.2 น้ำ ได้แก่ น้ำตกตาดตาภู น้ำตกไทรยงหิน น้ำตกกะอาง น้ำตกนางรอง และแก่ง

สามชั้น

1.1.3 สวน ได้แก่ สวนลุงเล็ก

1.2 ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม มีดังนี้

1.2.1 มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ เทพเจ้าแห่งโชคกลางไผ่ซึ่งเอี้ย ปางมหาเศรษฐีซิมมอล (ปาง มหาราช) ถ้าพระพุทธรูปวัดเขาคอก ชุมคสถานถาวรนิมิต (วัดป่าศรีถาวรนิมิต) พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร) พระบรมรูปรัชกาลที่ 8 (วัดนางรอง) ร่องรอยพระพุทธรูปภายในวัดเขาชะงัก แหล่งโบราณคดีเมืองดงละคร (เมืองโบราณดงละคร) อนุสรณ์สถานกองพลทหารญี่ปุ่นที่ 37 และศูนย์กลาง การศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหารหลวงพ่อเสียนนคร ที่วัดบุญนาครักขิตาราม

1.2.2 มรดกด้านศาสนา ได้แก่ พระแก้วมรกตจำลองภายในวัดศิริวันพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) พระพุทธชินราชจำลองภายใน วัดศรีกะอางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโรงเรียนนายร้อย จปร. 100 ปี วัดเกาะทอง วัดชุมข้าว วัดเขาคอก วัดเขาแดง วัดเขาทุเรียน วัดเขานางบวช วัดเขาเพิ่มศรีสว่าง วัดดง วัดถ้ำสาริกา วัดท่าช้าง วัดท่าซุง วัดนางรอง วัดอัมพ

วัน วัดบุษยองค์ วัดโบสถ์การ้อง วัดประสิทธิ์เวช วัดโพธิ์งาม วัดโพธิ์ไทร วัดสันตยาราม วัดใหญ่ทักษิณาราม วัดอุดมธานี วัดทองกลาง วัดโบสถ์เจริญธรรม วัดท่าทราย วัดกุฎีเตี้ย วัดสะพาน วัดพิบูลแก้ว วัดช้าง วัดสมอบุญคง วัดพราหมณี ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) ศาลเจ้าพ่อองค์รักษ์ ศาลาวงกลมหรือศาลาลม (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) และศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหารหลวงพ่อเศียรนคร ที่วัดบุญนาครักขิตาราม

1.3 ทรัพยากรด้านเทศกาล มีดังนี้

1.3.1 มหกรรม ได้แก่ งานคนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดงอพยพ งานประเพณีสารทไทยและแข่งเรือยาว งานลอยกระทงวัดฝั่งคลอง และงานประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ (วัดเขานางบวช)

1.3.2 งานแสดงสินค้าและธุรกิจ ได้แก่ งานส้มโอกระฉ่อนเมืองนครนายก ประเพณีงานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับองค์รักษ์ และงานมะยงชิด-มะปรางหวาน นครนายก

1.3.3 งานแสดงอื่นๆ ได้แก่ งานกาชาดนครนายกมรดกธรรมชาติ

1.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรม มีดังนี้

1.4.1 กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ งานล่องแก่งนครนายก งานเดิน-วิ่งเขาชะงังมินิฮาล์ฟมาราธอน กิจกรรมไหว้พระ 9 วัดของอำเภอบ้านนา และงานเดิน-วิ่งเชื่อมขุนด่านปราการชลมาราธอน

1.4.2 สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เรียนรู้การเกษตรสวนบุญสมการเกษตร กิจกรรมเรียนรู้พันธุ์ทุเรียนไทยสวนละอองฟ้า กิจกรรมเรียนรู้การเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียงสวนศรียา กิจกรรมเรียนรู้และชมสวนมะยงชิด-มะปรางหวาน ศูนย์เพาะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ศูนย์ผักปลอดภัยยุทธศักดิ์ไฮโดรฟาร์ม ศูนย์ฝึกกีฬาเรือแคนูศาลาลมโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ศูนย์ผจญภัยเขาหล่น และศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร

1.5 ทรัพยากรด้านบริการ มีดังนี้

1.5.1 การต้อนรับ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานนครนายก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก สำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก ศูนย์บริการร่วมจังหวัดนครนายก และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก

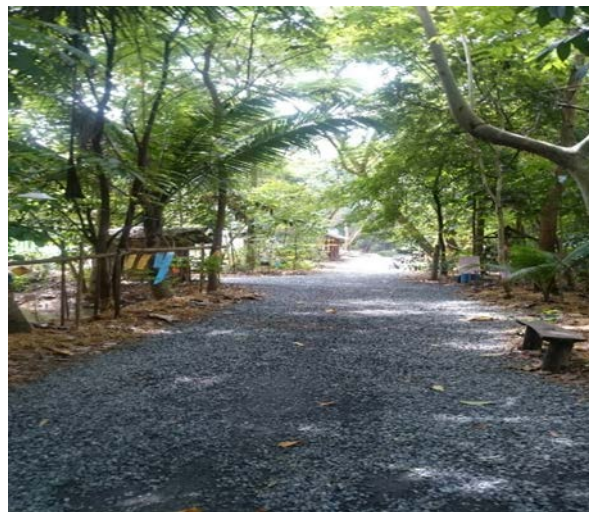
1.5.2 ที่พักแรม ได้แก่ ฟาร์มสวย น้ำใสรีสอร์ท วังรี รีสอร์ท สีดารีสอร์ท อิงธารรีสอร์ท บ้านป่าริมเขื่อนรีสอร์ท รอยัลฮิลล์ และกอล์ฟ รีสอร์ทแอนด์สปา

1.5.3 บริการอื่นๆ ได้แก่ ร้านอาหารบ้านสาริกา ครั้ววังมัจฉา ร้านอาหารแม่สุภาพ สาริกา แอดวานเจอร์พ้อยท์ ตลาดโรงเกลือ และสถานที่ให้บริการอื่นๆ

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการตรวจสอบข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือแบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเครื่องมือตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และการ

สอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ตรงกัน จากวิธีการดังกล่าว โดยมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การนำไปพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 9 แห่ง ดังนี้

1.1 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ภาพที่ 3 บ่อเลี้ยงปลาภายในบริเวณศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ภาพที่ 4 ภายในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่บริเวณบ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางแยกรังสิตตามทางหลวงหมายเลข 305 เลียบคลองรังสิต ผ่านอำเภองครักษ์ หรือใช้ทางหลวงหมายเลข 1 เลี้ยวขวาที่หินกองไปตามถนนสุวรรณศร ทางหลวงหมายเลข 33 จนถึงนครนายก

3) คุณสมบัติความโดดเด่น

เปิดสถานที่เป็นศูนย์นิทรรศการที่รวบรวมข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ อาทิ ด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านพลังงาน

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตร การปศุสัตว์ การทำผลิตภัณฑ์ การศึกษาดูงาน และสามารถพักแรมหรือจัดสัมมนาเป็นหมู่คณะได้

1.2 สวนละอองฟ้า

ภาพที่ 5 กิจกรรมเก็บผลไม้จากต้นของสวนละอองฟ้า

ภาพที่ 6 บริเวณภายในสวนละอองฟ้า

ที่มา : (สุดสายตา, 2556)

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ใน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางหมายเลข 3049 จากอำเภอเมืองนครนายกขับรถ ประมาณ 10 กิโลเมตร จากตัวจังหวัด ไปตามเส้นทางถนนนครนายก-เขาทุเรียน

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

เน้นการปลูกทุเรียนพันธุ์ต่างๆ และพืชผักผลไม้ที่ปลอดสารพิษ ปล่อยให้ออกผลเอง อย่างเป็นธรรมชาติ ในส่วนของผลไม้อื่นที่นอกจากทุเรียนแล้ว ได้แก่ มะยงชิด มะปรางหวาน ลองกอง มังคุด เงาะ สับปะรด ในช่วงฤดูกาลที่ผลไม้ ออกผลออกผลนักท่องเที่ยวจะสามารถชิมผลไม้ต่างๆ จากต้นได้

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมเรียนรู้พันธุ์ทุเรียนไทยทั้ง 53 สายพันธุ์ เรียนรู้การทำเกษตรพืชสวน เดินชม สวนทุเรียนและสวนผลไม้ ชิมและเลือกซื้อผลไม้กลับไปเป็นของฝากได้

1.3 สวนศรียา

ภาพที่ 7 บริเวณด้านหน้าสวนศรียา

ภาพที่ 8 กิจกรรมปลูกพืชในขวด

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 3049 (นครนายก-น้ำตกนางรอง) มุ่งหน้าไปทางเขื่อนขุนด่านปราการชล ผ่านวงเวียน เข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 3239 ไปอีกประมาณ 5 กม. จะพบป้ายสวนศรียา ตั้งอยู่ขวามือ

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

มีการทำการเกษตรรูปแบบแบบใหม่ และจัดสรรพื้นที่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกพืชในขวด และการปลูกพืชหลายชนิดโดยอาศัยต้นหลักต้นเดียว การเกษตรปลอดสารเคมี การทำปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก การผลิตพลังงานทดแทน (ไบโอดีเซล) เป็นต้น

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิธีการทางการเกษตรรูปแบบใหม่ที่เป็นประโยชน์ และได้เรียนรู้การจัดสรรพื้นที่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 วัดเขาคอก

ภาพที่ 9 สถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ใน ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางไปยัง ถนนรังสิต-นครนายก เลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอบ้านนา มุ่งหน้าโรงเรียนเตรียมทหาร ขั้รถเลาะไปทางด้านขวามือจะพบวัดเขาคอก

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม หรือการทำบุญตามวันสำคัญต่างๆทางศาสนา นอกจากนี้ยังมีเรื่องปาฏิหาริย์เกี่ยวกับหลวงพ่อสันธิ์ ซึ่งได้มรณภาพนานกว่า 20 ปี แต่สภาพสังขารไม่น่าเชื่อตามกาลเวลาแห่งธรรมชาติ กลับกลายเป็นหิน ประชาชนจึงนิยมเดินทางมาสักการะ ขอพรเพื่อเป็นสิริมงคล และที่วัดเขาคอกยังมีภาพเขียนสีภาพพระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์ ซึ่งเชื่อว่ามีมาแต่ครั้งสมัยอยุธยา

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กราบสักการะหลวงพ่อสันธิ์ ชมภาพเขียนสีโบราณ กิจกรรมปฏิบัติธรรม วิปัสสนา และสมาธิบำบัด

ภาพที่ 10 บริเวณหน้าวัดเขาคอก

1.5 สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด

ภาพที่ 11 แผนที่เส้นทางเชื่อมโยง 9 วัด

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ใน อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางแยกรังสิตตามทางหลวงหมายเลข 305 เลียบคลองรังสิต-นครนายก ผ่านอำเภอองครักษ์

3) คุณสมบัติความโดดเด่น

วัดทั้ง 9 มีความสำคัญทั้งทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีประวัติศาสตร์และความเชื่อที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ผลงานจิตรกรรมที่โดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น วัดอัมพวัน มีโบสถ์เก่าแก่และสวยงาม ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ด้านในประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ วัดโบสถ์เจริญธรรมมีการประดิษฐานพระพุทธรูปประทับนอนขนาดใหญ่ วัดทองกลางมีโบราณสถานเก่าแก่ และระยะทางระหว่างแต่ละวัดนั้นอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน จึงสามารถท่องเที่ยวทั้ง 9 วัดได้ภายในเวลาไม่นาน

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมปั่นจักรยานสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ตามเส้นทางอำเภอบ้านนา นักท่องเที่ยวสามารถปั่นจักรยานตามเส้นทางทั้ง 9 วัด คือ วัดอัมพวัน วัดทองกลาง วัดโบสถ์เจริญธรรม วัดท่าทราย วัดกุฎีเตี้ย วัดสะพาน วัดพิบูลแก้ว วัดช้าง และวัดสมอบุญคง

1.6 ชุมชนวัดฝิ่งคลอง

ภาพที่ 12 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดฝิ่งคลอง
สถานที่รวบรวมศิลปะ ประเพณี เครื่องใช้
ของชาวไทพวน

ภาพที่ 13 ลานจัดแสดงงานพื้นบ้าน

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 305 ถนนเลียบบคลองรังสิต-นครนายก ผ่านอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อำเภองครักษ์ อำเภอบ้านนา อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครนายก ระยะทางประมาณ 105 กิโลเมตร หรือไปตามทางหลวงหมายเลข 1 เลี้ยวขวาที่แยกหินกองไปตามถนนสุวรรณศร (ทางหลวงหมายเลข 33) จนถึงนครนายก ระยะทางประมาณ 137 กิโลเมตร

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

พื้นที่ของหมู่บ้านไทยพวนมีความโดดเด่นเรื่องวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นสถานที่ที่อนุรักษ์ความเป็นอยู่ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมของชาวไทพวน จังหวัดนครนายก

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้านชาวไทพวน และทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน เช่น การทอผ้าลายสุพรรณิกา (ลายดอกไม้ประจำจังหวัดนครนายก) และลายพญาน้อยทุ่งตาลบัวศรี (ลายเอกลักษณ์ของชาวไทพวน) การมัดย้อมผ้า การทำอาหารพื้นเมืองไทพวน ชมการแสดงฟ้อนพวน

1.7 อาศรมวงษ์สนิท

ภาพที่ 14 โปะไม้ข้ามฟาก เดินทางสู่อาศรมวงษ์สนิท

ที่มา : (Tohtei, 2555)

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางปลาต อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 305 ถนนเลียบบคลองรังสิต-นครนายก ผ่านอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก พอถึงคลอง 15 (สังเกตป้ายขนาดใหญ่เขียนว่าหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15 เลี้ยวซ้าย ไปตามถนนเลียบบคลอง เป็นราดยางตลอด ถึงหน้าอาศรมวงษ์สนิท แล้วข้ามคลองโดยใช้แพชักรอก

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

เป็นสถานที่พักผ่อนที่เงียบสงบและมีธรรมชาติรอบตัว มีการให้ความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆเช่น ยาสระผมสมุนไพร การทำปุ๋ยคอก การทำผ้ามัดย้อม เหมาะแก่การสัมมนา หรือทำกิจกรรมที่สนใจเพื่อเรียนรู้และผ่อนคลายจากความเครียด

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมเรียนรู้การอาชีพ สัมมนา และพักผ่อน

ภาพที่ 15 บ้านดินอาศรมวงษ์สนิท

ที่มา : (วารุณี, 2551)

1.8 วังรี รีสอร์ท

ภาพที่ 16 (ซ้าย) และ 17 (ขวา) ห้องสปาเกลือบำบัด วังรี รีสอร์ท

ที่มา: (วังรี รีสอร์ท นครนายก, ม.ป.ป.)

1) สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ใช้เส้นทางหมายเลข 305 เมื่อถึงจังหวัดนครนายกขับรถ 1 กิโลเมตรจากตัวจังหวัด แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าตามเส้นทางไปอ่างเก็บน้ำห้วยปรือ และอ่างเก็บน้ำทรายทองอีก 14 กิโลเมตร

3) คุณสมบัติความโดดเด่น

ศูนย์ประชุมที่มีความโดดเด่นที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ น้ำตกสวย ลำธารใส ร่มรื่นด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ เหมาะกับการเป็นสถานที่สำหรับการประชุมอบรมและการพักผ่อน มีกิจกรรมทำสปาเกลือเพื่อสุขภาพ

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมสปาเกลือบำบัดเพื่อสุขภาพ

1.9 งานดูนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดง อพยพ ที่อำเภอปากพลี

ภาพที่ 18 กิจกรรมส่องนกเหยี่ยวดำ ทุ่งใหญ่ปากพลี
ที่มา : (นักเดินทางหัวฟู, 2557)

ภาพที่ 19 ฝูงนกเหยี่ยวดำอพยพ ทุ่งใหญ่ปากพลี
ที่มา : (นักเดินทางหัวฟู, 2557)

1) สถานที่ตั้ง

ทุ่งใหญ่ปากพลี หมู่ที่ 6 บ้านโคกสำโรง ตำบลท่าเรือ อำเภอปากพลี จังหวัด

นครนายก

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

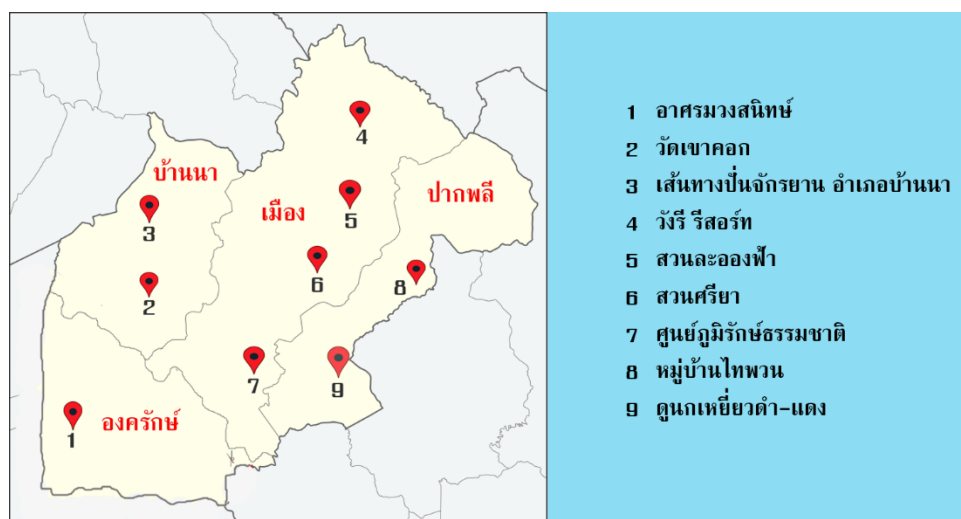
ใช้เส้นทางเข้าทางหลวงหมายเลข 305 เข้าสู่อำเภองครักษ์ ถึงสามแยกเลี้ยวซ้าย 900 เมตร เลี้ยวขวาไปยังบึงพระอาจารย์ เลี้ยวแยกบึงพระอาจารย์ผ่านสะพานทางข้ามรถไฟนครนายก ลงจากสะพานเลี้ยวขวาไปตามเส้นทาง 4002 ถึงแยกบ้านสมบูรณใช้ถนนทางซ้าย วิ่งตรงผ่านแยกทางหลวงหมายเลข 3076 เลี้ยวขวาสามแยกเกาะกา-บ้านศาลเจ้า เลี้ยวซ้ายเข้าประตูน้ำวัดบัวลำลอย วิ่งเลียบทางลูกรังด้านขวา เลี้ยวซ้ายแยกทิวตันยูคา ไปจนสุดทางก็จะถึงจุดหมายปลายทาง

3) คุณสมบัติและความโดดเด่น

เป็นช่วงฤดูอพยพของฝูงนกนานาชนิดจากซีกโลกทางเหนือ เช่น ไชบีเรียและประเทศจีน มักจะเริ่มตั้งแต่ราวเดือนกันยายนของทุกปี เมื่อฤดูหนาวมาเยือน ฝูงเหยี่ยวอพยพนับแสนตัว เช่น เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ เหยี่ยวต่างสี นกอินทรีเล็ก และเหยี่ยวนานาชนิด จะบินหนีลมหนาวมายังบริเวณทุ่งใหญ่ปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพราะเป็นวิญจักรของวงจรชีวิตเพื่อการดำรงอยู่ของสายพันธุ์ จึงได้รับความนิยมอย่างมากนักท่องเที่ยวผู้สนใจและชื่นชอบการดูนกทั่วประเทศไทย

4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาดูนกได้ตลอดช่วงระยะเวลาฤดูอพยพ สามารถตั้งกล้องดูนกและถ่ายรูปกับฝูงนกอพยพ ได้เนื่องจากมีจำนวนมากและพื้นที่มีขนาดใหญ่ จึงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลางวันและกลางคืน

ภาพที่ 20 แผนที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่ เพื่อบันทึกสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกที่เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุทั้ง 9 แห่ง ผลการบันทึกเป็นดังนี้

2.1 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ดังนี้

2.1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึงมีตลอดเส้นทาง บริเวณด้านหน้าศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติมีป้ายขนาดใหญ่สำหรับการเข้าถึง สภาพถนนอยู่ในระดับดี

2.1.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว มีป้ายขนาดใหญ่บริเวณด้านหน้าบ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยวแล้ว

2.1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวคอยบริการอยู่ในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ มีเจ้าหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกทั้งหมด 5 คน

2.1.4 ห้องสุขามีบริการรองรับนักท่องเที่ยวหลายจุด บางจุดมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น มีราวจับ และมีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการโดยเฉพาะ

2.1.5 ไม่มีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มบริเวณใกล้เคียงกับศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว

2.1.6 มีร้านขายของที่ระลึกในบริเวณศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น สบู่สมุนไพร ยาสระผมสมุนไพร สมุนไพรไผ่ล่อง

2.1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายให้ข้อมูลตลอดเส้นทางการเดินศึกษาในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ บางจุดมีการบรรยายสถานที่ และบริเวณโดยรอบมีป้ายบอกความหมายสิ่งต่างๆ รวมถึงมีการแยกพื้นที่เพื่อสาธิตการเกษตรของแต่ละภาคในประเทศไทย ปลูกและเพาะพันธุ์ต้นไม้ที่พบมากในแต่ละภาค

2.1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้น มีเส้นทางการเดินชมรอบศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตจำลอง 4 เส้นทาง แบ่งเส้นทางตามแต่ละภาค

2.1.9 มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์นำทางการเดินเส้นทาง อธิบายกิจกรรม และให้ความรู้ต่างๆ

2.1.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.1.11 มีผังแสดงภาพรวมของการท่องเที่ยวบริเวณด้านหน้าศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ มีป้ายบอกถึงเส้นทางโดยรอบของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

2.1.12 สภาพลานจอดรถ เป็นลานหิน บริเวณไม่กว้างมาก ไม่สามารถรองรับยานพาหนะของนักท่องเที่ยวได้ในจำนวนมาก

2.1.13 ภายในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติมีที่พักให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นอาคารพักแรมสามารถเข้าพักได้ประมาณ 300 คน หากนักท่องเที่ยวต้องการเข้าพักสามารถติดต่อล่วงหน้าทางโทรศัพท์ จะมีบริการอาหารพร้อมการทำกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจและต้องการ

2.1.14 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างมีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณูปโภคโภค เช่น ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อนริมทางเดิน

2.1.15 สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว บนได้ไม่สูงชันนัก มีราวจับตลอดทางเดิน เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

2.1.16 มีการปรับปรุงการบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลป้ายบอกข้อมูลรอบบริเวณศูนย์ภูมิรักษ์อย่างสม่ำเสมอ

2.1.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติมีการจัดการโดยระบบธรรมชาติ มีเพียงถังขยะตามจุดต่างๆ ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว

2.1.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ สามารถเดินชมรอบศูนย์ภูมิรักษ์ได้ตามอัธยาศัย โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าชม

2.1.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์เป็นที่รู้จักดี ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือรู้จักในอีกชื่อว่าพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

2.1.20 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณพอสมควร และเหมาะสมกับการรองรับได้ของสถานที่ ไม่แออัด นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง

2.2 สวนละอองฟ้า

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สวนละอองฟ้า จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ดังนี้

2.2.1 มีป้ายบอกทางเข้าถึง แต่มีจำนวนน้อย ไม่ต่อเนื่องตลอดเส้นทาง และไม่ชัดเจน

2.2.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีเพียงป้ายบอกทางที่บ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว

2.2.3 ไม่มีศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว

2.2.4 มีห้องสุขาบริการ 3 ห้อง

2.2.5 ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม

2.2.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึกในบริเวณสวนละอองฟ้า

2.2.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนพันธุ์ต่างๆ ภายในสวน

2.2.8 เนื่องจากสวนละอองฟ้าเป็นสวนที่ปลูกในลักษณะผสมผสาน จึงไม่มีการกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นที่เน้นความเป็นธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถเดินลัดเลาะได้ตามความสนใจ

2.2.9 เจ้าของสวนเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2.2.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.2.11 ไม่มีผังแสดงภาพรวมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

2.2.12 ลานจอดรถแคบ ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

2.2.13 ไม่มีที่พักให้บริการ

2.2.14 มีการเล่าเรื่องราวและการสื่อสารผ่านทางมัคคุเทศก์ซึ่งเป็นเจ้าของสวนละอองฟ้า

2.2.15 ไม่ค่อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก เพราะเนื่องจากสภาพสถานที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ จึงมีเพียงการให้บริการสุชา

2.2.16 ไม่ค่อยมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะเป็นนักท่องเที่ยวประจำ

2.2.17 มีการรักษาความเรียบร้อยของพื้นที่ดี มีการดูแลไม่ให้วัชพืชหรือหญ้ารกเกินไป

2.2.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสวนทุเรียน และสวนผลไม้อื่นๆ ได้ตามความสนใจ และสามารถเก็บผลไม้จากต้นได้ตามความต้องการ

2.2.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์เป็นที่รู้จักดี สวนละอองฟ้าขึ้นชื่อว่าแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนไทย โด่งดังมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบรับประทานทุเรียน และยังมีมะยงชิด-มะปรางหวานพันธุ์ดี ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งในการประกวดประจำจังหวัด

2.2.20 ปริมาณนักท่องเที่ยวจะเยอะในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน เพราะเป็นฤดูผลไม้ ออกผล

2.3 สวนศรียา

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สวนศรียา จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ดังนี้

2.3.1 ป้ายบอกถึงสถานที่ไม่ชัดเจน มีในสวนทางเข้าเพียงตำแหน่งเดียว ดิตริมถนนใหญ่ ป้ายมีขนาดใหญ่แต่ตัวอักษรไม่ชัดเจน

2.3.2 มีป้ายแสดงสถานที่และสัญลักษณ์ของสถานที่แจ้งให้ทราบ

2.3.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว

2.3.4 มีห้องสุขาให้บริการจำนวน 2 ห้อง

2.3.5 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านค้าของประชาชนในพื้นที่ให้บริการจำนวน 10 ร้าน ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าสวนศรียา

2.3.6 มีร้านขายของที่ระลึกจำนวน 1 ร้าน ตั้งอยู่ภายในบริเวณสวนศรียา จำหน่ายผลไม้สดจากสวน

2.3.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีการใช้ป้ายสื่อความหมายบอกชื่อของพืชพันธุ์ในสวนให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา

2.3.8 มีการกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง เนื่องจากสวนศรียามีพื้นที่เป็นไร่สวน ส่วนใหญ่จึงไม่มีป้ายกำหนดเส้นทางเดินเที่ยวชม นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมภายในสวนได้อย่างอิสระตามความสนใจของนักท่องเที่ยว

2.3.9 มีมัคคุเทศก์เป็นเจ้าของสวนให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากสวนศรียาเป็นสวนส่วนตัว และเปิดบริการให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม

2.3.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.3.11 ไม่มีผังแสดงภาพรวมจุดท่องเที่ยว

2.3.12 สภาพลานจอดรถไม่กว้างมาก สามารถจอดรถได้ 2 คัน

2.3.13 ไม่มีที่พักนักท่องเที่ยว

2.3.14 มีการเล่าเรื่องราวและการสื่อสารผ่านทางมัคคุเทศก์ซึ่งเป็นเจ้าของสวนศรียา มีป้ายบอกข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ที่จุดเริ่มต้นของการเดินชมสวน

2.3.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว มีบริการที่นั่งพัก และลานเรียนรู้ บริเวณใต้ถุนบ้านในสวน ซึ่งจะมีการฉายวิดีโอให้นักท่องเที่ยวได้ชม แต่ในส่วนของลานจอดรถมีขนาดเล็ก ไม่สามารถรองรับยานพาหนะจำนวนมากของนักท่องเที่ยวได้

2.3.16 มีการปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผ่านเว็บเพจ Facebook เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2.3.17 มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เรียบร้อยและทำความสะอาดพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2.3.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ เนื่องจากสวนศรียาเป็นสถานที่เปิด นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสวนได้ในบริเวณที่เจ้าของพื้นที่ได้กำหนด

2.3.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี สวนศรียาเป็นสวนเศรษฐกิจพอเพียงที่โด่งดังของจังหวัดนครนายก และในหมู่นักท่องเที่ยวที่สนใจการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

2.3.20 สวนศรียามีนักท่องเที่ยวประมาณ 200 คนต่อวัน

2.4 วัดเขาคอก

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่วัดเขาคอก จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ดังนี้

2.4.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง สามารถสังเกตเห็นได้เมื่อมาถึงทางใกล้ถึงโรงเรียนเตรียมทหาร

2.4.2 สิ่งที่บ่งชี้วางมาถึงจุดท่องเที่ยว มีเพียงป้ายชื่อวัดเพื่อแสดงให้ทราบที่หมาย

2.4.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลบริการนักท่องเที่ยว

2.4.4 ห้องสุขามีจำนวนที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และเหมาะสำหรับผู้สูงอายุ

2.4.5 ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม

2.4.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึก

2.4.7 ไม่มีการทำป้ายให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.4.8 ไม่มีกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว ไม่มีการทำลูกศรชี้ทาง

2.4.9 ไม่มีมีคฤศก์ภายในสถานที่ท่องเที่ยว

2.4.10 ไม่มีการทำป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.4.11 ไม่มีการแสดงภาพผังรวมของแหล่งท่องเที่ยว

2.4.12 มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้

2.4.13 ไม่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

2.4.14 ไม่มีการเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

2.4.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

- 2.4.16 มีการปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 2.4.17 มีการดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 2.4.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมตามสถานที่ต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 2.4.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จัก มีนักท่องเที่ยวรู้จักพอสมควร
- 2.4.20 นักท่องเที่ยวมีปริมาณปานกลาง ไม่แออัด พื้นที่ยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มอีก

ได้

2.5 สถานที่สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ตามเส้นทางอำเภอบ้านนา ประกอบไปด้วย วัดโบสถ์เจริญธรรม วัดท่าทราย วัดกุฎีเตี้ย วัดสะพาน วัดพิศกุลแก้ว วัดกระดาน วัดช้าง วัดสมอบุญคง และวัดทองย้อย
จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สถานที่สักการะสิ่งศักดิ์ทั้ง 9 วัด ในอำเภอบ้านนา จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ดังนี้

- 2.5.1 มีป้ายบอกทางเข้าถึงทุกวัด
- 2.5.2 สิ่งที่บ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว มีเพียงป้ายชื่อวัดเพื่อแสดงให้ทราบเมื่อถึงจุดหมาย
- 2.5.3 ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 2.5.4 ทุกวัดมีห้องสุขารองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ดี
- 2.5.5 ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 2.5.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึก
- 2.5.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายให้ข้อมูลที่สื่อ

ความหมายตามสถานที่ต่างๆ

- 2.5.8 มีการกำหนดเส้นทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่เชื่อมต่อกันทั้ง 9 วัด
- 2.5.9 พระสงฆ์และชาวบ้านที่อยู่ชุมชน ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อธิบายข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว

- 2.5.10 มีป้ายบอกข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน
- 2.5.11 มีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 2.5.12. บริเวณจอดรถเป็นพื้นที่ลานกว้าง สามารถรองรับได้จำนวนมาก
- 2.5.13 ไม่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.5.14 การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว มีป้ายบอกเรื่องราวและข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวประจำตามจุดของแต่ละวัด
- 2.5.15 ไม่มีข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 2.5.16 สถานที่ท่องเที่ยวยังไม่มี ความทันสมัยในการปรับปรุงการให้บริการข้อมูล
- 2.5.17 มีการดูแลความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว

- 2.5.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสถานที่ได้ตามความสนใจ
- 2.5.19 สถานที่ท่องเที่ยวที่ยังไม่มีคนรู้จักมากนัก รู้จักแค่เพียงคนในชุมชน
- 2.5.20 ปริมาณนักท่องเที่ยวยังมีไม่มาก

2.6 หมู่บ้านไทพวน

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่หมู่บ้านไทพวน จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ ดังนี้

- 2.6.1 มีป้ายบอกทางเข้าสถานที่อย่างชัดเจน
- 2.6.2 สิ่งที่บ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว มีเพียงป้ายแสดงให้ทราบ
- 2.6.3 มีศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวอยู่ในสถานที่
- 2.6.4 มีห้องน้ำจำนวน 12 ห้อง แต่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ
- 2.6.5 ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 2.6.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึก
- 2.6.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีเพียงป้ายข้อมูลสำหรับสื่อความหมายสำหรับจุดต่างๆ
- 2.6.8 มีป้ายกำหนดเส้นทางต่างๆ แต่ไม่ชัดเจน ป้ายมีขนาดเล็ก มองเห็นไม่ชัด
- 2.6.9 มีวิทยากรเป็นผู้ให้ข้อมูล แต่นักท่องเที่ยวต้องทำการติดต่อไว้ล่วงหน้า
- 2.6.10 มีป้ายบริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน
- 2.6.11 ไม่มีป้ายที่แสดงถึงผังภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 2.6.12 สภาพลานจอดรถ มีลานที่ไม่กว้างพอสำหรับรองยานพาหนะจำนวนมากของนักท่องเที่ยว
- 2.6.13 ไม่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.6.14 มีการเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว มีการแสดงนิทรรศการต่างๆภายในชุมชน
- 2.6.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว มีห้องรับประทานอาหารรองรับการใช้บริการ แต่ต้องมีการติดต่อไว้ล่วงหน้า
- 2.6.16 การปรับปรุงบริการข้อมูล ยังไม่ทันสมัย และสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้น้อย
- 2.6.17 มีการดูแลความสะอาดที่ดีภายในสถานที่ท่องเที่ยว
- 2.6.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 2.6.19 เป็นสถานที่ที่มีภาพลักษณ์ที่ผู้คนรู้จักกันเป็นอย่างดี
- 2.6.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว มีจำนวนไม่มาก

2.7 อาคารมวงษ์สนิท

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อาคารมวงษ์สนิท จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ ดังนี้

2.7.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง มีเพียงป้ายชี้ทางก่อนถึงหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับเพียงหนึ่งป้าย ระหว่างทางเข้าถึงไม่มีป้ายบอกทาง และป้ายมองเห็นได้ไม่ชัดเจน เนื่องจากมีป้ายที่อยู่บริเวณหน้าทางเข้า สถานที่เพียงป้ายเดียว ตัวป้ายมีขนาดเล็ก ตัวหนังสือเลือนลาง

2.7.2 ไม่มีสิ่งกีดขวางที่บ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว

2.7.3 มีศูนย์บริการรองรับข้อมูลนักท่องเที่ยว

2.7.4 มีห้องสุขา 10 ห้องรองรับนักท่องเที่ยวนอกบริเวณที่พัก แต่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ เนื่องจากห้องน้ำเป็นแบบส้วมนั่งยอง พื้นห้องน้ำลื่น และห้องน้ำมีบริเวณที่กว้างจนเกินไป

2.7.5 มีร้านขายอาหารและเครื่องดื่มบริการ มีช่วงระยะเวลาในการเปิดปิดร้าน

2.7.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึกให้บริการ

2.7.7 มีเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวและนำชมสถานที่ นักท่องเที่ยวจะต้องติดต่อมาล่วงหน้า

2.7.8 เนื่องจากอาคารมวงษ์สนิทเป็นสถานที่พักผ่อน จึงไม่มีการเดินทางท่องเที่ยวภายในบริเวณสถานที่

2.7.9 เนื่องจากอาคารมวงษ์สนิทเป็นสถานที่พักผ่อน จึงไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบรรยายสถานที่ แต่มีวิทยากรและเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้ความรู้ หากต้องการทำกิจกรรมฝึกอาชีพ

2.7.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวโบราณสถาน

2.7.11 ไม่มีผังแสดงภาพรวมของการท่องเที่ยว

2.7.12 ไม่มีสถานที่จอดรถรองรับนักท่องเที่ยว โดยต้องจอดรถในบริเวณสถานที่ใกล้เคียง ก่อนเดินทางมายังอาคารมวงษ์สนิท

2.7.13 มีสถานที่พักรอรับนักท่องเที่ยวให้พักค้างแรมโดยอิงจากความเป็นธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ไม่มีเครื่องปรับอากาศ เนื่องจากต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายอย่างแท้จริง

2.7.14 สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีห้องน้ำ ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ที่นั่งพักผ่อนบริเวณทางเดินและห้องรับรองที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

2.7.15 สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ บันไดมีราวจับและมีความกว้างของขั้นบันไดที่เหมาะสม ที่พักมีความปลอดภัย อากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

2.7.16 มีการปรับปรุงข้อมูลผ่านเว็บไซต์เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2.7.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากอาศรมวงษ์สนิทเป็นสถานที่อิงกับความเป็นธรรมชาติ บริเวณร่มรื่นและมีต้นไม้ค่อนข้างเยอะ จึงมีเพียงเจ้าหน้าที่เก็บกวาดใบไม้ออกจากบริเวณทางเดิน และมีถังขยะตามจุดต่างๆ ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว

2.7.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ มีบริเวณกว้างขวางสามารถให้นักท่องเที่ยวเดินชมรอบสถานที่ได้มากเท่าที่ต้องการ จุดทำกิจกรรมมีขนาดใหญ่เพียงพอรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว แต่ไม่มากเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นกรุ๊ปทัวร์ขนาดใหญ่

2.7.19 อาศรมวงษ์สนิทยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างของการท่องเที่ยว เนื่องจากสถานที่ค่อนข้างเข้าถึงยาก ไม่สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยยานยนต์ชนิดใดๆ ต้องข้ามโป๊ะไปจึงจะสามารถเข้าถึงได้ สถานที่ค่อนข้างสงบปราศจากความวุ่นวาย จึงไม่เปิดกว้างให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากนัก

2.7.20 จำนวนนักท่องเที่ยว มีปริมาณพอสมควร และเหมาะสมกับการรองรับได้ของสถานที่ไม่แออัด นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง

2.8 วงรี รีสอร์ท

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่วงรี รีสอร์ท จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ ดังนี้

2.8.1 ป้ายบอกทางเข้าถึงมีขนาดใหญ่ตัว อักษรชัดเจน สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย

2.8.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงสถานที่ มีป้ายแสดงสถานที่และสัญลักษณ์ของสถานที่แจ้งให้ทราบ

2.8.3 มีศูนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว

2.8.4 มีห้องสุขาให้บริการจำนวนมาก และมีสุขาแยกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.8.5 มีร้านค้าให้บริการภายในรีสอร์ท

2.8.6 มีร้านขายของที่ระลึกจำนวน 1 ร้าน ภายในรีสอร์ท

2.8.7 มีการใช้ป้ายสื่อความหมายบอกเกี่ยวกับข้อมูลของสถานที่ภายในรีสอร์ท

2.8.8 เนื่องจากวงรีรีสอร์ท มีพื้นที่เป็นรีสอร์ทขนาดใหญ่ จึงมีป้ายกำหนดเส้นทางเดินเที่ยวชม นักท่องเที่ยวสามารถเดินตามทางที่ลูกศรชี้ และมีบริการรถรับส่งภายในรีสอร์ท

2.8.9 ไม่มีมีัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.8.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.8.11 มีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว บริเวณศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว

2.8.12 สภาพลานจอดรถ สามารถรองรับได้มากถึง 100 คัน

2.8.13 มีบริการที่พักนักท่องเที่ยวมากถึง 500 ห้อง

2.8.14 ไม่มีบริการเล่าเรื่องราวของสถานที่

2.8.15 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว มีบริการที่นั่งพัก และบริการรถรับ-ส่ง ภายในรีสอร์ท

2.8.16 มีการปรับปรุงข้อมูลผ่านเว็บเพจ Facebook เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2.8.17 มีการปรับปรุงและทำความสะอาดพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ

2.8.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ในบริเวณที่เจ้าของพื้นที่ได้กำหนด

2.8.19 วังรี รีสอร์ท เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี มีความพร้อมในการบริการและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาสัมมนา

2.8.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว มากกว่า 500 คน

2.9 ดูเหยี่ยวดำ เหยี่ยวแดง ต่าบลท่าเรือ อำเภอปากพลี

จากการตรวจสอบและบันทึกผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ดูเหยี่ยวดำ เหยี่ยวแดง ต่าบลท่าเรือ อำเภอปากพลี จำนวน 20 รายการ สามารถรายงานผลได้ ดังนี้

2.9.1 ไม่มีป้ายบอกทางเข้าถึง

2.9.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว มีเพียงป้ายบอกทางที่บ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยวแล้ว

2.9.3 สามารถโทรสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวได้จากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดนครนายก

2.9.4 ไม่มีห้องสุขาให้บริการ

2.9.5 ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม

2.9.6 ไม่มีร้านขายของที่ระลึกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว

2.9.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สามารถสอบถามข้อมูลได้จากวัดโคกสำโรง อ.ปากพลี จ.นครนายก

2.9.8 ไม่มีการกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว

2.9.9 ไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.9.10 ไม่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

2.9.11 ไม่มีผังแสดงภาพรวมจุดการท่องเที่ยว

2.9.12 สภาพลานจอดรถ ลานจอดรถเป็นลานดินลูกรัง

2.9.13 ไม่มีที่พักให้บริการ

2.9.14 เนื่องจากสถานที่ดูนกเป็นสถานที่อยู่ในป่าธรรมชาติ จึงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเป็นการป้องกันการรุกรานพื้นที่ธรรมชาติ

2.9.15 ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

2.9.16 ไม่มีการปรับปรุงข้อมูล

2.9.17 ไม่มีการดูแลความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว

2.9.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายรูป หรือตั้งกล้องส่องนก

2.9.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์เป็นที่รู้จักดีในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สนใจและชื่นชอบการดูนก

2.9.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีตามฤดูกาลท่องเที่ยว (ฤดูนกเหยี่ยวอพยพ)

3. ผลการศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

3.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนจากภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก 2 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก และเจ้าหน้าที่สำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก สามารถสรุปใจความสำคัญของผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก เมื่อก้าวถึงจังหวัดนครนายก มีจุดเด่น คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงอันดับต้นๆ คือ เขื่อนขุนด่านปราการชล อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกวังตะไคร้ น้ำตกสาธิตา น้ำตกนางรอง เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ฟาร์มแกะ และศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ วัดพรหมณี (หลวงพ่opakแดง) ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง (ชุมชนไทพวน) วัดเขาทุเรียน วัดสีชมพู วัดเขาคอก วัดประสิทธิเวช และวัดป่าศรีถาวรนิมิตร

เทศกาล ประเพณี และมหกรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ งานกาชาดมรดกนครนายก งานดูนกเหยี่ยวอพยพ และงานมะยมชิต-มะปรางหวาน

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมในโรงเรียนนายร้อยจปร. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น การไหว้พระ 9 วัด กิจกรรมปฏิบัติธรรม และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้ เช่น สวนเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมทำ

ผลิตภัณฑ์สบู่ ยาสระผมที่ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ กิจกรรมทำไข่เค็มสูตรใบเตยที่ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง (ชุมชนไทพวน)

การบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น วังรี รีสอร์ท มีการปฏิบัติธรรมทุกต้นเดือนพร้อมบริการที่พักแรมและทำกิจกรรมฟรีตลอด 3 วัน 2 คืน

2) ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก ที่เหมาะแก่การนำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ โครงการพระราชดำริศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ วังรี รีสอร์ท ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง (ชุมชนไทพวน) เชื้อขนุนด่านปราการชล โรงเรียนนายร้อยจปร. ฤดูกาลชมนกเหยี่ยวดำ-แดงอพยพ ที่อำเภอปากพลี

3) ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนครนายก

ปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพราะมีกิจกรรมที่โดดเด่นและน่าสนใจเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร

การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก โดยภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ดูแล ประชาสัมพันธ์ และมีการผลักดันให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวสูงอายุ

สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มีการให้ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกสนานและเห็นถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นรวมถึงเจ้าของพื้นที่ด้วย ถือปัจจัยด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมายเพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก

4) ความต้องการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

มีความต้องการให้พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาภายในจังหวัดมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อจังหวัดและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก กำลังดำเนินการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

5) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

จังหวัดนครนายกเป็นสถานที่ลำดับต้นๆที่กลุ่มผู้สูงอายุเลือกเดินทางมาพักผ่อน ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวอย่างสะดวกเหมือนกับนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ

3.2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนจากภาคเอกชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 2 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และผู้ประกอบการฟาร์ม เดอ เลค เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก สามารถสรุปใจความสำคัญของผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และหลากหลาย ทั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตก เขื่อนขุนด่าน และศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก คือ วัดสำคัญที่มีความเก่าแก่และสวยงาม ถือเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมที่สำคัญและโดดเด่นและยังมีจำนวนมากอีกด้วย

เทศกาล ประเพณี และมหกรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ ประเพณีพื้นบ้าน ท้องถิ่นทั่วไป เช่น ประเพณีลอยกระทงและการทำบุญในโอกาสสำคัญต่างๆ บุญกฐิน เป็นต้น

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก คือ มีทรัพยากรทางธรรมชาติ และกิจกรรมที่โดดเด่น เช่น การเล่นน้ำตก การเข้าไปทำกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีหลากหลายรูปแบบและเกิดประโยชน์ เช่น การศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อน สามารถพักผ่อนได้ และทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น การวิ่ง การปั่นจักรยาน

2) ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ โดยมีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ และต่อยอดมาเป็นศูนย์อพยพที่สามารถรองรับผู้อพยพได้ถึง 150 คน สามารถพักอาศัยและมีอาหารเพียงพอตามความต้องการ

อาศรมวงษ์สนธิ เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อน สัมมนา หรือปฏิบัติธรรม โดยที่พักไว้รองรับการบริการ และมีการให้ความรู้ในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การทำยาสระผม การทำผ้ามัดย้อม การทำปุ๋ยคอก เป็นต้น

3) ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนครนายก

มีปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับการทำกิจกรรม สามารถทำกิจกรรมที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่สามารถให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมได้ เช่น สาธิตการทำผลิตภัณฑ์สบู่ แชมพู การทำปุ๋ยและการเพาะพันธุ์ไม้

มีจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครนายก โดยสถานที่ท่องเที่ยวมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่

การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก โดยชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก ได้ให้ความร่วมมือกันในการดำเนินงานและการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ

มีปัจจัยด้านการสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ การสื่อความหมายเพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้และมีส่วนร่วมมีหลากหลายทั้งการสาธิต การสื่อความหมาย ให้ความรู้ในพื้นที่ต่างๆอย่างครอบคลุม เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและตามความสนใจ และเพื่อให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เกิดความรู้นำไปต่อยอดและเกิดประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง

4) ความต้องการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

มีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุในอนาคต ต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ให้เหมาะสมกับช่วงวัยต่างๆ เพื่อความหลากหลายและครอบคลุมทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว

3.3 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนจากภาคประชาชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนในจังหวัดนครนายกจำนวน 4 ราย ประกอบด้วยตัวแทนประชาชนจาก 4 อำเภอของจังหวัดนครนายก ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอองครักษ์ อำเภอบ้านนาและอำเภอปากพลี เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก สามารถสรุปใจความสำคัญของผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

3.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ น้ำตกต่างๆ เช่น น้ำตกกะอาง น้ำตกสลัดได น้ำตกลำธาร น้ำตกลำธาร น้ำตกลำธาร น้ำตกลำธาร เป็นต้น อีกทั้งยังมีสถานที่ทางธรรมชาติอื่นๆ เช่น จุดชมวิวเขื่อนขุนด่านปราการชล เขื่อนวังบอน คลองท่าแดง ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และทุ่งดอกบัวแดง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดนครนายก นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกได้อีกด้วย

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ วัฒนธรรมของกลุ่มคนแต่ละเชื้อชาติในจังหวัดนครนายก ที่ประกอบด้วย 4 เชื้อชาติ ได้แก่ ไทย ไทพวน ไทย-ลาว ไทย-จีน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครนายกตั้งแต่อดีต และมีการสืบทอดวัฒนธรรมที่น่าสนใจต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้

เทศกาล ประเพณี และมหกรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก ได้แก่ ประเพณีแข่งเรือยาวประจำปี การแข่งเรือทวิพูล และเทศกาลดูนกเหยี่ยวดำและนกเหยี่ยวแดงจำนวนมาก ที่อพยพหนีสถานะอากาศที่หนาวเย็นมาจากไซบีเรีย ในประเทศรัสเซีย ซึ่งเทศกาลนี้จะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายนของทุกปี

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายก โดยส่วนมากจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เช่น กิจกรรมล่องแก่ง กิจกรรมปั่นหน้าผา กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ปั่นจักรยาน ATV กิจกรรมขับรถโกคาร์ทประชันความเร็ว อีกทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่น่าตื่นเต้น เช่น ภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้เปิดให้บริการและมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมโรยตัว กิจกรรมโดดหอคอย เป็นต้น

การบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกมีความหลากหลาย เพียงพอและเหมาะสมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ด้านที่พักสามารถรองรับนักท่องเที่ยวตามความต้องการ ที่พักมีมาตรฐานหลายระดับตั้งแต่ 1-5 ดาว แต่ในด้านการบริการยังไม่เป็นที่น่าพอใจแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ไม่เพียงพอ เช่น การออกแบบที่พักที่ไม่ได้คำนึงถึงผู้ใช้บริการและความเหมาะสมของพื้นที่

3.3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

ทรัพยากรที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ คือ ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากในจังหวัดนครนายกมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สวนผลไม้ เป็นต้น และยังมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครนายกที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อีกด้วย เช่น กลุ่มชุมชนชาวไทพวน อำเภอปากพลี ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านใหม่ ชุมชนเกาะหวาย ชุมชนวัดท่าแดง และชุมชนวัดฝั่งคลอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้และประสบการณ์การมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

3.3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนครนายก

ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของกลุ่มชุมชนชาวไทยวนที่เปิดให้บริการนักท่องเที่ยวในลักษณะของการถ่ายทอดวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้ และประกอบกิจกรรมพื้นบ้านร่วมกับคนในพื้นที่ได้ เช่น การแสดงพื้นบ้านไทยวน การทำอาหารพื้นบ้านไทยวน การทอผ้าโดยใช้กี่ทอผ้า ทอหลอดลายสุพรรณนิภา (ลายดอกไม้ประจำจังหวัดนครนายก) และลายพญาน้อยทุ่งตาลบัวศรี (ลายเอกลักษณ์ของชาวไทยวน)

การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครนายก ยังขาดความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากร เพราะหน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความสนใจในการช่วยเหลือ ดูแล และพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการท่องเที่ยว จึงไม่ให้ความร่วมมือในการนำทรัพยากรมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ไม่สามารถจัดการความยั่งยืนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ยังยากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะประชาชนดั้งเดิมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับการเสนอการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันเริ่มมีการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น ซึ่งประชาชนต้องเข้าใจในองค์ความรู้ที่จะนำมาพัฒนาพื้นที่ ส่วนภาครัฐและภาคเอกชนต้องเข้าใจในบริบทของพื้นที่ ควรมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

ด้านการสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ การสื่อความความหมายเพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีคุณภาพและการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก ควรมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบการใช้บริการในพื้นที่เนื่องจากเกิดปัญหาขยะ ซึ่งภายในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะ ทำให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยวอย่างไร้จิตสำนึก ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีการกำจัดขยะของเสียอย่างเป็นระบบและไม่ต้นตอด้วยปัญหาที่เกิดขึ้น

3.3.4 ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

มีความต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกผ่อนคลายและได้รับความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินจากการท่องเที่ยว ควรงดเก็บค่าเข้าชมสถานที่สำหรับผู้สูงอายุ ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และควรบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีบรรยากาศของการพักผ่อนมากกว่าบรรยากาศของการท่องเที่ยวที่มีความวุ่นวาย

3.3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

1) ในบางพื้นที่ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ จึงควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านๆ เช่น รถเข็นและอุปกรณ์ทางการแพทย์ในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงด้านการคมนาคมที่ยังไม่มีความเป็นระบบ และควรมีการลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของที่พักราคาเข้าชม และค่าอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

2) ควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนให้สามารถต่อสู้กับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เข้ามาประกอบธุรกิจภายในพื้นที่ได้ และควรสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน

3) ในกรณีของชุมชนวัดฝั่งคลอง หรือนักท่องเที่ยวรู้จักกันในฐานะของที่ตั้งศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลองหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทพวนนั้นมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่พื้นที่ยังคงมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการรองรับการท่องเที่ยว เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านสถานที่แคบเกินไป ไม่มีพื้นที่สำหรับจอดยานพาหนะของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และกิจกรรมที่สามารถทำได้ยังไม่มีหลากหลาย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าให้ทำการรวมกลุ่มกับชุมชนใกล้เคียงซึ่งประกอบด้วย ชุมชนบ้านใหม่ ชุมชนเกาะหวาย ชุมชนวัดท่าแดง และชุมชนวัดฝั่งคลอง เพื่อจัดตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชาวไทพวน ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้ และประกอบกิจกรรมพื้นบ้านร่วมกับคนในพื้นที่ได้ และควรมีการฝึกฝนเยาวชนให้สามารถเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้ รวมถึงควรมีการสร้างที่พักแรมภายในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว รูปแบบของที่พักรวมอาจจะเป็นในลักษณะของโฮมสเตย์ โดยกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกับคนในชุมชนนั้น ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านใหม่ ใช้เป็นพื้นที่รับ-ส่งนักท่องเที่ยว เพราะมีสถานที่กว้างขวาง เพียงพอต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถจอดรถภายในพื้นที่นี้ได้ และยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้นำรถไถนาที่ว่างจากการใช้งานของชาวบ้านในพื้นที่มาดัดแปลงเป็นรถรางขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังทั้ง 3 ชุมชน 2) ชุมชนวัดท่าแดง ใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาวไทพวนที่อพยพมาอยู่ในจังหวัดนครนายก เพราะชาวไทพวนอพยพมาอยู่ที่วัดท่าแดงเป็นแห่งแรก 3) ชุมชนเกาะหวาย ใช้เป็นพื้นที่เยี่ยมชมและเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทพวน 4) ชุมชนวัดฝั่งคลอง ใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้การประกอบอาหารพื้นบ้านไทพวน ชมศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลองหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทพวน ชมผ้าพื้นเมืองซึ่งมีลายที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครนายกและชุมชนไทพวน พร้อมเรียนรู้วิธีการทอผ้าโดยใช้กี่ทอผ้า

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 399 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ผลที่ได้จากการแปลผลจากแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	206	51.63
หญิง	193	48.37
รวม	399	100.00
อายุ		
อายุ 60-69 ปี	240	60.15
อายุ 70-79 ปี	133	33.33
อายุสูงกว่า 80 ปี	26	6.52
รวม	399	100.00
สถานภาพ		
โสด	50	12.53
สมรส	283	70.93
หม้าย	54	13.53
หย่าร้าง	12	3.01
รวม	399	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	194	48.62
ปริญญาตรี	145	36.34
สูงกว่าปริญญาตรี	60	15.04
รวม	399	100.00

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ข้าราชการบำนาญ	128	32.08
พนักงานเอกชน/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	25	6.27
ธุรกิจส่วนตัว	72	18.04
เกษตรกร	28	7.02
ค้าขาย	68	17.04
รับจ้าง	29	7.27
อื่นๆ เช่น นักวิ่งมาราธอน	49	12.28
รวม	399	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	112	28.07
15,000 - 19,999 บาท	73	18.30
20,000 - 24,999 บาท	48	12.03
25,000 - 29,999 บาท	36	9.02
30,000 - 34,999 บาท	45	11.28
35,000 บาทขึ้นไป	85	21.30
รวม	399	100.00
ภูมิภาค		
กรุงเทพและปริมณฑล	156	39.10
ภาคเหนือ	25	6.26
ภาคกลาง	88	22.06
ภาคใต้	31	7.77
ภาคตะวันออก	22	5.51
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	66	16.54
ภาคตะวันตก	11	2.76
รวม	399	100.00

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก		
จำนวน 1 ครั้ง	93	23.31
จำนวน 2 ครั้ง	100	25.06
จำนวน 3 ครั้ง	84	21.05
มากกว่า 3 ครั้ง	122	30.58
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเป็นเพศชาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.63 และเพศหญิง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.37

อายุของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่อยู่ในกลุ่มอายุ 60-69 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.15 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 70-79 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.33 และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป คิดเป็นจำนวนร้อยละ 6.52

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.93 รองลงมาคือกลุ่มสถานภาพหม้าย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.53 ต่อมาคือกลุ่มสถานภาพโสด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.53 และอันดับสุดท้ายคือกลุ่มสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.01

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.62 รองลงมาคือกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.34 และอันดับสุดท้ายคือกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.04

อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการบำนาญ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.08 รองลงมาคืออาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.04 ต่อมาคืออาชีพค้าขาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.04 ต่อมาคืออาชีพอื่นๆ ได้แก่ นักกีฬาอิสระ แม่บ้าน และไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.28 ต่อมาคืออาชีพรับจ้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.27 ต่อมาคืออาชีพเกษตรกร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.02 อันดับสุดท้ายคืออาชีพพนักงานเอกชน/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.27

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.07 รองลงมาคือ มีรายได้ 35,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.30 ต่อมาคือ มีรายได้ 15,000 - 19,999 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.30 ต่อมาคือ มีรายได้ 20,000 - 24,999 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.03 ต่อมาคือ มีรายได้ 30,000 - 34,999 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.28 และอันดับสุดท้ายคือ มีรายได้ 25,000 - 29,999 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.02

ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.10 รองลงมาคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.06 ต่อมาคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคอีสาน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.54 ต่อมาคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคใต้ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.77 ต่อมาคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคเหนือ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.26 ต่อมาคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันออก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.51 และอันดับสุดท้ายคือภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันตก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.76

ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างได้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกมากกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.58 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.06 ต่อมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.31 อันดับสุดท้ายคือกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกจำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.05

4.2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวประเภทแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว

แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	90	11.28
วารสาร/นิตยสาร/คู่มือการเดินทาง/แผ่นพับ	124	15.54
อินเทอร์เน็ต	105	13.16
แอปพลิเคชัน	28	3.51
เพื่อน/ญาติ	267	33.46
วิทยุ/โทรทัศน์	153	19.17
บริษัทท่องเที่ยว	31	3.88
รวม	798	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาข้อมูลแหล่งข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากเพื่อน/ญาติ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.46 รองลงมา ได้แก่ วิทยุ/โทรทัศน์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.17 วารสาร/นิตยสาร/คู่มือการเดินทาง/แผ่นพับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.54 อินเทอร์เน็ต คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.16 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.28 บริษัทท่องเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.88 และแอปพลิเคชัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.51 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	242	28.14
แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	78	9.07
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	188	21.86
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	107	12.44
แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา	162	18.84
แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	83	9.65
รวม	860	100.00

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยพบว่าประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.14 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.86 แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.84 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.44 แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.65 และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเพื่อการเรียนรู้ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละของลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวประเภทแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว

แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชื่นชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	223	22.53
พบปะกับคนต่างถิ่น	40	4.04
พักผ่อน	294	29.69
ทำกิจกรรมที่สนใจ	80	8.08
ส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพ	76	7.68
เรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ	74	7.47
ให้รางวัลแก่ตนเอง	67	6.77
เสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	136	13.74
รวม	990	100.00

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยพบว่าแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ พักผ่อน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.69 ชื่นชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.53 เสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวจากกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.74 ทำกิจกรรมที่สนใจ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.08 ส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.68 เรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.47 ให้รางวัลแก่ตนเอง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.77 และพบปะกับคนต่างถิ่น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.04 ตามลำดับ

4.3 ข้อมูลตรวจสอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมดูนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดงอพยพที่อำเภอปากพลี	3.56	1.08	มาก
2. กิจกรรมเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ณ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	4.09	0.88	มาก
3. กิจกรรมเรียนรู้การเกษตรพืชสวน (สวนมะยงชิดมะปรางหวานและศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนไทย) ณ สวนละอองฟ้า	3.80	0.95	มาก
4. กิจกรรมเรียนรู้การเกษตรเทคนิคใหม่ (ปลูกพืชในขวด) ณ สวนศรีया	3.80	0.95	มาก
5. กิจกรรมปฏิบัติธรรม สมาธิบำบัด ณ วัดเขาคอก	3.47	1.14	มาก
6. กิจกรรมปั่นจักรยานสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ตามเส้นทางอำเภอบ้านนา	3.17	1.22	ปานกลาง
7. กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะพื้นบ้านชาวไทพวน ณ หมู่บ้านไทพวน	3.14	1.12	ปานกลาง
8. กิจกรรมเรียนรู้การอาชีพและพักผ่อน ณ อาศรมวงษ์สนิท	3.37	1.05	ปานกลาง
9. กิจกรรมบำบัดสปาเกลือเพื่อสุขภาพ ณ วังรี รีสอร์ท	3.54	1.18	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.55	1.06	มาก

จากตารางที่ 5 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับความสนใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.55 อยู่ในระดับมาก โดยความน่าสนใจอันดับ 1 คือ กิจกรรมเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ณ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ กิจกรรมเรียนรู้การเกษตรพืชสวน (สวนมะยงชิดมะปรางหวานและศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนไทย) ณ สวนละอองฟ้า และกิจกรรมเรียนรู้การเกษตร

เทคนิคใหม่ (ปลูกพืชในขวด) ณ สวนศรียา มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก อันดับ 3 คือ กิจกรรมดูนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดงอพยพ ที่อำเภอปากพลี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.56 อยู่ในระดับมาก อันดับ 4 คือ กิจกรรมบำบัดสปาเกลือเพื่อสุขภาพ ณ วังรี รีสอร์ท มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.54 อยู่ในระดับมาก อันดับ 5 คือ กิจกรรมปฏิบัติธรรมสมาธิบำบัด ณ วัดเขาคอก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับมาก อันดับ 6 คือ กิจกรรมเรียนรู้การอาชีพและพักผ่อน ณ อาคารวงษ์สนธิ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 7 คือ กิจกรรมปั่นจักรยานสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ตามเส้นทางอำเภอบ้านนา มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.17 อยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายความสนใจอันดับ 8 คือ กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะพื้นบ้านชาวไทพวน ณ หมู่บ้านไทพวน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.14 อยู่ในระดับปานกลาง

4.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	3.84	0.89	มาก
2. นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำชิ้นงานโดยมีเจ้าของ ภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอด	3.66	0.92	มาก
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจรากเหง้าของ วัฒนธรรม การดำรงชีวิตของชุมชน	3.53	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.68	0.92	มาก

จากตารางที่ 6 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับมาก โดยความสำคัญอันดับ 1 คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 ถัดมาคือ การให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำชิ้นงานโดยมีเจ้าของภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอด มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจรากเหง้าของวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของชุมชน มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอย่างแท้จริง

กิจกรรมที่เป็นต้นแบบอย่างแท้จริง	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต	3.85	0.92	มาก
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนไม่ได้เลียนแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก	3.96	0.88	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.90	0.90	มาก

จากตารางที่ 7 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก โดยความสำคัญอันดับ 1 คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนไม่ได้เลียนแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 และอันดับ 2 คือ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิธีการดำเนินชีวิต มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็น
1. นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับเจ้าของ ภูมิปัญญา	3.66	0.88	มาก
2. นักท่องเที่ยวได้ซึมซับ เรียนรู้ ตระหนัก และเกิดความเข้าใจใน ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน	3.65	0.89	มาก
3. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จริง และเป็นประสบการณ์ที่ดี จากการร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชน จัดให้	3.86	0.90	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.89	มาก

จากตารางที่ 8 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านความสำคัญของความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.72 อยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ การให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จริง และเป็นประสบการณ์ที่ดี จากการร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดให้ มีความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ถัดมาคือ การให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับเจ้าของภูมิปัญญา มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 และการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ ตระหนักรู้ และเกิดความเข้าใจในภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน มีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่

สิ่งบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ป้ายบอกทางและสัญลักษณ์บ่งชี้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.78	0.98	มาก
2. มีอากาศปลอดโปร่ง บริสุทธิ์ เหมาะสำหรับการพักผ่อน	4.45	0.74	มากที่สุด
3. วิถีชีวิตที่สงบสุข เหมาะสมกับการพักผ่อนและการทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4.49	0.78	มากที่สุด
4. มีทรัพยากรด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ	3.67	0.91	มาก
5. มีทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและน่าสนใจ	3.33	0.98	ปานกลาง
6. ความโดดเด่นของทรัพยากรทางธรรมชาติและ ความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์	4.28	0.83	มากที่สุด
7. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งมวลชน เส้นทางถนน	3.82	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	0.89	มาก

จากตารางที่ 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ วิถีชีวิตที่สวยงามเหมาะสมกับการพักผ่อนและการทำกิจกรรมท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.49 ถัดมาคือ อากาศที่ปลอดโปร่ง บริสุทธิ์ เหมาะสำหรับการพักผ่อน มีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ความโดดเด่นของทรัพยากรทางธรรมชาติและ ความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ มีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.28 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งมวลชน เส้นทางถนน มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.82 ป้ายบอกทางและสัญลักษณ์บ่งชี้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 ทรัพยากรด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและน่าสนใจ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

สิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.04	0.79	มาก
2. การรองรับการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ปราศจากความแออัด	3.83	0.83	มาก
3. การจัดการด้านการบริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว	3.69	0.85	มาก
4. มีระบบการจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงแหล่งน้ำ	3.53	0.90	มาก
5. มีระบบการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว	3.69	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.87	มาก

จากตารางที่ 10 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการจัดการทรัพยากร

อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ถัดมาคือ การรองรับการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ปราศจากความแออัด มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.83 การจัดการด้านการบริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว และ ระบบการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว มีศักยภาพเท่ากันอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 และระบบการจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงแหล่งน้ำ มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง

สิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.70	0.82	มาก
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม	3.56	0.85	มาก
3. มีการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง	3.36	1.06	ปานกลาง
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	3.34	0.92	ปานกลาง
5. ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.25	1.10	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.44	0.95	มาก

จากตารางที่ 11 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.44 อยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ถัดมาคือ ศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.56 ศักยภาพของการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง มีศักยภาพอยู่ใน

ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.36 ศักยภาพของชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.34 และศักยภาพของชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม

สิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก	3.81	0.81	มาก
2. มีวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมต่อความสนใจของนักท่องเที่ยว	3.63	0.91	มาก
3. กิจกรรมสามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	3.97	0.84	มาก
4. กิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้ต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและองค์กรต่างๆ	3.61	0.90	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.87	มาก

จากตารางที่ 12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ ศักยภาพของกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ถัดมาคือ ศักยภาพของกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.81 ศักยภาพของวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมต่อความสนใจของนักท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.63 และศักยภาพของกิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนักรู้ต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่

ชุมชน นักท่องเที่ยวและองค์กรต่างๆ มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ

4.6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ทำให้ทราบถึงความต้องการเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1) ควรพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น จัดทำโปรแกรมนำเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ จำนวนไม่เกิน 40 คน มีบริการรถนำเที่ยวในจังหวัดนครนายก และเน้นกิจกรรมอย่างเบาที่ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้สะดวก
- 2) ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ ราวจับทางเดิน ห้องสุขาที่มีราวจับ หรือทางเดินลาดควรมีราวจับให้ผู้สูงอายุ หากชำรุดควรซ่อมแซมให้เรียบร้อย หรือกั้นทางเพื่อค้ำให้บริการชั่วคราว ซึ่งจะสามารถป้องกันอุบัติเหตุและรักษาความปลอดภัยได้
- 3) ป้ายบอกทางควรทำตัวอักษรใหญ่ขึ้น ชัดเจนขึ้น และมีการปรับปรุงข้อมูลบนป้ายอย่างสม่ำเสมอ
- 4) ควรมีบริการที่พักสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ
- 5) ควรพัฒนาหมู่บ้านดงละครให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์สำหรับจังหวัดนครนายก เนื่องจากปัจจุบันน้อยคนที่จะรู้จักหมู่บ้านดงละคร
- 6) ควรเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชนให้มากกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีผู้ประกอบการ ต่างถิ่นเข้าไปประกอบธุรกิจเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการรั่วไหลของรายได้ภายในชุมชน
- 7) ควรมีการลดค่าใช้จ่ายบางประการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ค่าเข้าชมสถานที่ ค่าห้องสุขา

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก

5.1 ด้านความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยว

ควรพัฒนาการท่องเที่ยวให้ตั้งอยู่บนมิติของการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หรือพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันได้อย่างตรงประเด็น โดยประการแรก ควรมุ่งเน้นที่การนำเอกลักษณ์ในท้องถิ่นมาพัฒนาเพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในการเดินทางไปเยือน ประการที่สอง ควรพัฒนากิจกรรมโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างหลากหลายในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในทางการท่องเที่ยว มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำ

5.2 ด้านความเหมาะสมสำหรับพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีอยู่มากและที่โดดเด่นที่สุดคือ กลุ่มวัฒนธรรมไทพวน กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของสังคมชนบท ที่ปราศจากความวุ่นวาย และมีบรรยากาศอันผ่อนคลายสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดี กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทสินค้าและบริการที่สามารถให้บริการได้อย่างดีและเป็นมิตรคือ การให้บริการสปาเกลือบำบัดเพื่อสุขภาพ

5.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

จากการสำรวจพื้นที่และสอบถามความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์และการทำแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ ฉะนั้นหากต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ และสร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเรื่องกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ปี 2548 กำหนดให้มี 1) จัดให้มีทางลาดและลิฟต์ พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น และต้องมีราวจับทั้งสองด้าน 2) บันได ต้องมีบริเวณไม่แคบเกินไป มีชานพัก และมีราวจับทั้งสองข้าง 3) ที่จอดรถ ต้องเป็นพื้นที่ที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า จัดให้มีที่ว่างเสมอ 4) ห้องสุขา มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถ้วมอยู่ชิดผนังและมีราวจับ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

5.4 การพัฒนาการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน

โดยปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ ขาดการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แนวทางที่จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้แก่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกได้นั้น คือ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก” มีความมุ่งหมายของงานวิจัย 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ 2) เพื่อศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สรุปผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

จากการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก คณะผู้วิจัยเห็นว่า มีแหล่งท่องเที่ยว หรือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุได้ ดังนี้

1) ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาทำกิจกรรมเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตร การปศุสัตว์ การทำผลิตภัณฑ์ การศึกษาดูงาน และสามารถพักผ่อนหรือจัดสัมมนาเป็นหมู่คณะได้

2) สวนละอองฟ้า เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเรียนรู้พันธุ์ทุเรียนไทยทั้ง 53 สายพันธุ์ที่ได้รับการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ไว้ เรียนรู้การทำเกษตรพืชสวน สามารถชมสวนทุเรียนและสวนผลไม้ต่างๆ เช่น มะยงชิด มะปรางหวาน ส้มโอ เงาะ ลองกอง ได้ทดลองเก็บผลไม้จากต้น สามารถชิมและเลือกซื้อผลไม้กลับไปเป็นของฝากได้

3) สวนศรียา เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิธีการทางการเกษตรรูปแบบใหม่ที่เป็นประโยชน์ ได้ทดลองเพาะปลูกพันธุ์ไม้ หรือทำกิจกรรมอื่นเกี่ยวกับการเกษตรที่นักท่องเที่ยวสนใจ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก การกลั่นน้ำมันใบโอดีเซล และได้เรียนรู้การจัดสรรพื้นที่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4) วัดเขาคอก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมากราบสักการะหลวงพ่อสนธิ์ ชมภาพเขียนสีโบราณภาพพระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์ สมัยอยุธยา นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมปฏิบัติธรรม วิปัสสนา และสมาธิบำบัดให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรม

5) เส้นทางปั่นจักรยาน สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ในอำเภอบ้านนา โดยรูปแบบกิจกรรมจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ วัดอัมพวัน วัดทองกลาง วัดโบสถ์เจริญธรรม วัดท่าทราย วัดกุฎีเตี้ย วัดสะพาน วัดพิบูลแก้ว วัดช้าง และวัดสมอบุญคง เพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และชื่นชมความสวยงามของเส้นทางและสถาปัตยกรรมเก่าแก่ของแต่ละวัด

6) ชุมชนวัดฝั่งคลอง อำเภอปากพลี เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตชาวไทพวน และทำกิจกรรมต่างๆ

7) อาศรมวงษ์สนธิ เป็นสถานที่พักผ่อน และเป็นแหล่งเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมต่างๆ ที่สนใจได้ เช่น การจัดอบรมวิชาการ การทำผลิตภัณฑ์จาก สมุนไพร การทำอาหาร การทำผ้ามัดย้อม การทำปุ๋ยชีวภาพ หรือการปฏิบัติธรรม

8) สปาเกลือบำบัด วังรี รีสอร์ท เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภายในสถานที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการการบำบัดสุขภาพร่างกายและจิตใจด้วยการทำสปาเกลือ

9) กิจกรรมงานดูนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดงอพยพ อำเภอปากพลี เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สนใจและชื่นชอบการดูนก รวมถึงนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เพราะมีเวลาว่างจากการทำงาน จึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้หากสนใจ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาดูนกได้ตลอดช่วงระยะฤดูอพยพ

5.1.2 สรุปผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จากการลงพื้นที่สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และบันทึกสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดนครนายก ที่เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ ดังตารางต่อไปนี้

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สิ่งอำนวยความสะดวก	ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ		สวนละอองฟ้า		สวนศรียา		วัดเขาคอก		9 วัด อำเภอบ้านนา		หมู่บ้านไทพวน		อาศรมวงษ์สนธิ		วังรี รีสอร์ท		ทุ่งใหญ่ปากพืด		
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓
2. สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓		✓			✓	✓		✓		✓
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
4. ห้องสุขา	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓				✓
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม		✓		✓	✓			✓		✓		✓		✓		✓			✓
6. ร้านขายของที่ระลึก	✓			✓	✓			✓		✓		✓			✓				✓
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	✓		✓		✓			✓	✓		✓		✓		✓		✓		✓
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง	✓			✓		✓		✓	✓		✓			✓	✓				✓
9. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย	✓		✓		✓			✓	✓		✓			✓		✓			✓
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น		✓		✓		✓		✓	✓		✓			✓		✓			✓
11. การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓	✓			✓		✓		✓			✓
12. สภาพลานจอดรถ	✓		✓		✓		✓		✓		✓			✓		✓		✓	✓
13. ที่พักนักท่องเที่ยว	✓			✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓			✓
14. การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	✓		✓		✓			✓	✓		✓		✓			✓			✓
15. สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว	✓			✓	✓		✓			✓	✓		✓		✓				✓
16. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ	✓			✓	✓		✓			✓		✓		✓		✓			✓
17. การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓				✓
18. นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓
19. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี	✓		✓		✓		✓			✓			✓		✓		✓		✓
20. ปริมาณนักท่องเที่ยว	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓

ตารางที่ 13 สรุปผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

5.1.3 ผลการศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

ภาครัฐ ได้เสนอความคิดเห็นว่า สป่าเกลือบำบัด วังรี รีสอร์ท โครงการพระราชดำริศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝิ่งคลอง (ชุมชนไทพวน) ฤดูกาลชมนกเหยี่ยวดำ-แดงอพยพที่อำเภอปากพลี เชื้อนขุนด่านปราการชล และโรงเรียนนายร้อย จปร. เป็นทรัพยากรที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกที่มีเอกลักษณ์ โดดเด่นและน่าสนใจเป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เกิดขึ้นโดยภาครัฐจะต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน ดูแลประชาสัมพันธ์และผลักดันให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และสิ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมประสบการณ์ที่มีคุณภาพ แก่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายกได้คือ การให้ความรู้ของสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งต่างๆซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวรวมถึงเจ้าของพื้นที่เกิดความสนุกสนานและเห็นถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวอย่างสะดวกและปลอดภัย

ภาคเอกชน ได้เสนอความคิดเห็นว่า ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และอาศรมวงษ์สนิท เป็นทรัพยากรที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยคิดว่าสถานที่ทั้งสองแห่งดังกล่าว มีปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพราะ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับการทำกิจกรรม สามารถทำกิจกรรมที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่สามารถให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมได้ สถานที่ท่องเที่ยวมีจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรมต่างๆภายในพื้นที่ และยังได้รับความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวจากชุมชนองค์กรบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก ในการดำเนินงาน การพัฒนาการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมากมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ และเพื่อให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์

ประชาชน ได้เสนอความคิดเห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ที่มีความหลากหลายและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเช่น ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สวนผลไม้ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มชุมชนวัดฝิ่งคลอง อำเภอปากพลี ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านใหม่ ชุมชนเกาะหวาย ชุมชนวัดท่าแดง และชุมชนวัดฝิ่งคลอง เป็นทรัพยากรที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยคิดว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชุมชนชาวไทพวนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในส่วนของการจัดการความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากร เพราะขาดการช่วยเหลือ ดูแล และพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจาก

หน่วยงานภาครัฐ ประกอบกับประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน ในส่วนของการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ยากต่อการพัฒนา เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ป้ายกฎระเบียบการใช้บริการในพื้นที่ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในด้านๆ เช่น รถเข็นและอุปกรณ์ทางการแพทย์ในสถานที่ท่องเที่ยว การพัฒนาการคมนาคมที่เป็นระบบ การลดค่าใช้จ่ายในการบริการต่างๆ เช่น ที่พัก ค่าเข้าชม และค่าอาหารสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรวมตัวของพื้นที่ทั้งหมด 4 ชุมในอำเภอปากพลีเพื่อกลายเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมของชุมชนไทพวน และสามารถต่อยอดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้

5.1.4 สรุปผลการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการบำนาญ โดยอาศัยอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล มีความถี่ในการเดินทางมาจังหวัดนครนายกของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เดินทางมาจังหวัดนครนายกมากกว่า 3 ครั้ง โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุรับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากเพื่อน/ญาติ และสนใจสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และชื่นชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจ อันดับ 1 ได้แก่ 1) กิจกรรมเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ณ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ 2) กิจกรรมเรียนรู้การเกษตรพืชสวน (สวนมะยมชนิด-มะพร้าวและศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนไทย) ณ สวนละอองฟ้า และกิจกรรมเรียนรู้การเกษตรเทคนิคใหม่ (ปลูกพืชในขวด) ณ สวนศรียา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน 3) คือ กิจกรรมดูนกเหยี่ยวดำ นกเหยี่ยวแดงอพยพ ที่อำเภอปากพลี 4) กิจกรรมบำบัดสปาเกลือเพื่อสุขภาพ ณ วังรี รีสอร์ท 5) กิจกรรมปฏิบัติธรรม สมาธิบำบัด ณ วัดเขาคอก 6) กิจกรรมเรียนรู้การอาชีพและพักผ่อน ณ อาศรมวงษ์สนิท 7) กิจกรรมปั่นจักรยานสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 วัด ตามเส้นทางอำเภอบ้านนา และ 8) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะพื้นบ้านชุมชนวัดฝั่งคลอง

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านที่ 1 ด้านความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า อันดับแรกมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย รองลงมาคือการให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำชิ้นงาน โดยมีเจ้าของภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอด และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจรากเหง้าของ

วัฒนธรรม การดำรงชีวิตของชุมชน ตามลำดับ ด้านที่ 2 ด้านความสำคัญของกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอย่างแท้จริง พบว่า อันดับแรกมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนไม่ได้เลียนแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิธีการดำเนินชีวิต ตามลำดับ ด้านที่ 3 ด้านความสำคัญของความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว พบว่า อันดับแรกมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จริง และเป็นประสบการณ์ที่ดี จากการร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนรองลงมาคือ ความคิดเห็นต่อความสำคัญของการให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับเจ้าของภูมิปัญญา และการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ ตระหนัก และเกิดความเข้าใจในภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ด้านที่ 1 ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่มีศักยภาพ อันดับแรก คือ วิถีชีวิตที่สวยงามเหมาะสมกับการพักผ่อนและการทำกิจกรรมท่องเที่ยว รองลงมา คือ มีอากาศปลอดโปร่ง บริสุทธิ์ เหมาะสำหรับการพักผ่อน และอันดับสุดท้าย คือ มีทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและน่าสนใจ ด้านที่ 2 ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน พบว่าการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนที่มีศักยภาพ อันดับแรก คือ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ การรองรับการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ปราศจากความแออัด และอันดับสุดท้าย คือ ระบบการจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงแหล่งน้ำ ด้านที่ 3 ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องที่มีศักยภาพ อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลำดับต่อมา คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และอันดับสุดท้าย คือ ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านที่ 4 ด้านสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่าการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีศักยภาพ อันดับแรก คือ กิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว อันดับต่อมา คือ กิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก และอันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและองค์กรต่างๆ

คณะผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ การปรับปรุงป้ายหรือสัญลักษณ์บอกเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พักสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์สำหรับจังหวัดนครนายก การกระจายรายได้สู่ชุมชน และการงดค่าใช้จ่ายบางประการสำหรับผู้สูงอายุ

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ความต้องการต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงความคิดเห็นต่างๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกในทุกภาคส่วน คณะผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลและสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวพื้นที่ที่ทำให้ทราบว่า จังหวัดนครนายกเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่มาก และความหลากหลายของทรัพยากรนั้นนำมาสู่การมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการและมอบประสบการณ์ที่แตกต่างให้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลวิจัยของ Siow-Kian Tan , Shiann-Far Kung และ Ding-Bang Luh (2012) ที่ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีนโยบายที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ดังนั้น คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากจะนำทรัพยากรอันหลากหลายมาใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หรือพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก็จะเหมาะสม เพราะจะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันได้อย่างตรงประเด็นสอดคล้องกับ Suddan Wisudthiluck และ Teera Sindcharak(2014) ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ภายในชุมชนท้องถิ่นนั้น และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ดังที่ I Gusti Bagus และ Rai Utama (2012) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุต้องการค้นหาสิ่งท้าทายให้กับชีวิต สร้างประสบการณ์ใหม่เมื่อได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ ก่อนที่นักท่องเที่ยวสูงอายุจะอายุมากขึ้นจนเสื่อมสภาพทางร่างกาย

จากการศึกษาข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวได้เป็น 3 ประเภท ตามประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ กัสมา เงินอาจ (2557) ได้แก่ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้หมายถึงถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ประเพณี เมื่อพิจารณาจากทรัพยากรของจังหวัดนครนายก จะเห็นได้ว่ามีอยู่มากและที่โดดเด่นที่สุดคือ กลุ่มวัฒนธรรมไทพวน และกลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน วัด พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของสังคมชนบท ที่ปราศจากความวุ่นวาย และมีบรรยากาศอันผ่อนคลาย เพื่อเป็นจุดหมายปลายทางแก่นักท่องเที่ยว 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองลูกค้าที่สามารถให้บริการได้อย่างดีและเป็น

มิตร และจากความหลากหลายของทรัพยากรจึงทำให้สามารถพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการให้บริการที่สร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความสนใจพิเศษได้ เช่น การให้บริการสปาเกลือบำบัดเพื่อสุขภาพ

1.2 สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติ สินวรรณ และณัฐบดี วิริยาวัฒน์ (2558) ที่ระบุว่าสิ่งสำคัญที่สามารถรองรับกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการได้ คือ การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม กับการดำรงชีวิตอย่างอิสระ สะดวก และปลอดภัย ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษานั้น บางสถานที่นั้นอยู่ในระดับดี ขณะที่บางแหล่งนั้นไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ ฉะนั้นหากต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุและสร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงตามกฎกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเรื่องการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ปี 2548 ตามพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 122 ตอนที่ 52 ที่กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราคือ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก สัญลักษณ์ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และต้องจัดให้มีแสงส่องสว่างเป็นพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน การจัดให้มีทางลาดและลิฟต์พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่นและต้องมีราวจับทั้งสองด้านบันไดต้องมีบริเวณไม่แคบเกินไป มีชานพัก และมีราวจับทั้งสองข้าง ที่จอดรถต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าจัดให้มีที่ว่างเสมอโดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ ห้องสุขา ต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ต้องมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อที่จะไม่ให้มีน้ำขังบนพื้นมีพนักงานหลังที่ให้ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้ใช้พิงได้และที่ปล่อยน้ำเป็น ชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้สูงอายุสามารถใช้ได้อย่างสะดวก มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถ้วมอยู่ชิดผนังและมีราวจับ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

2. การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ

ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ เนื่องด้วยจังหวัดนครนายกมีทรัพยากรที่หลากหลาย มีความพร้อมที่จะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุได้ ตามองค์ประกอบ 5As ของ Dickman (อ้างถึงในกุลวดี ละม้ายจีน, 2552) ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) และ กิจกรรม (Activity)

และมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ครบถ้วน สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว โดย วาริชต์ มัชยัมบุรุษ (2553) ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ นอกจากนี้จังหวัดนครนายกยังเป็นอันดับแรกของประเทศไทยที่ผู้สูงอายุเลือกที่จะเดินทางมาพักผ่อน อีกทั้งจังหวัดนครนายกมีนโยบายพัฒนาจังหวัดที่มุ่งเน้นด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาเยือนตลอดทั้งปี โดยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2 ต่อปี และมีที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า 800,000 คนต่อปี ตามแผนพัฒนาจังหวัดนครนายก 4 ปี (พ.ศ. 2558-2561) (อ้างถึงในกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครนายก, 2558)

3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเหมาะสมต่อการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสร้างสรรค์พบว่าการมีสถานที่ที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเหมาะสมต่อการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นส่วนสำคัญที่สามารถสร้างความพึงพอใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวสูงอายุให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ สามารถซึ่งสอดคล้องกับ Tomasović Mrčela N , Borovac JA , Vrdoljak D , Grazio S , Tikvica Luetić A และ Tomek-Roksandić S. (2015)ว่าการยอมรับและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสูงอายุเลือกเข้ามาท่องเที่ยวด้วยความสนใจ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ได้แก่

3.1 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตร การพึ่งพาตนเองผ่านกิจกรรมการปฏิบัติ โดยยึดมั่นในหลักของเศรษฐกิจพอเพียง มีคนในพื้นที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และช่วยเหลือดูแลตลอดระยะเวลาการทำกิจกรรม ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมภูมิปัญญา และเกิดประการณ์อย่างแท้จริงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยุ้จักกันอย่างดี ดังที่ ทัศนศรี สวัสดิวัตน์ (2554) ได้นำเสนอบทความผ่านทางไทยรัฐออนไลน์ เกี่ยวกับการออกอากาศผ่านรายการครอบครัวฉลาด สถานีกองทัพบกช่อง 5 เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2554 ของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักสถานที่มากยิ่งขึ้น

3.2 ชุมชนชาวไทพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครนายก มีความโดดเด่นในด้านวิถีชีวิต มีขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ มีความเคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมและประเพณีเป็นอย่างมาก มีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้และทดลองทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยที่คนในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (อ้างถึงในพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งทีแสดงถึงความเป็นวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้ทราบประวัติความเป็นมา มุมมองความคิดความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่สืบทอดมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ เงามศรี และคณะ (2558) ว่า กลุ่มชาวไทยพวนเป็นชาติพันธุ์ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางภูมิปัญญาสูงมาก ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเสริมสร้างให้โดดเด่นเป็นเสน่ห์ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยจะเห็นได้จากวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และเป็นของแท้ดั้งเดิมสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวนให้เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้เอกลักษณ์ของชุมชนไทยพวนที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อีก คือ การทอผ้า ซึ่งผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็น ภูมิปัญญาดั้งเดิมของจังหวัดนครนายก สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลลออ ทินานนท์ (2544) พบว่า ผลงานหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครนายกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการสืบทอดมายาวนาน มีทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ งานจักสาน งานทอเสื่อ งานทอผ้าและงานตีเหล็ก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาเหล่านี้จึงเหมาะสมและสามารถส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวผ่านการเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ได้

3.3 วังรี รีสอร์ท เป็นรีสอร์ทขนาดใหญ่ที่รองรับการพักผ่อนอย่างเต็มรูปแบบ มีกิจกรรมการบำบัดสุขภาพจากสปาเกลือ และกิจกรรมการฝึกสมาธิ ศาสตร์การบริหารร่างกายด้วยท่าต่างๆผสมกับการฝึกจิต ทำให้ร่างกายแข็งแรง ซึ่งเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อรักษาสุขภาพของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของสุรพล ศรีวิทยา และคณะ (อ้างถึงในสิริคนางค์ ปารศรี, 2549) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) คือ การเดินทางไปท่องเที่ยวโดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพและ/หรือ รับประทานอาหารรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้าง จิตสำนึกต่อการส่งเสริม และรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

3.4 กิจกรรมดูนกเหยี่ยวดำ เหยี่ยวแดงอพยพ ที่ทุ่งใหญ่ปากพลี อำเภอบ้านนา เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาล โดยกลุ่มชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารพื้นที่ มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทำกิจกรรมดูนก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสานกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับนักท่องเที่ยวหัวใจสีเขียว ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของราไพพรรณ แก้วสุริยะ (อ้างถึงในพจนา บุญคุ้ม, 2550) ให้ความหมายไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3.5 กิจกรรมการปั่นจักรยานไหว้พระ 9 วัด ของอำเภอบ้านนา ซึ่งกิจกรรมการปั่นจักรยานตามเส้นทางของวัด แต่วัดจะมีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรมที่

แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติ ทินานนท์ (2545) ที่ทำการสำรวจสถาปัตยกรรมของวัดในจังหวัดนครนายก ทำให้ทราบว่า สถาปัตยกรรมของวัดในจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ยังสามารถใช้งานได้อย่างปกติ

4. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในจังหวัดนครนายก

4.1 ควรมุ่งเน้นที่การนำเอกลักษณ์ในท้องถิ่นมาพัฒนาเพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในการเดินทางไปเยือน

4.2 ควรพัฒนากิจกรรมโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างหลากหลายในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในทางการท่องเที่ยว มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำ โดยมีคนในพื้นที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา และช่วยเหลือดูแลตลอดการทำกิจกรรม อันจะเป็นการสร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ เกร็ก ริชาร์ด และคริสปิน เรย์มอนด์ Greg Richards & Crispin Raymond (อ้างถึงในสุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2556) ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพทางการสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้เดินทางไปเยือน และค่านิยมขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ UNESCO (อ้างถึงในกัสม่า เงินอาจ, 2557) ซึ่งได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน นำการท่องเที่ยวมาพัฒนาลักษณะของนักท่องเที่ยวให้ไม่เพียงนักท่องเที่ยว แต่ผลักดันให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นสมาชิกของชุมชนและโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนในชุมชนอย่างแท้จริง รวมถึง นาฬิกาอดีตัก แสงสนิท (อ้างถึงในธนกฤต ภัทรธรราร, 2556) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนแต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

4.3 ควรพัฒนาแหล่งพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุพบว่า

4.3.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติ สินวรรณ และณัฐบดินทร์ วิริยาวัฒน์ (2558) ที่ระบุว่าสิ่งสำคัญที่สามารถรองรับกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการได้ คือ การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม กับการดำรงชีวิตอย่างอิสระ สะดวกและปลอดภัย ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษานั้น บางสถานที่นั้นอยู่ในระดับดี ขณะที่บางแหล่งนั้นไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุฉะนั้นหากต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุและสร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงตามกฎกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเรื่องกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ปี 2548 ตามพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 122 ตอนที่ 52

ที่กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราคือ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก สัญลักษณ์ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และต้องจัดให้มีแสงส่องสว่างเป็นพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน การจัดให้มีทางลาดและลิฟต์พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่นและต้องมีราวจับทั้งสองด้านบันไดต้องมีบริเวณไม่แคบเกินไป มีชานพัก และมีราวจับทั้งสองข้าง ที่จอดรถต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าจัดให้มีที่ว่างเสมอโดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถห้องสุขา ต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ต้องมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อที่จะไม่ให้มีน้ำขังบนพื้นมีพนักงานหลังที่ให้ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้ใช้พิงได้และที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้สูงอายุสามารถใช้ได้อย่างสะดวก มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถ้วมอยู่ชิดผนังและมีราวจับ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

4.3.2 พัฒนาการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนพบว่าปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ คือ ขาดการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของนิคม วรรณประเวศ (2559) ที่พบว่าในจังหวัดนครนายกเกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เนื่องจากการคนในพื้นที่ขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองและไม่เกิดการอนุรักษ์ขึ้นในพื้นที่ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า แนวทางที่จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้แก่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกได้นั้น สัมพันธ์กับ 2 แนวคิด คือ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ตอบรับกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559 โดยคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2554) ว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนที่ “ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีทิศทาง ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์มากเกินไป” โดยนำแนวคิดและหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ จะต้องคำนึงปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ตามแนวคิดของเฮทเซอร์ (Hetzer) (อ้างถึงในสิริกร เลิศลักษณ์การ, 2550) ได้แก่ การท่องเที่ยวจะต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เคารพในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมน้อยที่สุด ยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์มากที่สุด และสุดท้ายนักท่องเที่ยวจะต้องได้รับความพึงพอใจจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบกับแนวคิดสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (UNWTO) (อ้างถึงในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2556) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า จะต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด เคารพในสังคม วัฒนธรรม รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน และจะต้องสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน อีกทั้งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนมาประยุกต์ใช้นั้น คนในชุมชนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ตามหลักการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) (อ้างถึงในกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา, 2555) คือ 1) คนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายอื่นๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนของตนเอง รวมทั้งเป็นผู้มีส่วนร่วมใน

การลงมือปฏิบัติงาน 2) คนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องพร้อมเสียสละเวลาเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงจะต้องยินยอมให้นำทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ด้วยความเต็มใจ 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน 4) คนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวัดผล ติดตามผล เพื่อประเมินวัดผลการดำเนินงาน เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่อง และนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป สอดคล้องกับ Termsak Singsomboon (2014) ว่าการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ

- 1) นโยบายภาครัฐต้องกำหนดแผนปฏิบัติการที่สามารถใช้ในชุมชนได้จริง โดยมุ่งพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นอันดับแรก เพื่อสามารถรองรับการท่องเที่ยว
- 2) หน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก โดยกลุ่มเป้าหมายหลัก คือกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
- 3) หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องวางแผนการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดนครนายก ที่สามารถทำการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ
- 4) หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องวางแผนเครือข่ายบุคลากรการท่องเที่ยวที่มีความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไปให้ความรู้แก่คนในพื้นที่ที่สามารถจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ
- 5) หน่วยงานภาครัฐควรประสานงาน และขอความร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในทุกๆ ด้าน

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ

- 1) ผู้ประกอบการควรประสานงานกับชุมชน เพื่อทำข้อตกลงการทำธุรกิจการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ผู้ประกอบการไม่ควรสร้างสิ่งปลูกสร้างลูกค้าน้ำสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครนายก
- 3) ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงชุมชน และนักท่องเที่ยวมากกว่าผลกำไรที่ได้รับจากการทำธุรกิจทางการท่องเที่ยว
- 4) ผู้ประกอบการควรสร้างที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่โดยคำนึงถึงผู้สูงอายุ เช่น ที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ, บ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ

5.3.3 ข้อเสนอแนะต่อประชาชน

- 1) ผู้นำชุมชน ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความเข้มแข็ง มีความน่าเชื่อถือ และสามารถชี้แจงหรือขอความร่วมมือในการปรับปรุง และพัฒนาจากประชาชนในชุมชนได้
- 2) ผู้นำในชุมชนต้องร่วมใจเป็นเจ้าของที่ดี มีความซื่อสัตย์ และไม่ตรีจิตที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 3) ผู้นำในชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีของตน และสามารถถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนได้เป็นอย่างดี
- 4) ผู้นำในชุมชนต้องร่วมกันสอดส่อง ดูแลความปลอดภัยและรักษาความสะอาดภายในพื้นที่ชุมชน
- 5) ชุมชนควรจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่เคยมีมาในชุมชนไว้ตลอด เพื่อคงไว้เป็นเอกลักษณ์ ที่สามารถถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจชุมชนเอกลักษณ์ของชุมชนได้

5.3.4 ข้อเสนอแนะต่อนักท่องเที่ยว

- 1) นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามคำแนะนำและกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด
- 2) นักท่องเที่ยวควรมีจิตสำนึก อนุรักษ์และไม่ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น
- 3) นักท่องเที่ยวควรเคารพต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตของแหล่งท่องเที่ยวนั้น

5.4 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ ในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดจากเรื่องที่ศึกษา ในประเด็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วม
- 3) ควรศึกษาวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อติดตามผลความพึงพอใจและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว. (2549). การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี : บ้านวังน้ำมอก อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ. ม.ป.ท.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548. สืบค้น 1 ตุลาคม 2559, จาก [http://www.apsthaland.com /%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2/%E0%B8%81%E0%87-%E0%B8%B2-%E0%B8%9E%E0%B8%A8-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%94%E0%B9%98.html](http://www.apsthaland.com/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2/%E0%B8%81%E0%87-%E0%B8%B2-%E0%B8%9E%E0%B8%A8-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%94%E0%B9%98.html)
- กัสม่า เงินอาจ. (2557). การศึกษาและพัฒนาเกมมัลติมีเดียประเภทสถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเขตพื้นที่พิเศษเกาะช้าง จังหวัดตราด (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://baanjomyut.com/library>
- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2552). วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2559. จาก [http://www.human.ubru.ac.th/2010/images/educationdocument/aj.kulawadee/บทที่%201%20องค์ประกอบของการท่องเที่ยว%20\(2552\).pdf](http://www.human.ubru.ac.th/2010/images/educationdocument/aj.kulawadee/บทที่%201%20องค์ประกอบของการท่องเที่ยว%20(2552).pdf)
- กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2556). ข้อมูลพื้นฐานของการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. สืบค้น 21 กันยายน 2559, จาก <http://www.masterplan.andamanecotourism.com>
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559. สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER065/GENERAL/DATA0000/00000150.PDF>
- จิตรา ดุษฎีเมธา, สุเมษย์หนกหลัง และวณัฐพงศ์ เบญจพงศ์. (2558). การพัฒนาโปรแกรมนันทนาการบำบัดที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ. (2544). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี). สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52930216/ chapter2.pdf

- ณัฐจิรา อ่ำลาพรรณ. (2559). **เทรนด์ท่องเที่ยวโลก 2015 Hipsters, Sharing, Startup มาช้าแต่มาแล้ว**. สืบค้น 4 กันยายน 2559, จาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-tat/menu2016/menu-12016/697-12016-world-trends-2015>
- ณัดศรี สวัสดิ์สวัสดิ์. (2554). **ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ**. สืบค้นวันที่ 24 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/content/181678>
- ชนกฤต ภัทร์ธราธร. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ Creative Tourism**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- นครนายก ผจญภัย. (2559). **รูปภาพตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครนายก**. สืบค้น 4 กันยายน 2559, จาก http://static1-velaeasy.readyplanet.com/www.xn-12cfnu0dbw8anf9og.com/images/editor/Seal_Nakhon_Nayok.png
- นักเดินทางหัวฟู. (2557). สืบค้นวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.sadoodta.com/travel>
- นิคม วรรณประเวศ. (2559). **การขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน ปัญหายที่ยังคงดำรงอยู่ในจังหวัดนครนายก**. สืบค้น 10 กันยายน 2559, จาก http://nakhonnayok.cdd.go.th/files/การขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน_1.pdf
- เนตรชนก นันท์. (2544). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอสี จังหวัดลำพูน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพรัตน์ จวงพุ่ม. (2550). **ศักยภาพของโรงพยาบาลในการรองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ** (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลลออ ทินานนท์. (2544). **การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมาพร เลี้ยงประเสริฐ. (2549). **ลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครตามนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยฉัตร ทองแพง. (ม.ป.ป.). **รูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลาง**. วารสารศรีวนาลัยวิจัย, 1(2), 70-75.

- พจนานุกัม. (2550). **แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงจังหวัด นครปฐม** (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). **การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Porntip_K.pdf
- พรสวรรค์ มโนพัฒนา. (2553). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไพวรรณ เกาศรี. (2555). **แนวทางใหม่ของการท่องเที่ยว: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. *วารสารวิจัย ไร่ไพพรรณ*, 7(1), 73-78.
- ไพวรรณ เกาศรี, ลำสัน เลิศกุลประหยัด, คมพล สุวรรณภูมและชูศรี วงศ์รัตน์. (2558). **ปัจจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก**. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 34(2), 206-216.
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2559). **สถิติจำนวนประชากรและบ้าน ณ ฐานข้อมูลปัจจุบัน (จังหวัด นครนายก)**. สืบค้น 4 กันยายน 2559, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php
- วังรี รีสอร์ท นครนายก. (ม.ป.ป.). **เขาน้ำเกลือแห่งแรกในประเทศไทย**. สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2559, จาก http://wangleeresort.com/index.php?option=com_content&view=article&id=214&Itemid=234
- วารชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2553). **รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่). สืบค้นจาก http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2553/warach_madhyamapurush/
- วารุณี. (2551). **บ้านดินอาศรมวงศ์สนิท**. สืบค้นวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <https://www.flickr.com/photos/57623327@N08/sets/72157626634447560/>
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). **ผู้สูงอายุในประเทศไทย : แนวโน้ม คุณลักษณะ และปัญหา**. สืบค้น 9 กันยายน 2559, จาก <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/about/soongwai/topic004.php>
- วีระพล ทองมา, วินิตรา ลีละพัฒนา, และนวนนจันทร์ ทองมา. (2554). **การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอนอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่**.

- (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2559). **จำนวนประชากรในจังหวัดนครนายก**. สืบค้น 9 ตุลาคม 2559, จาก <http://nakhonnayok.kapook.com/>
- สฤกษ์ แสงอรุณ. (2548). **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism)**. สืบค้น 13 กันยายน 2559, จาก http://www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html
- สิริก เลิศลักษณ์ธาร. (2550). **การวิจัยปฏิบัติเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาแม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี** (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิรินางค์ ปารศรี. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร** (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดแดน วิสุทธิรักษ์, พิเชฐ สายพันธ์, อรุณา เตพลกุลและธีระ สินเดชารักษ์. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ CREATIVE TOURISM**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน).
- สุดสายตา. (2556). **ไปกินเที่ยวสวนทุเรียนละอองฟ้า**. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2559. จาก <http://pantip.com/topic/30748169>
- สุทนต์ ศรีไสย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาทิพย์ เข็มน้อย. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ ทินานนท์. (2545). **การสำรวจสถาปัตยกรรมของวัดในจังหวัดนครนายก** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรชาติ สีนวรณ์ และณัฐบตี วิริยาวัฒน์. (2558). **แนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและพิการ ตลาดน้ำตลิ่งชัน** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สำนักงานจังหวัดนครนายก. (2558). **รูปภาพแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก**. สืบค้น 4 กันยายน 2559, จาก <http://nakhonnayok.go.th/strategic/images/map3.gif>

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). **สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดนครนายก พ.ศ. 2552 – 2558**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559. จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html>
- อารยา อินคชสาร. (2554). **การประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/>
- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545). **การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย** [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. **วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 17(1), 17-29.
- Godfrey Kerry & Jackie Clarke. (2000). **The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing**. New York: Continuum.
- Mrčela, N. T., Borovac, J. A., Vrdoljak, D., Grazio, S., Luetić, A. T., & Roksandić, S. T. (2015). When Elders Choose: Which Factors Could Influence the Decision-Making Among Elderly in the Selection of Health Tourism Services. **Medical Hypotheses**, n.d.(n.d.), 1-10. Retrieved September 27, 2016, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26386485>
- Singsomboon, T. (2014). Tourism Promotion and the Use of Local Wisdom Through Creative Tourism Process. **IJBTS International Journal of Business Tourism and Applied Sciences**. Retrieved September 21, 2016, from http://www.ijbtsjournal.com/images/column_1356587250/5%200129%20Termsak%20Singsomboon_%20Vol%202%20No2.pdf
- Tan, S. K., Kung, S. F., & Luh, D. B. (2012). A Model of ‘ Creative Experience ’ in Creative Tourism. **Annals of Tourism Research**, n.d.(41), 153–174. Retrieved September 14, 2016, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738312001624>
- Tohtei. (2555). **อาศรมวงศ์สนิทธิธิ์เรียบง่าย**. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2559. จาก [http://tohtei.com/tohtei/ featured/wongsanit-ashram/](http://tohtei.com/tohtei/featured/wongsanit-ashram/)
- Utama, R., & Bagus, G. I. (2012). Motivation and Satisfaction of Senior Tourists for Traveling Overseas. **Medical Hypotheses**, n.d.(n.d.), 7. Retrieved September

27, 2016, from https://www.researchgate.net/publication/265643512_Motivation_and_Satisfaction_of_Senior_Tourists_for_Traveling_Overseas

Wisudthiluck, S., & Sindcharak, T. (2014). Creative Tourism on Thailand: Problems and Obstacles Case Studies of Ceramic and Cotton Quilt Making. **Thammasat Review**. Retrieved September 21, 2016, from <http://tujournals.tu.ac.th/thammasatreview/detailart.aspx?ArticleID=163>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์กฤติกา สายณะรัตน์ชัย อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการตัดการการ
ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการตัดการการ
ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ณัฐพัชร มณีโรจน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
4. อาจารย์เศรษฐวิสุภุ พรหมสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์อังสุมาลิน จำนงชอบ อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการตัดการการ
ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1. คุณประวีติ มุ่งเจริญรัตน์	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. ไม่เปิดเผยรายชื่อ	เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก

กลุ่มผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1. คุณเปรมฤดี พันธุ์รัฐ	ผู้ประกอบการฟาร์ม เดอ เลค
2. ไม่เปิดเผยรายชื่อ	เจ้าหน้าที่ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

กลุ่มประชาชนจังหวัดนครนายก

1. คุณเชาว์ นิรมโฬุลย์	ตัวแทนประชาชนอำเภอบ้านนา
2. ไม่เปิดเผยรายชื่อ	ตัวแทนประชาชนอำเภอปากพลี
3. ไม่เปิดเผยรายชื่อ	ตัวแทนประชาชนอำเภอองครักษ์
4. ไม่เปิดเผยรายชื่อ	ตัวแทนประชาชนอำเภอเมืองนครนายก

ภาคผนวก ค

แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ

แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/ดูแล.....

สถานที่ตั้ง.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

วัน/เดือน/ปี ที่ทำการสังเกต.....เวลาที่ทำการสังเกต.....

ชื่อผู้สังเกต.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรม หรือ
ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		จำนวน	ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี		
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง				
2. สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว				
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว				
4. ห้องสุขา				
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม				
6. ร้านขายของที่ระลึก				
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว				
8. การกำหนดเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง				

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		จำนวน	ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี		
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น				
11. การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว				
12. สภาพลานจอดรถ				
13. ที่พักนักท่องเที่ยว				
14. การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว				
15. สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว				
16. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ				
17. การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว				
18. นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่างๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ				
19. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี				
20. ปริมาณนักท่องเที่ยว				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด.....

1.ทรัพยากรธรรมชาติ	ชื่อ/ลักษณะ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการทางการท่องเที่ยว	ข้อมูลนักท่องเที่ยว	ติดต่อสถานที่
1.1 ภูมิทัศน์ และภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ปะการัง เกาะ เขา ที่ราบสูง ภูเขาไฟ ทะเล ที่ดอน ฤดูกาล อุณหภูมิต่ำ ชายฝั่งทะเล ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ สวนผลไม้ พาร์ม ต้นไม้ ดอกไม้ ทุ่งหญ้า สมุนไพร ความหลากหลายทางชีวภาพ สวน ครัว ป่าชายเลน ป่าเขตร้อน ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ แมลงสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลี้ยง สัตว์ ครึ่งบกครึ่งน้ำ ฯลฯ							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คุ้งน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน บึง หนอง คลอง มหาสมุทร ทะเล หิมะ ฝน น้ำแข็ง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ลำห้วย ฯลฯ							

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด.....

2.ทรัพยากรวัฒนธรรม	ชื่อ/ลักษณะ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการทางการท่องเที่ยว	ข้อมูลนักท่องเที่ยว	ติดต่อสถานที่
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท ป้อม ที่เกิดคนสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้าน วัฒนธรรม พื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์ ยุค ก่อนและยุคประวัติศาสตร์ ศูนย์ วัฒนธรรม สนามรบ ถนนโบราณ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ							
2.2 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์คริสต์ ศาสนสถาน พระพุทธรูป สถาปัตยกรรมด้าน ศาสนา จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม พระไตรปิฎก ฯลฯ							
2.3 ศิลปะชาติพันธุ์ : ชนกลุ่มน้อย คนพื้นเมือง การฟ้อนรำ ดนตรี อาหาร ภาษาถิ่น เครื่องดื่ม หัตถกรรม บ้านเรือน อุตสาหกรรม ครัวเรือน การแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ							

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด.....

3.ทรัพยากรธรรมชาติและ ปรากฏการณ์ที่สำคัญ	ชื่องาน/ เหตุการณ์	ที่ตั้ง	วันที่	ประเภท กิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วม/ ประเภทกลุ่มคน	คุณสมบัติผู้เข้าร่วม	ติดต่อสถานที่
3.1 มหกรรม : เฟสติวัลชนิดต่างๆ การแสดง เต็นรำ ลีเก หนังใหญ่หุ่น กระบอก มหกรรมผลไม้ งานแสดง สินค้าฯลฯ							
3.2 การแข่งขันกีฬา : กอล์ฟ ฟุตบอล มวย ระดับชาติ แข่งรถ แข่งจักรยาน แข่งเรือ เป็นต้น							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ : มหกรรม ทางการเกษตร งานประชุม ประชุม สมาคมโลก หรือระดับชาติ ฯลฯ							
3.4 งานแสดงอื่นๆ : วันชาติ งาน ฉลองต่างๆ ขบวนแห่ มหกรรม ประกวด งานแสดง การถ่ายรูป ฯลฯ							

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด.....

4.ทรัพยากรกิจกรรม	ชื่อทรัพยากร	ที่ตั้ง	เวลา เปิด -ปิด	มีฤดูใดบ้าง	ค่าผ่านประตู	ข้อมูลนักท่องเที่ยว	ติดต่อสถานที่
4.1 กิจกรรมนันทนาการ : เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ยิงปืน เส้นทาง จักรยาน เส้นทางเดินเรือ โดร่ม สวมกีฬา การพายเรือ ล่องแพ ฯลฯ							
4.2 กิจกรรมด้านบริการ : ชาย ปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง ทอศิลป์ เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิคเบญจรงค์ แก้วสินค้าโรงงาน ภาพยนตร์ละคร ศูนย์ประชุม การนวด การอบสมุนไพร การรักษา สปา ฯลฯ							
4.3 สิ่งอำนวยความสะดวก : ทิว สวนผลไม้ ทิวอุทยานแห่งชาติ ฟาร์ม สวนพฤกษชาติ สวนสนุก ทิวโรงงาน เขื่อน เขื่อนเหมือง ท่าเรือ สถานีรถไฟ สวนสาธารณะ ฯลฯ							

ตารางตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด.....

5.ทรัพยากรด้านบริการ	ชื่อ/ประเภทบริการ ลักษณะ	ที่ตั้ง	Capacity	ราคาห้อง/อาหาร	เวลาเปิดทำการ	บริการต่างๆ	สถานที่ติดต่อ
5.1 การขนส่ง : การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์ รถตู้ สนามบิน ท่าเรือ							
5.2 ที่พักแรม : โรงแรม 2-3-4-5 ดาว Guest Houses โฮมสเตย์ เยาวชนแคมป์							
5.3 การต้อนรับ : ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบซ์ัวร์ ของที่ระลึก เส้นทางทัวร์ ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น ท่าที่ เจ้าของบ้าน บริษัททัวร์ท้องถิ่น							
5.4 บริการอื่นๆ : ปั๊มน้ำมัน ธนาคารATM ที่แลกเงิน ตำรวจ ท่องเที่ยว อุบัติเหตุ ไปรษณีย์ บริการสุขภาพ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์							

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ซึ่งไม่มีค่าตอบถูกหรือผิด ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

2.ข้อมูลของแต่ละบุคคลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม โดยผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลของแต่ละบุคคลมาเปิดเผยในที่สาธารณะ

3.แบบสอบถามฉบับนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก มีทั้งหมด 6ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

ตอนที่3 ข้อมูลการตรวจสอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครนายก

ตอนที่4ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่5ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่6ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสอบถามตามความคิดเห็นและความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ 1) อายุ 60-69 ปี 2) อายุ 70-79 ปี 3) อายุสูงกว่า 80 ปี
3. สถานภาพ 1) โสด 2) สมรส 3) หม้าย 4) หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพหลัก 1) ข้าราชการบำนาญ 2) พนักงานเอกชน/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3) ธุรกิจส่วนตัว 4) เกษตรกร
 5) ค้าขาย 6) รับจ้าง
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1) ต่ำกว่า 15,000 บาท 2) 15,000 – 19,999 บาท
 3) 20,000 – 24,999 บาท 4) 25,000 – 29,999 บาท
 5) 30,000 – 34,999 บาท 6) 35,000 บาทขึ้นไป
7. ภูมิลำเนา 1) กรุงเทพฯและปริมณฑล 2) ภาคเหนือ 3) ภาคกลาง
 4) ภาคใต้ 5) ภาคตะวันออก 6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 7) ภาคตะวันตก
8. ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกของท่าน 1) จำนวน 1 ครั้ง 2) จำนวน 2 ครั้ง 3) จำนวน 3 ครั้ง 4) มากกว่า 3 ครั้ง

ตอนที่2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสอบถามตามความคิดเห็นและความเป็นจริงของท่านเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

9. ท่านศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจากแหล่งใด 1) หนังสือพิมพ์ 2) วารสาร/นิตยสาร/คู่มือการเดินทาง/แผ่นพับ
 3) อินเทอร์เน็ต 4) แอปพลิเคชัน
 5) เพื่อน/ญาติ 6) วิทยุ/โทรทัศน์
 7) บริษัทท่องเที่ยว
10. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ตอนที่4 ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นซึ่งท่านเห็นว่าสิ่งที่ได้กระทำและได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไปนี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

ระดับความคิดเห็น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย					
2. นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำชิ้นงานโดยมีเจ้าของภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอด					
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจรากเหง้าของวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของชุมชน					
กิจกรรมต้นแบบอย่างแท้จริง					
1. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิธีการดำเนินชีวิต					
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน ไม่ได้เลียนแบบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก					
ความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว					
1. นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับเจ้าของภูมิปัญญา					
2. นักท่องเที่ยวได้ซึมซับ เรียนรู้ ตระหนัก และเกิดความเข้าใจในภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน					

ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ความรู้ คุณค่า และประสบการณ์การท่องเที่ยว (ต่อ)					
3. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จริง และเป็นประสบการณ์ที่ดีจากการร่วมกิจกรรม หรือ ปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดให้					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นซึ่งท่านเห็นว่าสิ่งบ่งชี้ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกอยู่ในระดับใด

ระดับความคิดเห็น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สิ่งบ่งชี้ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่					
1. ป้ายบอกทางและสัญลักษณ์บ่งชี้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย					
2. มีอากาศปลอดโปร่งบริสุทธิ์ เหมาะสำหรับการพักผ่อน					
3. วิถีชีวิตที่สงบสุข เหมาะสมกับการพักผ่อนและการทำกิจกรรมท่องเที่ยว					
4. มีทรัพยากรด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ					
5. มีทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ ที่สำคัญและน่าสนใจ					
6. ความโดดเด่นของทรัพยากรทางธรรมชาติ และความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์					
7. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งมวลชน เส้นทางถนน					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สิ่งบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน					
1. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
2. การรองรับการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ปราศจากความแออัด					
3. การจัดการด้านการบริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว					
4. มีระบบการจัดการขยะ และระบบบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงแหล่งน้ำ					
5. มีระบบการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว					
สิ่งบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง					
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม					
3. มีการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง					
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว					
5. ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
สิ่งบ่งชี้ศักยภาพด้านการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม					
1. มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึก					
2. มีวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมต่อความสนใจของนักท่องเที่ยว					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สิ่งบ่งชี้ศักยภาพด้านการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม					
3.กิจกรรมสามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว					
4.กิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชนนักท่องเที่ยวและองค์กรต่างๆ					

ตอนที่ ๘ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ฉ

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน
3. ประเภทของงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. ท่านคิดว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายกมีที่ใดบ้าง
.....
2. ท่านคิดว่าทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายกมีอะไรบ้าง
.....
3. ท่านคิดว่าเทศกาล ประเพณี และมหรสพที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายกมีอะไรบ้าง
.....
4. ท่านคิดว่ากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายกมีอะไรบ้าง
.....
5. ท่านคิดบริการด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดนครนายกมีความเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว
อย่างน้อยเพียงใด
.....

ตอนที่ 3 ท่านคิดว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกแห่งใด หรือกิจกรรมใดที่เหมาะสมแก่การนำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

.....

.....

ตอนที่ 4 ท่านคิดว่าพื้นที่แห่งนี้มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในปัจจุบันนี้อย่างไร

1. ปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

.....
2. ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครนายก

.....
3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

.....
4. ปัจจัยด้านการสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ การสื่อความหมายเพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก

.....

ตอนที่ 5ท่านมีความต้องการอย่างไรต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

.....

.....

ตอนที่ 6ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

.....

.....

ภาคผนวก ข
รูปภาพขณะเก็บข้อมูล

รูปภาพขณะเก็บข้อมูล

ภาพที่ 21 สํารวจสิ่งอํานวยความสะดวกที่
สวนละอองฟ้า

ภาพที่ 22 สํารวจสิ่งอํานวยความสะดวกที่
ชุมชนวัดฝิ่งคลอง

ภาพที่ 23 สํารวจสิ่งอํานวยความสะดวกที่สวนศรียา

ภาพที่ 24 ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกสาริกา

ภาพที่ 25 ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกสาริกา

ภาพที่ 26 ขณะเก็บแบบสอบถามที่น้ำตกนางรอง

ภาพที่ 27 สัมภาษณ์เชิงลึกที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาพที่ 28 สัมภาษณ์เชิงลึกที่ Farm De Lek

ภาพที่ 29 สัมภาษณ์เชิงลึกที่อนามัยสาริกา

ภาพที่ 30 สัมภาษณ์เชิงลึกที่ชุมชนวัดฝั่งคลอง

ภาคผนวก ซ

จดหมายขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์

สำเนา

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๓๙/๑๘๕

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก

ด้วย สาขาวิชาวัฒนธรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้นิสิตทำการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย
โทร. ๐๙๘-๘๙๗๕๖๙๐ เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติกรแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำเนา

ที่ ศธ. ๐๕๑๙.๓๙/๑๘๙

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน สาธารณสุขอำเภอปากพลี

ด้วย สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้นิสิตทำการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย
โทร. ๐๙๘-๘๙๗๕๖๙๐ เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติกรแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๙ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๑๓๒๐ โทรสาร ๐ ๒๒๖๐ ๒๙๐๓

สำเนา

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๓๙/๒๙๖๐

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน นาวาโทเชาว์ นิมโพบูลย์

ด้วย สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้นิสิตทำการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยดังกล่าว
ข้างต้น ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย โทร. ๐๙๘-๘๘๗๕๖๙๐
เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธิราษฎร์)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๙ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๑๓๒๐ โทรสาร ๐ ๒๖๖๐ ๒๙๐๓

สำเนา

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๓๙/๑๘๖

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ด้วย สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้นิสิตทำการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย
โทร. ๐๙๘-๘๙๗๕๖๙๐ เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๙ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๑๓๒๐ โทรสาร ๐ ๒๒๖๐ ๒๙๐๓

สำเนา

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๓๙/ ๑๘๗

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน คุณเปรมฤดี พันธุ์รัฐ

ด้วย สาขาวิชานวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันท์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้นิสิตทำการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยดังกล่าว
ข้างต้น ในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย โทร. ๐๙๘-๘๘๗๕๖๙๐
เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติกรแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๙ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๑๓๒๐ โทรสาร ๐ ๒๒๖๐ ๒๙๐๓

สำเนา

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๓๙/ ๑๙๘

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย
เรียน ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครนายก

ด้วย สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา
นจท ๓๒๒ พื้นฐานการวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีอาจารย์จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งได้มอบหมายให้รับผิดชอบการศึกษาและลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลของโครงการวิจัย เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก นั้น

ในกรณีนี้จึงขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานท่าน เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยมีนางสาวหทัยชนก เครือพิมาย
โทร. ๐๙๘-๘๘๗๕๖๙๐ เป็นนิสิตผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
และการบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ
๒. ศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก
๓. ความคิดเห็นและความต้องการต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครนายกสำหรับผู้สูงอายุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปฏิบัติการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	จุฑารัตน์ พงษ์พรรณนา
วันเดือนปีเกิด	17 กรกฎาคม พ.ศ.2538
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	215 หมู่ 5 ตำบลโคกสะอาด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ลพบุรี ในพระราชูปถัมภ์ฯ
ปัจจุบัน	สาขาบริหารการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ชัชชฎา เตชะนิรุทธ์
วันเดือนปีเกิด	29 มิถุนายน พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	90/13 ซอยอาราธรณ์ ถนนกรุงเกษม แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์
ปัจจุบัน	สาขาวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ปิยะธิดา บรรลุศิลป์
วันเดือนปีเกิด	6 มีนาคม พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	จังหวัดมุกดาหาร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	79/1 ถนนชยางกูร ข ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนมุกดาหาร
ปัจจุบัน	สาขาบริหารกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	พรรณวดี สอาดเอี่ยม
วันเดือนปีเกิด	22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	จังหวัดกระบี่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	17/1 ซอยหลานไทย ถนนอุตรกิจ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล
ปัจจุบัน	สาขาบริหารการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	พัชรพล ศรีเทพ
วันเดือนปีเกิด	31 มกราคม พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	250/2 ถนนพระพุทธบาท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนเพชรพิทยาคม
ปัจจุบัน	สาขาบริหารการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ภูษณิศา นัยเนตร์
วันเดือนปีเกิด	13 มิถุนายน พ.ศ.2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	97/139 หมู่บ้านซีอตรงรังสิต หมู่ 1 ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนธัญบุรี
ปัจจุบัน	สาขานวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	วรัญญา เฟือกสวัสดิ์
วันเดือนปีเกิด	2 มีนาคม พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	349/47 ถนนเทศบาล 2 ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี 18000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม
ปัจจุบัน	สาขาบริหารกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	หทัยชนก เครือพิมาย
วันเดือนปีเกิด	1 กรกฎาคม พ.ศ.2539
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	84 หมู่ 3 ตำบลหนองย่างเสือ อำเภอมากเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2556	โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา
ปัจจุบัน	สาขาบริหารการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ